МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Кафедра фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку

Кваліфікаційна робота

магістра

на тему «Формування стратегічних векторів розвитку банківської системи України на основі АТ КБ «ПриватБанк»

Виконав: студентка 2 курсу, групи 8.0723-фк
спеціальності 072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок
освітньої програми Фінанси і кредит
Д.О. Василенко

Керівник д.е.н., професор Череп А.В.
Рецензент к.е.н., доцент Щебликіна І.О.

Запоріжжя
2024

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет економічний
Кафедра фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку
Рівень вищої освіти другий (магістерський)
Спеціальність 072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок
Освітня програма Фінанси і кредит

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри _____А.В. Череп

«____»_____2024 року

З А В Д А Н Н Я
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНТЦІ

Василенко Діані Олександрівні

1. Тема роботи: «Формування стратегічних векторів розвитку банківської системи України на основі АТ КБ «ПриватБанк»
керівник роботи: Череп Алла Василівна, д.е.н., професор
затверджені наказом ЗНУ від 29 грудня 2023 р. № 2252-с.

2. Строк подання студентом роботи: 11 листопада 2024 р.

3. Вихідні дані до роботи: дані фінансової та статистичної звітності АТ КБ «ПриватБанк», наглядова статистика Національного банку України, а також книги, наукові статті вітчизняних і зарубіжних авторів.

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити): визначити сутність банківської системи, її види, принципи функціонування; підходи до визначення конкурентоспроможності комерційний банків; здійснити організаційно-економічну характеристику та провести аналіз економічних показників діяльності АТ КБ «ПриватБанк»; визначити стратегічні вектори розвитку АТ КБ «ПриватБанк».

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень): кваліфікаційна робота містить 30 рис. і 17 табл.

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
1	Череп А.В., професор	05.08.2024 р.	05.08.2024 р.
2	Череп А.В., професор	09.09.2024 р.	09.09.2024 р.
3	Череп А.В., професор	03.10.2024 р.	03.10.2024 р.

7. Дата видачі завдання: 24 червня 2024 року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1.	Складання бібліографії та вивчення літературних джерел	24.06.2024 р. – 30.07.2024 р.	виконано
2.	Виконання вступу	01.08.2024 р. – 04.08.2024 р.	виконано
3.	Виконання розділу 1	05.08.2024 р. – 08.09.2024 р.	виконано
4.	Виконання розділу 2	09.09.2024 р. – 02.10.2024 р.	виконано
5.	Виконання розділу 3	03.10.2024 р. – 20.10.2024 р.	виконано
6.	Формулювання висновків	21.10.2024 р. – 27.10.2024 р.	виконано
7.	Оформлення роботи, одержання відгуку та рецензії	28.10.2024 р. – 10.11.2024 р.	виконано
8.	Подання роботи на кафедру	11.11.2024 р.	виконано

Студент _____ Д.О. Василенко
(підпис) (ініціали та прізвище)

Керівник роботи _____ А.В. Череп
(підпис) (ініціали та прізвище)

Нормоконтроль пройдено

Нормоконтролер _____ І.О. Щебликіна
(підпис) (ініціали та прізвище)

РЕФЕРАТ

Кваліфікаційна робота: 105 с., 30 рис., 17 табл., 70 джерел, 2 додатки

Об’єктом дослідження є процес формування стратегічних векторів розвитку АТ КБ «ПриватБанк».

Предметом дослідження є сукупність теоретико-методичних аспектів, які впливають на розвиток комерційних банків.

Метою роботи з’ясувати основні фактори і стратегічні напрямки розвитку банківської системи в умовах економічної нестабільності, аналіз теоретико-методичних та організаційних положень та розробка рекомендацій щодо підвищення ефективності АТ КБ «ПриватБанк».

Завдання: 1) визначити сутність банківської системи; 2) здійснити аналіз економічних показників діяльності АТ КБ «ПриватБанк»; 3) розробити заходи щодо підвищення рівня розвитку банківської системи.

Методи досліджень: порівняльний, табличний, методи критичного аналізу та узагальнення теоретичних досліджень, аналітичний та синтетичний методи, метод графічного зображення та дедукції.

Одержані результати та їх новизна: 1) запропоновано методи підвищення конкурентоспроможності ПриватБанку; 2) розроблено стратегічні вектори розвитку АТ КБ «ПриватБанк».

Практичне значення одержаних результатів. Пропозиції щодо відновлення функціонування банків в майбутньому, вдосконалення його показників діяльності можуть бути впроваджені в практику роботи комерційних банків.

БАНКІВСЬКА СИСТЕМА, БАНК, КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ, РИЗИКИ, ПРИБУТОК, ЕФЕКТИВНІСТЬ, ФІНАНСОВА СТІЙКІСТЬ, ПРИВАТБАНК, ІННОВАЦІЇ

SUMMARY

Qualifying work: 105 p., 30 fig., 17 tab., 70 references, 2 annex

The object of the study is the process of forming strategic vectors of development of JSC CB PrivatBank.

The subject of the study is a set of theoretical and methodological aspects that affect the development of commercial banks.

The purpose of the work is to identify the main factors and strategic directions of development of the banking system in the context of economic instability, to analyze theoretical, methodological and organizational provisions and to develop recommendations for improving the efficiency of JSC CB PrivatBank.

Tasks: 1) to define the essence of the banking system; 2) to analyze the economic performance of JSC CB «PrivatBank»; 3) to develop measures to improve the development of the banking system.

Methods of research: various methods are used in the work: comparative, tabular, methods of critical analysis and generalization of theoretical studies, analytical and synthetic methods, the method of graphic representation and deduction, these methods provide a comprehensive approach to research, which allows for in-depth analysis of information, structuring data, identify patterns, draw reasonable conclusions and formulate practical recommendations.

The results obtained and their novelty: 1) methods of increasing the competitiveness of PrivatBank are proposed, which are aimed at improving financial services, introducing innovative technologies, increasing the level of customer orientation, expanding the range of banking products; 2) strategic development vectors of JSC CB "PrivatBank" were developed to ensure sustainable growth, increase financial efficiency, strengthen market positions, expand the client base, introduce innovative products and technologies, as well as to increase the level of trust and customer satisfaction.

The results of the study are aimed at strengthening Privatbank's position on the market, the main directions of development that the bank should focus on for effective functioning and gradual recovery are defined, these methods can also be used in practice by other financial institutions

Practical significance of the obtained results. Proposals for restoring the functioning of banks in the future and improving their performance indicators can be implemented in the practice of commercial banks.

BANKING SYSTEM, BANK, COMPETITIVENESS, RISKS, PROFIT, EFFICIENCY, FINANCIAL SUSTAINABILITY, PRIVATBANK, INNOVATIONS

ЗМІСТ

ВСТУП 8
1 ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЧНИХ ВЕКТОРІВ РОЗВИТКУ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ 12
1.1 Сутність і місце банківської системи України 12
1.2 Види та принципи функціонування банківської системи 17
1.3 Методичні підходи до визначення конкурентоспроможності комерційний банків …….. 24
2 ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЧНИХ ВЕКТОРІВ РОЗВИТКУ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ» НА ОСНОВІ АТ КБ «ПРИВАТБАНК» 30
2.1 Організаційно-економічна характеристика банківської системи АТ КБ «ПриватБанк» 30
2.2 Аналіз коливання валютного курсу та його вплив на фінансову стабільність банківської системи 48
2.3 Моніторинг стійкості банківської системи АТ КБ «ПРИВАТБАНК» та аналіз конкурентного середовища 55
3 УДОСКОНАЛЕННЯ РОЗВИТКУ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ» НА ОСНОВІ АТ КБ «ПРИВАТБАНК» 73
3.1 Цифровізація банківського сектору 73
3.2 Шляхи підвищення рівня розвитку банківської системи 82
3.3 Стратегічні вектори розвитку АТ КБ «ПриватБанк» 86
ВИСНОВКИ 93
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ 97
ДОДАТКИ 106
Декларація академічної доброчесності 117

ВСТУП

Становлення банківської системи України має складну історію свого розвитку, з кожним роком піддаючись новим випробуванням, у зв’язку з економічними, політичними, соціальними змінами як всередині країни, так і в світі загалом. Зараз в умовах різноманітних викликів важливо не просто вистояти, а й гарантувати стабільну роботу банківської системи, визначити не лише можливі загрози та ризики, а також ресурси та стратегії, які допоможуть забезпечити розвиток банківського сектора в складних умовах.

«Банківська система- це визначена законом, чітко структурована та субординована сукупність фінансових посередників, які здійснюють банківською діяльністю на постійній професійній основі і функціонально взаємопов’язані в самостійну економічну структуру» [1]. Головною ціллю якої є гарантування надійності та стабільності роботи окремих банків і всієї банківської системи для забезпечення стабільності грошового обігу та безперебійного функціонування економіки. Саме від її ефективного та стабільного функціонування залежить фінансове забезпечення всіх секторів економіки достатніми ресурсами, є базою для формування стабільної фінансової системи країни, сприяє встановленню ефективних фінансово-економічних взаємозв'язків як в межах країни, так і за її кордонами.

Актуальність даної теми полягає в тому, що дослідження факторів та стратегічних векторів розвитку банківської системи наразі набирає неабиякої популярності, адже здатність країни забезпечити стабільність і зростання в тяжких умовах визначатиме її майбутнє та добробут громадян. Банківським установам необхідно для ефективного розвитку мати чітко визначену стратегію розвитку, яка дасть змогу використовувати всі наявні ресурси максимально та швидко реагувати на зміни, що відбуваються у внутрішньому та зовнішньому середовищі, і

розробляти, запроваджувати відповідні функціональні стратегії. Крім того, в умовах, які склалися на сьогодні банківська система, як найважливіший елемент фінансової галузі повинна забезпечувати якісне банківське обслуговування для населення, організацій та має в цілому вирішальне значення для фінансової стабільності країни, відповідно в результаті цього є важливим розгляд стратегії її розвитку, адаптації до викликів і пошуку шляхів підвищення ефективності роботи задля стабільного економічного зростання.

Теоретичні аспектами розвитку банківської системи досліджували Н.Р Швець [2], О.А. Брегеда [3], О.В Золотарьова [4], Л.Л. Гриценко та Є.Ю. Онопрієнко [5], О.В. Іващук [6] тощо. Особливо починаючи з 2022 року багато науковців не могли залишити осторонь аналіз розвитку банківського сектора в умовах війни, цим питанням активно займалися Н. Тимошик [7], О. Крилова [7], Ю. Мирошниченко [7], В. Мирончук [7], К. Кириченко [7], С. Діденко [8], Б.С. Котік, С. Д.Смолінська [9] М.М Король [10], тощо. Проте залишається потреба в подальшому дослідженні специфічних викликів, з якими стикається банківська система в умовах нестабільності, зокрема розробка економічної стратегії розвитку також.

Метою кваліфікаційної роботи магістра є з’ясувати основні фактори і стратегічні напрямки розвитку банківської системи в умовах економічної нестабільності.

Виходячи з цієї мети, були розроблені такі основні завдання дослідження:

- дослідити сутність і місце банківської системи України;
- описати види та принципи функціонування банківської системи;
- охарактеризувати методичні підходи до визначення конкурентоспроможності комерційний банків;
- провести організаційно-економічну характеристику банківської системи АТ КБ «ПриватБанк»;
- проаналізувати коливання валютного курсу та його вплив на фінансову стабільність банківської системи;

- здійснити моніторинг стійкості банківської системи АТ КБ «ПриватБанк» та аналіз конкурентного середовища;
- охарактеризувати цифровізацію банківського сектору;
- обґрунтувати шляхи підвищення рівня розвитку банківської системи;
- сформувати стратегічні вектори розвитку АТ КБ «ПриватБанк».

Об'єктом дослідження є процес формування стратегічних векторів розвитку АТ КБ «ПриватБанк».

Предметом дослідження є сукупність теоретико-методичних аспектів, які впливають на розвиток комерційних банків.

У роботі використані методи: порівняльний-для порівняння показників конкурентоспроможності АТ КБ «ПриватБанк» з конкурентами, а також при аналізі показників діяльності установи; табличний метод-дослідження фінансових показників банку; методи критичного аналізу та узагальнення теоретичних досліджень – для теоретичної систематизації одержаних результатів та формулювання висновків; аналітичний метод-для детального вивчення результатів стану банку; синтетичний метод-для дослідження конкурентоспроможності банків, метод графічного зображення – для візуалізації показників у динаміці; метод дедукції - для дослідження теоретичних аспектів банківської системи.

Інформаційною базою дослідження є дані фінансової звітності АТ КБ «ПриватБанк», звіти щодо діяльності банків України з офіційного сайту Національного банку України, статті вітчизняних і зарубіжних авторів, книги та навчальні посібники, законодавчі акти України, джерела мережі Інтернет.

Наукова новизна отриманих результатів визначається наступними основними положеннями:

- надано авторське визначення сутності поняття «стратегічні вектори розвитку банківської системи»;

- запропоновано специфічні методи підвищення конкурентоспроможності АТ КБ «ПриватБанк», що передбачають врахування заходів з кібербезпеки, управління ризиками, розвиток процесу діджиталізації з метою підвищення дохідність банківської установи.

- розроблено стратегічні вектори розвитку АТ КБ «ПриватБанк», які передбачають:

- для забезпечення конкурентоспроможності, стійкості та фінансвого успіху в довготривалій перспективі запрпоновано розвиток інноваційної складової банку АТ КБ «ПриватБанк»;

- розвинуто інструменти якості обслуговування клієнтів для залучення додаткових клієнтів та збереження існуючих;

- формування фінансової складової розвитку АТ КБ «ПриватБанк», як динамічного, надійного та стабільного банку, з міцною фінансовою стікістю.

Апробація результатів дослідження. Основні положення і результати дослідження доповідалися і обговорювалися на XIX Міжнародній науково-практичній конференції «Виклики та перспективи розвитку ринкової економіки на світовому, державному та регіональному рівнях» (Запоріжжя, 17-18 жовтня 2024 року)

Публікації. За матеріалами дослідження опубліковано 3 друковані праці-стаття у колективній монографії, стаття у фаховому науково-практичному журналі та теза за матеріалами наукової конференції.

1 ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЧНИХ ВЕКТОРІВ РОЗВИТКУ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

1.1 Сутність і місце банківської системи України

Банк – це юридична особа, якому належить ключова роль у кредитно-фінансовому обслуговуванні економіки, має право на основі банківської ліцензії надавати банківські послуги, кредити, здійснювати розрахунки, приймати депозити від юридичних та фізичних осіб та виконувати інші фінансові операції [11]. Він займає особливе місце в економіці завдяки своїй специфіці та тісному зв’язку з усіма її секторами, а також суттєво впливає на рівень життя громадян. Лише за умови координації їхньої діяльності та взаємодії в межах єдиного механізму контролю і нагляду можливе ефективне функціонування банку. Ці взаємозв'язки визначають форму організації банківської діяльності в кожній країні, формуючи банківську систему, яка є ключовою для забезпечення стабільності функціонування та ефективності економіки [12].

Однією з найважливіших складових економіки будь-якої країни є банківська система. Вона виступає основним джерелом залучення фінансових ресурсів у державу, підвищує стабільність фінансової системи, сприяє економічному зростанню, забезпечую грошовими коштами громадян країни, а також створює необхідні умови для формування сучасного конкурентоспроможного та високорозвиненого банківського сектора [13].

Як незалежна держава, що прагне до створення розвинутої ринкової економіки, банківська система України, є дворівневою згідно «Закону України «Про банки та банківську діяльність»: складається з Національного банку України та інших банків, а також філій іноземних банків, що створені і діють на території України» [14].

Для визначення сутності банківської системи виділяють два трактування: вузьке (інституційний підхід) та широке (інституційно-економічний підхід) (рис. 1.1).

Рисунок 1.1-Трактування до сутності поняття банківська система [15]

В загальному розумінні банківська система- це система, що об’єднує різні види банків та забезпечує їх взаємозв'язок, які функціонують у межах певної країни або на міжнародному рівні, і забезпечують різноманітні фінансові операції [15].

Основне завдання банківської системи — це забезпечення стабільного функціонування економіки через акумулювання, розподіл та використання фінансових ресурсів. Однак в сучасних умовах: постійних змінах в економіці, глобалізації, технічному прогресі, кризових явищах, викликах таких як короновірусна хвороба, війна, тощо, вимагають адаптації банківської системи, у зв’язку з цим виникає необхідність формування та реалізації стратегічних векторів її розвитку. Для цього надамо визначення сутності поняття «стратегічні вектори

розвитку банківської системи». Дане визначення досліджувалося багатьма науковцями, які акцентували увагу на різних аспектах цього поняття, однак єдиного, взаємопов'язаного підходу до трактування досі не визначено, що зумовлює потребу у комплексному, інтегрованому підході. Тому ми пропонуємо авторське визначення поняття «стратегічні вектори розвитку банківської системи».

Стратегічні вектори розвитку банківської системи- це довгоперспективні напрямки розвитку банківської системи, які мають на меті створювати надійні, стабільні умови функціонування, забезпечувати ефективність та конкурентоспроможність банківського сектору в умовах постійних змін зовнішнього середовища.

Елементами банківської системи є:

- центральний банк (в Україні це НБУ);
- банки з державною формою власності, та фінансові установи, що належать до іноземних банківських груп, а також банки з приватним капіталом;
- органи управління банківською системою;
- безбалансові відділення банків;
- фінансово-кредитні установи небанківського типу;
- фінансові компанії, асоціації [16].

Місце банківської системи в економіці є центральним і визначальним для забезпечення стабільного розвитку та функціонування всіх секторів економіки.

До особливостей банківської системи можна віднести такі:

- централізоване регулювання, як діяльності банківської системи в цілому, так і кожного банку окремо;
- дворівнева структура, притаманна сучасній економіці України;
- розвинена загальносистемна інфраструктура, яка забезпечує як ефективну роботу окремих банківських установ, так і їх взаємодію;
- відповідальність кожного банку, який входить до системи за результати своєї роботи та збалансоване поєднання високого рівня централізованого

управління банківською системою з одночасним збереженням економічної автономії [17].

Функції банківської системи є невід'ємною її частиною та одними з головних її характеристик, які включають:

1) Трансформаційна функція- посередницькі операції банків, за рахунок яких вони мобілізують вільні грошові кошти одних суб'єктів, та передаючи їх іншим суб'єктам, таким чином забезпечуючи ефективний розподіл ресурсів, між тими суб'єктами, які мають надлишкові кошти та тими, які потребують фінансування [18];

2) Емісійна функція-сприяє формуванні платіжних засобів (обслуговування рахунків, здійснення грошових переказів, фінансових операцій, емісії готівки, випуск платіжних кредитних інструментів) і регулюванню обігу грошей;

3) Стабілізаційна-забезпечення стабільності національної грошової одиниці, уникнення кризових явищ, запобігання їх появі, підтримка купівельної спроможності населення [16];

4) Регулювання грошової маси- банківська система здійснює корегування обсягу грошової маси, залежно від зміни попиту на гроші, таким чином визначає пропозицію грошей, з метою пожвавлення обсягів споживання, нарощення обсягів виробництва, та навпаки, обмеження в цілях стримування інфляційних процесів [19];

Завдання банківської системи у забезпеченні економічному зростанні полягає:

- зниження рівня ризику, трансакційних витрат, сприяти розвитку внутрішнього ринку через підтримку споживчого попиту, забезпечення зростання ділової активності;
- за допомогою засобів грошово-кредитної та валютної політики стимулювати економічне зростання, формувати фінансове забезпечення підприємств;

- здешевлення кредитного ресурсу, розширення та вдосконалення продуктів та послуг, що надаються банками [20];
- формування конкурентного середовища;
- вплив на зміцнення фінансово-економічної безпеки підприємств реального сектора економіки та підвищення рівня захищеності майна громадян;
- сприяння адаптації бізнесу до глобальної конкуренції, підтримка високотехнологічних секторів та галузей економіки;
- гарантувати надійність і стабільність роботи банківської системи в цілому для забезпечення стійкості грошової системи та безперервного обслуговування економіки [21].

Банківська система є однією з ключових складових економіки, адже умовою для ефективного здійснення господарської діяльності, стабільного, прибуткового функціонування економіки та забезпечення підтримки життєдіяльності населення є необхідна маса грошей в обігу, яка має змінюватися відповідно до попиту на гроші, водночас і трансформаційна та стабілізаційна функції банківської системи мають виконуватися належним чином. До того ж, важливе місце вона посідає щодо ефективного забезпечення платіжними засобами, надання кредитів, пошуку додаткових джерел грошових коштів, саме тому необхідним є впровадження комплексного підходу до управління банківською системою [22].

Отже, банківська система є структурно сформованою, збалансованою та дієздатною системою, яка покликана забезпечувати стійкість та стабільність банківського сектора, стимулювати розвиток національної економіки та її стратегічних галузей, мінімізувати негативні наслідки, запобігати банкрутствам банків та кризовим явищам в системі, впливати на формування необхідних структурних змін в економіці та покращувати життя населення країни.

Потенціал банківського сектору відіграє ключову роль у підтримці фінансової стабільності всієї банківської системи в Україні. Стан, динаміка і розвиток банківської системи займають важливе місце щодо сталого розвитку економіки та

її подальших перспектив. Так, як банківська система є важливим елементом фінансової інфраструктури, вона здійснює акумулювання та перерозподіл грошових ресурсів між різними секторами економіки. На сьогодні банківський сектор посідає вирішальне місце на фінансовому ринку країни, оскільки, банки є найрозвинутішими учасниками цього ринку в порівнянні з іншими фінансовими посередниками, тому що мають більш різноманітніший спектр послуг, включаючи кредитування, зберігання коштів, підтримку підприємництва та залучення інвестиційного капіталу. Вони забезпечують обслуговування платежів та інвестицій, сприяють зростанню виробництва, а також відіграють важливу роль у контролі інфляції, підтримці фінансової стабільності та регулюванні грошового обігу, а завдяки наданню кредитів та фінансовій підтримці, банківська система сприяє економічному розвитку.

1.2 Види та принципи функціонування банківської системи

Банківський сектор є найважливішим елементом фінансової системи України. Національний банк, як головний, центральний банк разом з урядом створюють необхідні умови, такі як: правові, технологічні, умови ефективного нагляду, контролю, стабільної макроекономічної ситуації для формування сучасного, конкурентоспроможного, високорозвиненого банківського сектору, який відповідає інтересам економіки та забезпечує довіру населення, високий рівень їх банківського обслуговування.

Через банківську систему проходять грошові розрахунки та платежі підприємства, населення, організацій. Вона залучає та перетворює в капітал тимчасово вільні кошти, заощадження та доходи різних верст населення, здійснює широкий спектр кредитних, інвестиційних, посередницьких довірчих операцій, тощо. Банківська система функціонує на основі загальних норм поведінки

учасників банківських правовідносин, при цьому дотримання законності такої поведінки визначається ключовими принципами банківської діяльності [23].

Серед основних принципів функціонування банківських систем можна відокремити:

1) Першим основним принципом є законність, банківська система діє з урахуванням законів, правових документів, актів, тощо;

2) Принцип роботи в межах реальних ресурсів. Діяльність на основі реально наявних ресурсів, тобто банк повинен не тільки підтримувати кількісну рівновагу між своїми ресурсами та кредитними вкладеннями, але й ефективно управляти процесами трансформації пасивних і активних операцій. Залежність активів від характеру пасивів слід враховувати при визначенні економічних нормативів діяльності банків і регулюванні їхніх операцій. Такий принцип підвищує зацікавленість банку в накопиченні депозитів, таким чином розривається справжня конкуренція за пасиви, що стимулює банки до пошуку найбільш ефективних сфер для інвестування своїх ресурсів в найприбутковіші галузі економіки;

3) Важливим принципом є повна економічна самостійність, незалежність установи у своїй діяльності. Банк несе повну економічну відповідальність за результати свої діяльності, самостійно розпоряджається своїми ресурсами, відповідно за свої зобов’язання відповідає не тільки в межах прибутку, а й власним капіталом та майном [24];

4) Наступний принцип - банк діє відповідно до ринкових критеріїв прибутковості, ліквідності та ризику. Виходячи з цього операції на ринку фінансової установи мають приносити максимально можливий прибуток, зберігати здатність швидко перетворювати активи в грошові кошти та зважувати всі ризики для мінімізації потенційних фінансових втрат;

5) Принцип забезпечення фізичним та юридичним особам права вільного вибору банку, без нав’язування думки;

6) Обов’язкове отримання банками ліцензії для здійснення банківської діяльності та отримання права надавати банківські та інші фінансові послуги (крім послуг у сфері страхування);

7) Невтручання органів державної влади в діяльність банків. Держава не несе відповідальність та не відповідає за зобов’язання банків та навпаки, банки не відповідають за державу;

8) Гарантоване дотримання банками встановлених НБУ економічних нормативів для підтримання стабільності, надійності банківської системи країни та захисту інтересів клієнтів;

9) Здійснювати банком виконання взятих на себе зобов’язань перед користувачами послуг, зокрема гарантування повернення коштів вкладникам банку [25].

Вищенаведені принципи є ключовими для ефективної роботи банківської системи та забезпечення економічної стабільності.

Банківську систему за структурним підходом розрізняють однорівневу, дворівневу та трирівневу.

Однорівнева система включає горизонтальні зв'язки між банками, що полягають в узагальненні їхніх операцій і функцій. Головним завданням цієї системи є фінансування народного господарства, а не кредитування. У рамках такої системи всі фінансові установи, включаючи центральний банк, перебувають на одному ієрархічному рівні та здійснюють однакові функції у кредитно-розрахунковому обслуговуванні клієнтів. Дана система притаманна переважно країнам із нерозвиненою економікою [26].

Наступна система, яка грунтується на взаємовідносинах між банками у двох напрямах — вертикальному та горизонтальному-це дворівнева банківська система, притаманна країнам з ринковою економікою. Взаємовідносини підпорядкування між центральним банком, який виконує роль головного органу управління, і низовими ланками, такими як комерційні банки-це є вертикальними відносинами.

По горизонталі - це відносини рівноправного партнерства між усіма низовими ланкам. Така структура банківської системи вимагає чіткого розмежування нормативно-регулюючих та контрольних функцій, які виконує центральний банк з одного боку та функції комерційних банків - з іншого [27].

Окремо третій рівень відносин виокремлює трирівнева банківська система, до якого належить кредитні установи небанківського типу (інвестиційні фонди, страхові компанії), це і відрізняє її від дворівневої системи. Така система успішно функціонує у Японії, Швейцарії [28].

В Україні банківська система має дворівневу структуру, яка притаманна для всіх розвинутих країн, тобто на першому рівні знаходиться центральний банк держави — Національний банк України [29], який є основним органом управління всієї банківської системи та також координує діяльність інших банків, на другому рівні — комерційні банки різних форм власності, спеціалізації та територіального статусу (рис.1.2), взаємодія між ними заснована на рівноправній співпраці та конкуренції.

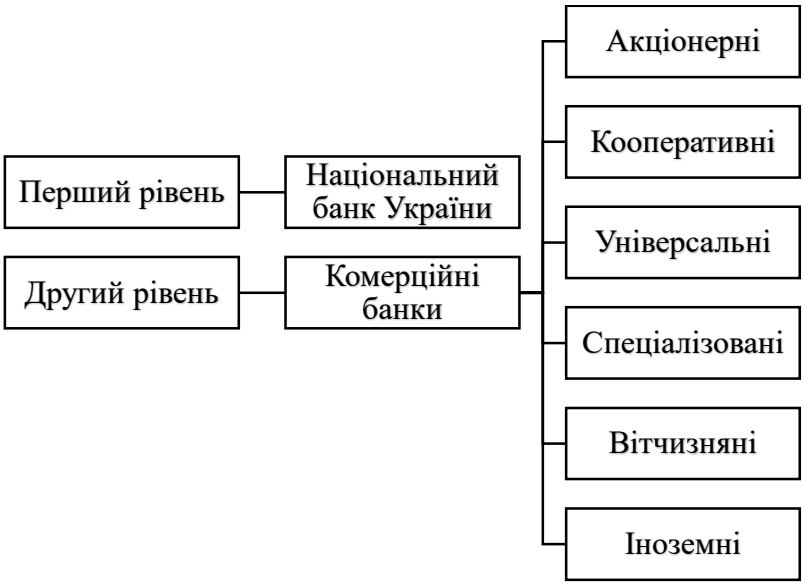

Рисунок 1.2- Структура банківської системи України [15]

Крім того, світова практика виділяє декілька типів банківської системи (рис. 1.3).

Рисунок 1.3-Типи банківської системи [30]

- ринкова-основною характеристикою такою системи є конкуренція, регулювання через ринкові механізми та орієнтація на прибуток. Банки в цій системі надають різні фінансові послуги задовольняючи потреби клієнтів, водночас регулятивні органи впливають на банки для забезпечення фінансової стабільності та захисту інтересів вкладників;

- перехідна банківська система-включає риси 2 систем-ринкової та розподільної, формується в процесі трансформації економіки від централізованого планового управління до ринкової економіки. Така система характерна для країн, які переживають період економічних реформ;

- розподільна-система, де держава є єдиним власником, характерна для економік з централізованим плануванням. Ця система переважно функціонувала в соціалістичних країнах, де ринкові механізми були обмежені, а ключовими факторами у прийнятті фінансових рішень виступали державні плани та директиви [30].

За відповідністю територіального поділу виділяють 4 класи банківських систем (табл.1.1).

Таблиця 1.1 –Характеристика класів банківської системи [30]

Класи банківських систем	Характеристика
Субнаціональна банківська система	Діє на рівні територіально-адміністративної одиниці взаємодіє з іншими субнаціональними банківськими системами країни, які в загальному утворюють національну банківську систему
Національна банківська система	Аналізує міжнародні аспекти співпраці банківських систем різних країн, виокремлює економічні, культурні, інституційні, національно-історичні особливості їхнього розвитку. Окрім того досліджує унікальність кожної банківської системи в контексті міжнародного банківського співтовариства
Наднаціональна банківська система	Система банківських систем, взаємодія між якими має інституційний характер, закріплена законодавчо і визнана в міжнародному банківському співтоваристві
Світова банківська систем	Глобальна банківська система, а саме сукупність елементів банківської системи, яка функціонує у світі в певний момент часу

Для досягнення ефективного функціонування банківської системи необхідно дотримуватися вимог сформованих у чинному законодавстві, а також додержуватися правил сформованими державними органами управління. Банки у своїй діяльності керуються законом України «Про банки та банківську діяльність», законодавством України про акціонерні товариства та інші види господарських товариств, іншими законодавчими актами України, нормативними актами Національного банку України і своїми статутами [14].

Закон України «Про банки і банківську діяльність» є основним нормативно-правовим актом, який регулює діяльність банків в Україні. Визначає правові основи банків, порядок їх створення і основні принципи їх діяльності.

Без ефективної системи державного управління неможливо забезпечити нормальне функціонування банківської системи. Завдяки державному управлінні банківською системою здійснюються заходи з регулювання, нагляду та контролю за діяльністю банківських установ, забезпечення їхньої стабільності, дотримання норм фінансової безпеки, а також сприяння ефективному функціонуванню фінансового ринку. Система державного управління банківською системою-це

складна багаторівнева структура управлінської системи, з одного боку її елементами є суб’єкти-в особі органів та установ державної влади, а з іншого об’єкти- представлені у вигляді банківських установ, їх власників та менеджменту [31]. Вони пов'язані між собою різноманітними зв'язками, знаходяться у постійному тісному взаємозв’язку і утворюють функціональну сукупність, забезпечуючи її цілісність. У цій системі структура суб'єктів та об'єктів, представлена різними рівнями управління, які пов'язані між собою зв'язками (рис.1.4).

Суб'єкти державного управління банківською системою всіх рівнів здійснюють її управління та регулювання, виконуючи покладені на них завдання, функції та обов'язки для досягнення поставлених цілей і захисту інтересів держави.

Рисунок 1.4-Рівні управління банківською системою [31]

У сучасних умовах, коли глобальні та внутрішні економічні виклики стають дедалі складнішими, ефективне державне управління банківською системою

набуває особливого значення. Ця система охоплює нормативно-правове регулювання, нагляд, антикризові механізми та інструменти монетарної політики, які разом забезпечують надійність банківської інфраструктури.

Державне управління банківською системою є важливим інструментом економічної політики, що забезпечує стабільність і розвиток фінансового сектору. Воно включає комплекс заходів, спрямованих на регулювання банківської діяльності, моніторинг фінансових ризиків, підтримання ліквідності фінансової установи, створенні сприятливого середовища для функціонування банків, захисті інтересів вкладників і підтриманні довіри до фінансової системи. Важливо забезпечити збалансованість між державним контролем та саморегуляцією банків для досягнення оптимальної ефективності та гнучкості банківської системи.

1.3 Методичні підходи до визначення конкурентоспроможності комерційний банків

Конкурентоспроможність комерційних банків є головною рушійною силою ринку, оскільки там де є конкуренція, виникає необхідність у виробленні особливих методів та засобів для збереження свого місця на ринку, зокрема підвищується якість фінансових послуг та продуктів, стимулюються інновації, відбувається зниження вартості обслуговування клієнтів, що в кінцевому результаті підвищує стабільність економіки [32].

Конкурентоспроможність банків-це їх здатність ефективно функціонувати на ринку фінансових послуг пропонуючи привабливіші умови, продукти та послуги в порівнянні з іншими банками [33].

Так як, конкурентоспроможність є важливим чинником успіху банку на ринку, науковцями було виявлено певні властивості, які необхідно враховувати при дослідженні поняття «конкурентоспроможність банку» -це:

1) Під впливом факторів зовнішнього та внутрішнього середовища: ресурсного та інформаційного потенціалу, потреб споживачів, умов діяльності, видів банківських продуктів та послуг формується конкурентоспроможність банку, значить постійно зазнає кількісних і якісних змін, що відбуваються в певний часовий період;

2) Конкурентоспроможність банку має стратегічний характер, що передбачає постійну орієнтацію на її підвищення в довгостроковій перспективі. Це зумовлює необхідність розробки банком концептуальних підходів для прогнозування та розвитку перспективних напрямків його діяльності, забезпечуючи стійкість та конкурентні переваги на ринку [34];

3) Конкурентоспроможність банку тісно взаємопов'язана з ефективністю його діяльності, бо наявність конкурентних переваг не гарантує переходу на нові позиції або збереження існуючих. Натомість, високоефективне управління банківськими ресурсами та дієва система адаптації до змін на ринку визначають можливості банку для збільшення обсягу прибутку та подальшого розвитку;

4) Щоб оцінити, наскільки банк є конкурентоспроможним, потрібно виявити ключові зміни (фактори), які впливають на його удосконалення і визначають конкретні дії для досягнення успіху на ринку банківських послуг [35].

З вищенаведеного виходить, що для управління процесами збереження та підвищення конкурентоспроможності банку необхідно постійно прогнозувати та аналізувати зміни на фінансових ринках та ринках банківських послуг, адже для досягнення конкурентних позицій банкам потрібно постійно вдосконалювати наявні підходи, розробляти нові продукти до управління їхньою конкурентоспроможністю. В свою чергу управління конкурентоспроможністю банку полягає в цілеспрямованих діях суб’єктів управління, спрямованих на забезпечення конкурентоспроможності в умовах невизначеного ринкового середовища, через розробку відповідного механізму управління та створення необхідної підтримки для його ефективної реалізації [36].

Виділяють 3 підходи щодо управління конкурентоспроможністю комерційного банку (рис. 1.5).

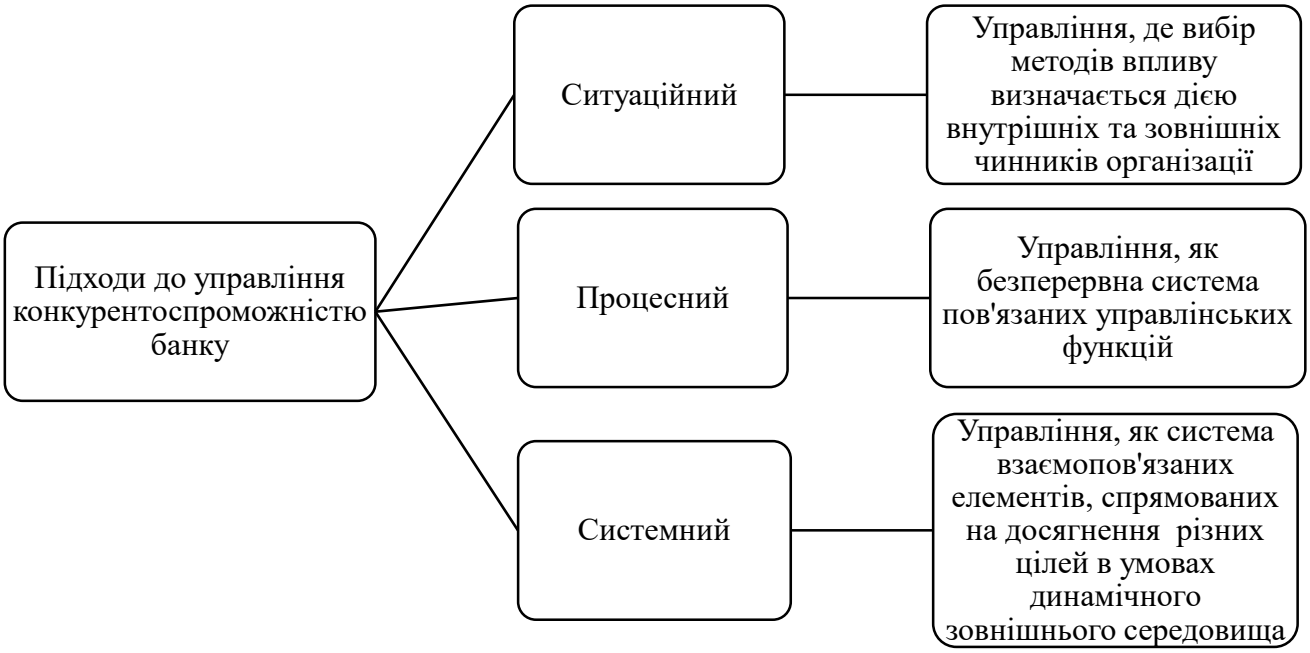

Рисунок 1.5- Підходи до управління конкурентоспроможністю банку [33]

Зазначені підходи до управління конкурентоспроможністю банку роблять вагомий внесок у розвиток теоретико-методологічних основ управління банківською діяльністю.

Банківська конкуренція має певні відмінності від традиційної конкуренції між виробниками товарів, зокрема банки можуть не використовувати зовнішні канали збуту, надаючи свої послуги безпосередньо через свою власну мережу відділень та електронні канали зв’язку. До того ж, конкуренція в банківському секторі не обмежується лише банками, вона також включає діяльність небанківських фінансових установ. Це формує більш складне конкурентне середовище, в якому різні типи фінансових установ змагаються за залучення клієнтів і пропонують широкий спектр фінансових послуг. У такому середовищі успіх залежить від здатності банків швидко адаптуватися до змін ринку, впроваджувати інновації та

забезпечувати високий рівень обслуговування, щоб утримати й розширити свою клієнтську базу.

Банкам необхідно впроваджувати кардинально нові методи щодо управління банківською системою задля підвищення його конкурентоспроможності. Ефективне та правильне управління забезпечить комерційним банкам можливість швидкого реагувати на потреби ключових споживачів банківських послуг-клієнтів, що у свою чергу гарантуватиме зміцнення позицій банку на ринку. Ключовими аспектами такого управління є розробка інноваційних фінансових продуктів, впровадження сучасних технологій, які оптимізують обслуговування клієнтів, та використання аналітичних інструментів для прогнозування їхніх потреб.

На стан фінансової установи на ринку впливають різні чинники, а саме внутрішні та зовнішні, через кількісні та якісні фактори впливають на конкурентоспроможність (див. табл. 1.2).

Таблиця 1.2-Фактори, які впливають на конкурентоспроможність банків [37]

Джерело впливу	Чинники	
	Якісні	Кількісні
Зовнішнє середовище	- втручання органів державної влади в роботу банків; - доступність фінансових інфраструктурних сервісів; - рівень довіри до банківської системи громадян; - стан фондового ринку; - рівень лояльності регулятора до ризикових операцій банку	- загальна економічна ситуація у країні та світі; - рівень та умови надання кредитно-фінансових послуг конкурентами; - різноманітність пропозиції банківських послуг на території країни та за її межами; - рентабельність активів та показників ліквідності конкуруючих кредитних установ
Внутрішнє середовище	- довіра та надійність кредитної організації; - якість та сервіс надання послуг; - репутація, імідж банку; - використання FinTech; - кваліфікація працівників банку; - якість та ступінь кваліфікації з клієнтами; - інноваційність продуктів та послуг	- фінансовий стан комерційного банку; - якість пасивів та активів кредитної організації; - вартість та інші умови надання послуг; - рентабельність активів банку, який показує наскільки ефективно використовуються ресурси

Крім того, на конкурентоспроможність банків впливають їх внутрішня структура, рівень фінансової стійкості, стратегічний план розвитку та ефективність управління ризиками, адже це дає можливість банкам використовувати ресурси за призначенням (ефективно), зменшувати втрати та сприяти стабільному зростанню [38].

Здатність банків забезпечувати споживачів високоякісними, інноваційними продуктами та послугами, які відповідають їхнім потребам, є одним із ключових факторів, що визначають їхню конкурентоспроможність.

Методичні підходи до оцінки конкурентоспроможності комерційних банків можуть варіюватися залежно від обраної методології та критеріїв, що використовуються. Основними показниками, які характеризують ефективність банківської діяльності, є фінансовий результат, рентабельність капіталу, рентабельність активів, адекватність регулятивного капіталу. Ці показники допомагають оцінити, наскільки успішно банк використовує свої ресурси для генерації прибутку та забезпечення фінансової стійкості в умовах ринкової конкуренції [39].

Там де є конкуренція виникає необхідність у запровадженні особливих методів для збереження свого місця. Важливо здійснювати моніторинг показників конкурентоспроможності та вживати заходи для підвищення ефективності роботи банку у разі його зниження. Це може включати аналіз причин падіння конкурентоспроможності, розробку нових стратегій, вдосконалення продуктів і послуг, а також поліпшення обслуговування клієнтів [40].

Висновки до розділу 1

Дослідження сутності «банківська система» дозволило сформувати таке визначення, що вона є складовою фінансової системи країни, становить сукупність

банківських установ різних за організаційно-правовою формою та спеціалізацією, що існують в межах єдиної фінансової системи та єдиного грошово-кредитного механізму в певний проміжок часу. Виконує 4 основні функції: емісійну, трансформаційну, стабілізаційну та регулюючу. Розрізняють однорівневу, дворівневу та трирівневу банківську систему. В Україні притаманна дворівнева структура, на першому рівні знаходиться центральний банк-НБУ, на другому рівні-комерційні банки різних форм власності, спеціалізації, тощо.

Саме без ефективної банківської системи неможливо уявити функціонування економіки країни загалом, адже вона забезпечує функціонування грошового ринку, впливає на всі економічні та соціальні процеси, які відбуваються в державі та активно обслуговує їх, виступає основною частиною інвестиційного процесу. Банки, в свою чергу, за ефективної діяльності сприяють підтримці ліквідності та платоспроможності суб'єктів господарювання.

Оцінка конкурентоспроможності потребує використання комплексних підходів, які враховують не лише фінансові показники, а й інші фактори, такі як інноваційність, рівень обслуговування клієнтів та технологічний розвиток. Для визначення конкурентоспроможності банку застосовуються різні показники, основні серед яких фінансові показники- ліквідність, рентабельність, адекватність регулятивного капіталу

Важливість аналізу конкурентоспроможності банку показав, що банкам необхідно здійснювати моніторинг своїх показників для своєчасного виявлення слабких місць та оптимізації діяльності, а також задля утримання та залучення клієнтів, оскільки між банками існує жорстка конкуренція за користувачів банківських послуг.

2 ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЧНИХ ВЕКТОРІВ РОЗВИТКУ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ» НА ОСНОВІ АТ КБ «ПРИВАТБАНК»

2.1 Організаційно-економічна характеристика банківської системи АТ КБ «ПриватБанк»

Акціонерне товариство комерційний банк «ПриватБанк» - найбільший державний банк України, один з тих, який займає лідируючи позиції з усіх фінансових показників та складає більшу частину всієї банківської системи, має унікальне значення для української економіки, адже виступає одним з найбільш значних кредиторів, платників податків та дивідендів до бюджету, є відповідальним роботодавцем, надійним партнером, учасником різних міжнародних, соціальних, інноваційних програм, має високий рівень довіри серед клієнтів.

Утворений банк відповідно до установчого договору від 7 лютого 1992 року, а 19 березня 1992 року його було зареєстровано Національний банком України за реєстраційним номером 92, а у 2016 році було націоналізовано, з тих пір єдиним акціонером банку, якому належить 100% акцій стала держава в особі Кабінету Міністрів України [41]. Діяльність банку регулюється за допомогою Закону України «Про банки і банківську діяльність» [14], Господарським [42] та Цивільним [43] кодексами України, Конституцією України, положеннями статуту, внутрішніми документами банку та іншими нормативно-правовими актами.

Метою діяльності банку є провадження банківської діяльності, спрямованої на отримання прибутку для власного розвитку та в інтересах власника.

Організаційна структура управління ПриватБанку (Додаток А) є прозорою та гнучкою включає всі необхідні форми контролю для побудови злагодженої та ефективної роботи всіх підрозділів на різних напрямках діяльності банку. За

сутністю структура управління є комбінованою, вона містить ознаки горизонтальної, лінійно-функціонально-штабної та функціонально-орієнтованої побудови.

Органами управління та контролю банківської установи є: - Акціонер або Вищий орган, який сприяє реалізації та забезпечує захист прав та законних інтересів акціонера, визначає основні (стратегічні) напрями діяльності банку та затверджує звіти про їх виконання;

- Наглядова Рада (складається з дев'яти членів, з яких шість членів є незалежними, а три члени — представниками держави), забезпечує стратегічне керівництво діяльністю банківської установи, контроль за діяльністю Правління банку та захист прав акціонера;
- Правління банку (до складу входить голова правління та інші члени), здійснює керівництво поточною діяльністю банку.

Загальна кількість відокремлених підрозділів банку, які зареєстровані в Державному реєстрі банків, становить на 2023 рік 1 209 підрозділів, в тому числі 9 філій, 1 представництво і 1199 відділень різних класифікаційних груп (77 з яких тимчасово припинили діяльність) [44].

Основними напрямками діяльності банку є підтримання високої надійності кредитного портфеля, дотримання стандартів якості в обслуговуванні клієнтів, бо в першу чергу клієнт та його потреби є центром уваги банку, вдосконалення та розробка банківських продуктів та послуг з використанням сучасних технологічних рішень, як результат отримання прибутку для власного розвитку, сплата податків до бюджету та виплата дивідендів власнику.

Головна мета ПриватБанку – бути надійним помічником як для фізичних осіб і бізнесу, так і підтримувати розвиток економіки держави загалом.

Пріоритетами на сьогодні в роботі є забезпечення безперебійного функціонування підприємств (об'єктів) критичної інфраструктури, фінансування

важливих галузей економіки, підтримка фінансової стабільності України та банківського сектору загалом.

Цілі банку були і залишаються: стати одним з найкращих банків в Україні, який буде безперебійно функціонувати та надавати фінансові послуги за будь-яких умов, розвиватися, зберігати найкращі напрацювання та доповнювати їх новими сучасними міжнародними практиками; забезпечити культуру на основі прозорості, чесності, відповідності регуляторним вимогам та створити ринково-привабливу бізнес-франшизу для майбутніх інвесторів.

АТ КБ «Приватбанк» є універсальним банком, який націлений на роздрібний сегмент, що активно просуває послуги для малого та середнього бізнесу та вибірково працює в корпоративному секторі. Основу ресурсної бази банку становлять кошти фізичних та юридичних осіб в національній валюті зі значною часткою поточних рахунків.

Банк, на основі ліцензії, може надавати як і банківські, так і інші фінансові послуги (крім послуг у сфері страхування) у національній, іноземній валюті, у готівковій та безготівковій формі. До послуг АТ КБ «ПриватБанк» належать:

- залучення у вклади (депозити) коштів та банківських металів від необмеженого кола юридичних і фізичних осіб;

- відкриття та ведення поточних рахунків клієнтів, у тому числі у банківських металах, та рахунків умовного зберігання;

- розміщення залучених у вклади (депозити) коштів, у тому числі на поточні рахунки, коштів та банківських металів від свого імені, на власних умовах та на власний ризик;

Банк, крім надання фінансових послуг, має право проводити також діяльність щодо: 1) інвестицій;

2) емісій власних цінних паперів;

3) зберігання цінностей (у тому числі щодо обліку і зберігання цінних паперів та інших коштовностей, конфіскованих на користь держави або надання в майнову оренду індивідуального банківського сейфа);

4) надання консультаційних та інформаційних послуг щодо банківських та інших фінансових послуг;

5) інкасації коштів та перевезення валютних цінностей [41].

АТ КБ «Приватбанк» є найбільшим банком України за багатьма показниками. Проаналізуємо структуру його балансу за 2019-2023 роки (активи, власний капітал, зобов'язання) за допомогою фінансової звітності (Додаток Б), яку банк складає відповідно до вимог Міжнародних стандартів фінансової звітності та нормативно-правових актів Національного банку України з метою надання достовірної та неупередженої інформації про результати свої діяльності. Для початку розглянемо активи банку-характеризують розміщення та використання залучених банком коштів з метою отримання прибутку (табл.2.1).

За даними таблиці 2.1 ми спостерігаємо, що по більшості показникам банк має позитивні результати, а саме: грошові кошти та їх еквіваленти протягом 5 роки постійно зростали, у 2023 році проти 2019 року маємо зріст на 106388 млн. грн, кредити та аванси банкам, лише у 2020 році в порівнянні з 2019 роком зазнали зменшення у 8%, надалі мають тенденцію до зростання, як і аванси та кредити клієнтам, інвестиційних цінних паперів на 78% у 2023 році більші, ніж у 2019 році, а ось основні засоби після 2021 року зазнали скорочення на 846 млн. грн у 2022 році, як і нефінансові активи у 2023 році проти 2022 року мають скорочення на 95 млн. грн, тобто 1%, а проти 2019 року 1435 млн. грн, 14%.

Загалом, загальна динаміка суми активів протягом 2019-2023 років має позитивну тенденцію до зростання, що свідчить про гарну діяльність банку (рис.2.1). Розглянемо фінансові обов'язки банку перед перед вкладниками, кредиторами, інвесторами та іншими фінансовими інституціями, тобто його зобов'язання (табл. 2.2).

Таблиця 2.1- Активи АТ КБ «ПриватБанк» протягом 2019-2023 роки, млн. грн

Показники	Роки					Абсолютне відхилення				Відносне відхилення			
	2019	2020	2021	2022	2023	2020-2019	2021-2020	2022-2021	2023-2022	2020/2019	2021/2020	2022/2021	2023/2022
Грошові кошти та їх еквіваленти	45894	49911	52835	94191	152282	4017	2924	41356	58091	8,75	5,86	78,27	61,67
Кредити та аванси банкам	27118	25059	26243	103837	134237	-2059	1184	77594	30400	-7,59	4,72	295,68	29,28
Кредити та аванси клієнтам	59544	55021	68218	68084	92019	-4523	13197	-134	23935	-7,60	23,99	-0,20	35,16
Інвестиційні цінні папери	152157	221661	222277	239752	271471	69504	616	17475	31719	45,68	0,28	7,86	13,23
Поточні податкові активи	2257	6660	9978	9079	4	4403	3318	-899	-9075	195,08	49,82	-9,01	-99,96
Інвестиційна нерухомість	3379	2933	1989	2155	2340	-446	-944	166	185	-13,20	-32,19	8,35	8,58
Основні засоби	5832	6689	6074	5228	5127	857	-615	-846	-101	14,69	-9,19	-13,93	-1,93
Нематеріальні активи за винятком гудвілу	648	953	1288	1389	1563	305	335	101	174	47,07	35,15	7,84	12,53
Інші фінансові активи	2210	3448	2644	6498	9493	1238	-804	3854	2995	56,02	-23,32	145,76	46,09
Інші нефінансові активи	10529	10128	9713	9189	9094	-401	-415	-524	-95	-3,81	-4,10	-5,39	-1,03

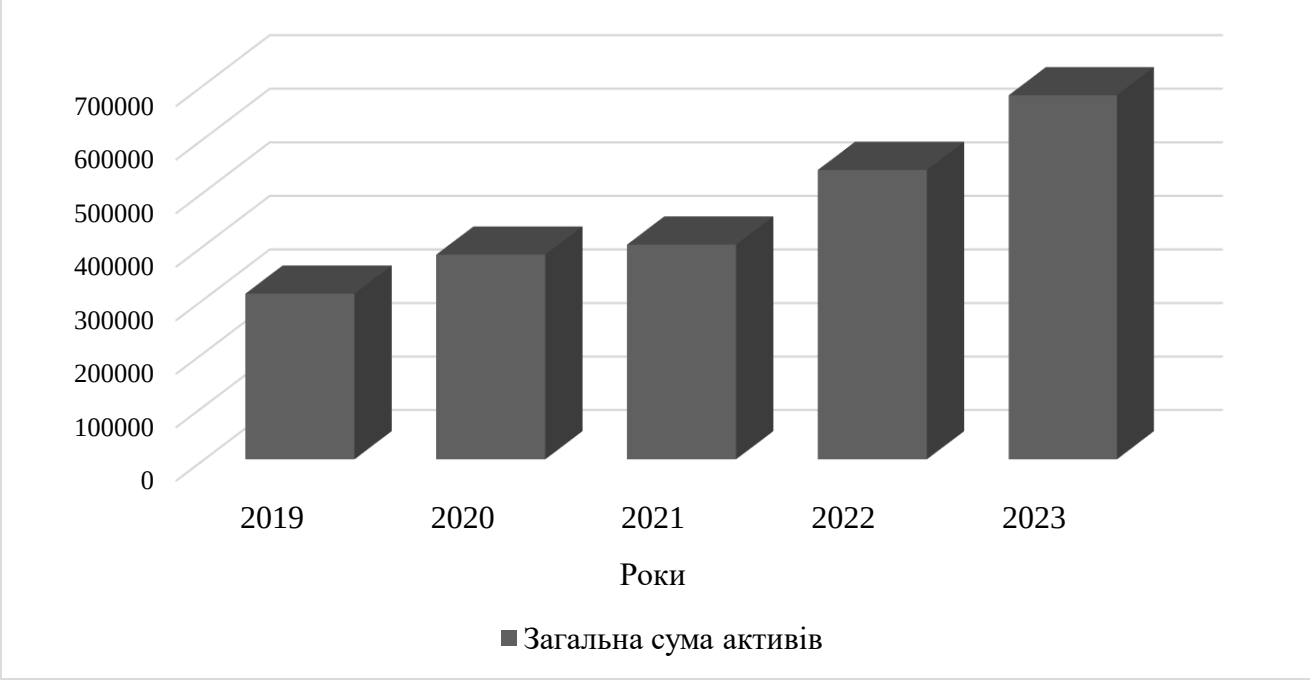

Рисунок 2.1-Динаміка активів АТ КБ «ПриватБанк» за 2019-2023 роки

Всього суму зобов’язання на 2023 рік зросли (див.рис.2.2) в порівнянні з іншими роками, проти 2022 року зріст відбувся на 23%, а в зіставленні з 2021 роком на 78%, отже банк залучив більше ресурсів для підтримки своєї діяльності.

Таблиця 2.2- Вертикальний аналіз зобов’язань АТ КБ «ПриватБанк» за 2019-2023 роки, %

Показники	Роки					Абсолютне відхилення			
	2019	2020	2021	2022	2023	2020-2019	2021-2020	2022-2021	2023-2022
Кошти клієнтів	94,29	94,85	97,20	97,76	93,34	0,56	2,35	0,56	-4,42
Інші залучені кошти	3,03	0,00	0,00	0,03	0,44	-3,03	0,00	0,03	0,42
Поточні податкові зобов'язання	0,05	0,04	0,05	0,00	4,33	0,00	0,00	-0,05	4,33
Інші фінансові зобов'язання	1,03	1,23	1,13	0,55	0,51	0,20	-0,10	-0,58	-0,04
Інші нефінансові зобов'язання	0,60	0,88	0,54	0,47	0,46	0,28	-0,35	-0,07	-0,01

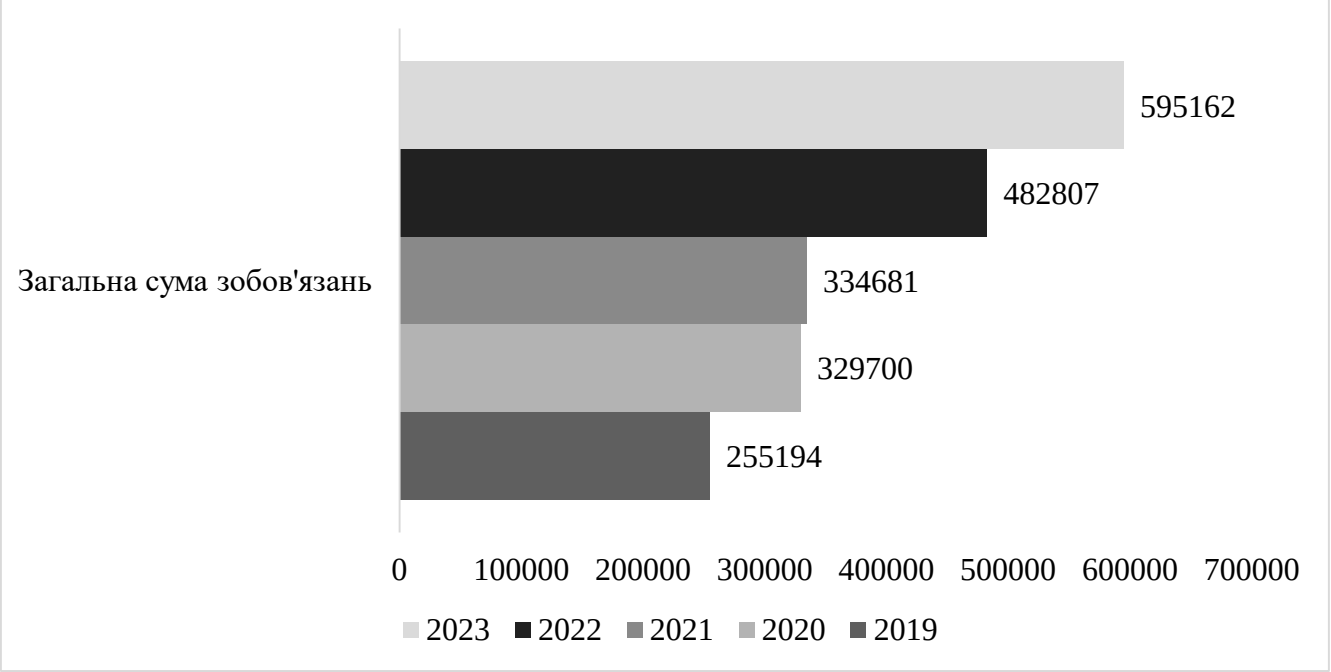

Рисунок 2.2-Загальна сума зобов’язання АТ КБ «ПриватБанк» протягом 2019-2023 років, млн. грн

Розглянемо, що є у розпорядженні банку та використовуються ним для здійснення операцій з метою отримання прибутку, тобто його капітал (табл.2.3).

Розмір власного капіталу банку, його достатність, рівень капіталізації є сьогодні головними передумовами ефективної банківської діяльності, запорукою фінансової стійкості та надійності банку. Статутний капітал банку становить 206 059 743 960,00 гривень та поділений на 735 927 657 простих іменних акцій номінальною вартістю 280 гривень кожна [41]. Номінальна зареєстрована вартість випущеного статутного капіталу банку станом на 31 грудня 2023 року складала 206 060 мільйонів гривень.

Структура капіталу банку (див. рис. 2.3) показує, що статутний капітал протягом 5 років залишався без змін, як і емісійних дохід та результати від операцій з акціонером.

Таблиця 2.3- Аналіз власного капіталу АТ КБ «ПриватБанк», млн. грн

Показники	Станом на 31 грудня					2020 р до 2019 р		2021 р до 2020 р		2022 р до 2021 р		2023 р до 2022 р	
	2019	2020	2021	2022	2023	+/-	%	+/-	%	+/-	%	+/-	%
Статутний капітал банку	206060	206060	206060	206060	206060	0	0	0	0	0	0	0	0
Емісійний дохід	23	23	23	23	23	0	0	0	0	0	0	0	0
Результати від операцій з акціонером	12174	12174	12174	12174	12174	0	0	0	0	0	0	0	0
Резервні та інші фонди банку	6850	8481	9696	11449	12959	1631,0	23,8	1215,0	14,3	1753,0	18,1	1510,0	13,2
Накопичений дефіцит	-169918	-171665	-157247	-156749	-144629	-1747,0	1,0	14418,0	-8,4	498,0	-0,3	12120,0	-7,7

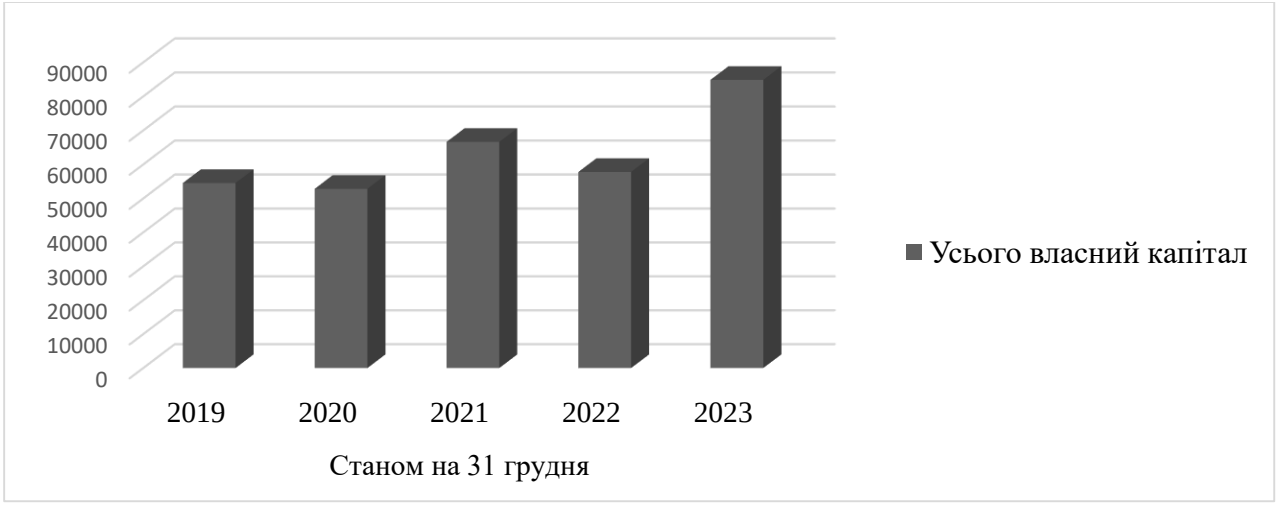

Рисунок 2.3- Динаміка капіталу АТ КБ «ПриватБанк» протягом 2019-2023 років

А ось сформовані резервні фонди банку, які створено у відповідності до вимог законодавства України та використовуються для покриття збитків у разі їхнього настання зросли, у 2023 році резерв сформовано сумі 12 959 млн. грн, що на 1510 млн. грн більше, ніж у 2022 році, їх накопичення робиться для того, щоб забезпечити фінансову стабільність банку та покрити ймовірні витрати у випадку непередбачених обставин, ризиків. Накопичений дефіцит починаючи з 2020 року пішов на зменшення, тобто відбулося невеличке покращення фінансового стану банку. Власний капітал, хоч і на 2020, 2022 роки мали зменшення в порівнянні з іншими роками, проте у 2023 році, спостерігається його зріс на 47% проти 2022 року, можемо зробити висновок, що у банку здійснюється якісне управління капіталом.

За підсумками 2023 року банк має достатній рівень капіталу з урахуванням поточних вимог Національного банку України (рис.2.4). Регулятивний капітал банку на кінець 2023 року становить 64,8 млрд. грн, а норматив адекватності регулятивного капіталу 21,75% (при нормі більше10%).

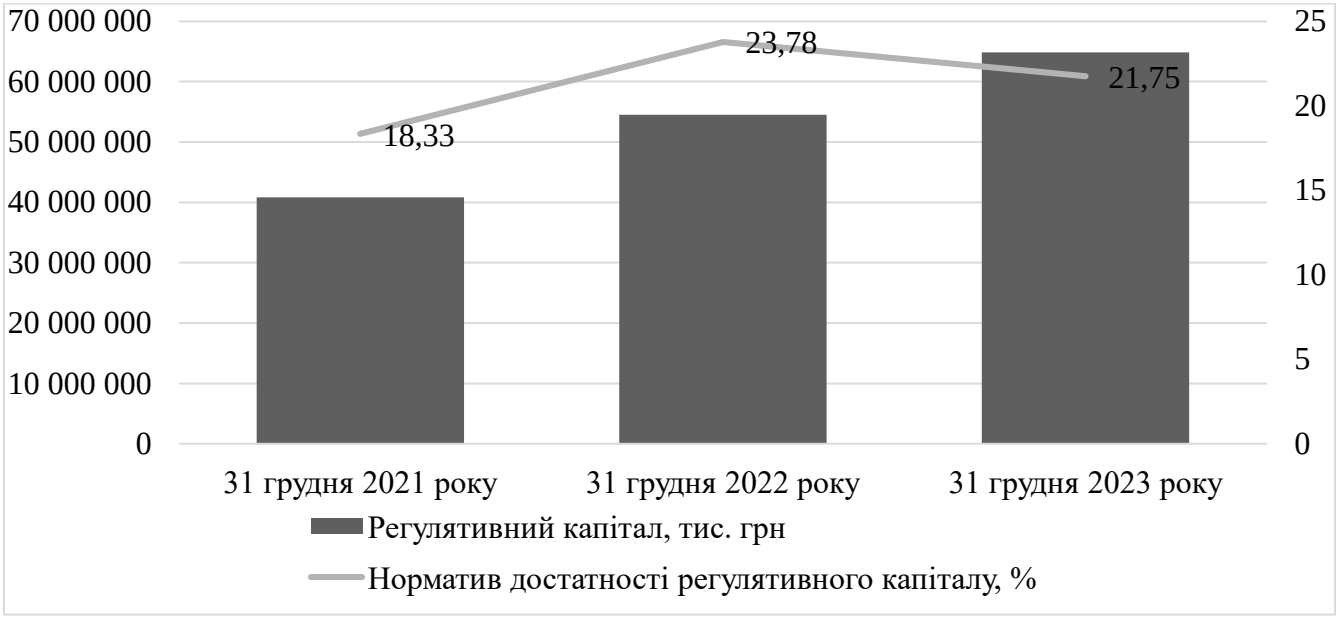

Рисунок 2.4- Динаміка регулятивного капіталу та нормативу достатності регулятивного капіталу по банку за 2021-2023 роки [45]

Розглянемо фінансові показники діяльності АТ КБ «ПриватБанк» у 2019-2023 роках (див. табл. 2.4).

Таблиця 2.4-Фінансові показники діяльності АТ КБ «ПриватБанк» у 2019-2023 роках, млн. грн

Показники	Роки					2020 р до 2019 р		2021 р до 2020 р		2022 р до 2021 р		2023 р до 2022 р	
	2019	2020	2021	2022	2023	+/-	%	+/-	%	+/-	%	+/-	%
Процентні доходи	33841	33563	35854	43686	66238	-278	-0,8	2291	6,8	7832	21,8	22552	51,6
Процентні витрати	-14174	-11961	-6537	-3768	-6616	2213	-15,6	5424	-45,3	2769	-42,4	-2848	75,6
Чистий процентний дохід	19667	21602	29317	39918	59622	1935	9,8	7715	35,7	10601	36,2	19704	49,4
Комісійні доходи	24575	27649	35057	32945	41589	3074	12,5	7408	26,8	-2112	-6,0	8644	26,2
Комісійні витрати	-6386	-8888	-11840	-12505	-17150	-2502	39,2	-2952	33,2	-665	5,6	-4645	37,1
Чистий прибуток від операцій з іноземною валютою	2589	3103	3266	14655	10174	514	19,9	163	5,3	11389	348,7	-4481	-30,6
Прибуток до оподаткування	32609	24296	35067	34672	72766	-8313	-25,5	10771	44,3	-395	-1,1	38094	109,9
Прибуток	32609	24302	35050	30198	37765	-8307	-25,5	10748	44,2	-4852	-13,8	7567	25,1

Аналізуючи фінансові показники діяльності банку, можемо сказати, що процентні доходи протягом 2020-2023 років мають тенденцію до збільшення, за 3 роки вони зросли на 32675 млн. грн, тобто банк працював ефективно, комісійні доходи лише у 2022 році зазнали скорочення на 10601 млн. грн, 36% проти 2021 року, а ось процентні витрати з кожним роком зростали. Знизився показник чистого прибутку від операцій з іноземною валютою на 2023 рік, відповідно на 4481 млн. грн проти 2022 року скоротилися валютні операції з купівлі, продажу та конверсії іноземної валюти.

Проаналізуємо більш детальніше процентні доходи та витрати банку (таблиці 2.5, 2.6).

Таблиця 2.5 -Процентні доходи АТ КБ «ПриватБанк» за 2019-2023 роки, млн. грн

Показники	Роки					Абсолютне відхилення			
	2019	2020	2021	2022	2023	2020-2019	2021-2020	2022-2021	2023-2022
Кредити та аванси фізичним особам	19014	17896	17949	15634	20245	-1118	53	-2315	4611
Інвестиційні цінні папери за СВІСД	6791	7194	9596	12712	17879	403	2402	3116	5167
Кредити та аванси банкам	430	1446	1190	6857	15743	1016	-256	5667	8886
Кредити підприємствам малого та середнього бізнесу	1256	1160	1837	2816	4622	-96	677	979	1806
Кредити та аванси юридичним особам	833	630	238	523	1012	-203	-392	285	489

Зростання доходів спричинено за рахунок кредитів та авансів фізичним та юридичним особам, банкам та малому, середньому бізнесу. У 2023 році доходи від кредитів фізичних та юридичних осіб зросли у 6%, а підприємствам та малому бізнесу на 3366 млн. грн. Якщо процентні доходи зросли, то процентні витрати з ними також, і навпаки, протягом 2019-2020 років вони зазнали зменшення, а в 2023 році в порівнянні з 2022 роком зросли на 76%.

Аналізуючи таблицю 2.6, ми бачимо, що підприємства та організації стали менше розміщувати свої кошти на строкових депозитах у Приватбанку, так як і фізичні особи до 2022 року, також зросли витрати щодо обслуговування поточних

рахунків клієнтів, проте найголовніше, що на 2023 рік банк, погасив свої заборгованості перед НБУ.

Таблиця 2.6 -Процентні витрати АТ КБ «ПриватБанк» за 2019-2023 роки, млн. грн

Показники	Роки					Абсолютне відхилення			
	2019	2020	2021	2022	2023	2020-2019	2021-2020	2022-2021	2023-2022
Строкові депозити фізичних осіб	8633	7428	4611	3198	4820	-1205	-2817	-1413	1622
Поточні/розрахункові рахунки	3419	3151	1519	134	1541	-268	-1632	-1385	1407
Зобов'язання орендаря з лізингу	244	267	209	157	158	23	-58	-52	1
Строкові депозити юридичних осіб	349	574	197	111	65	225	-377	-86	-46
Заборгованість перед НБУ	1687	263		165		-1424	-263	165	-165
Інші залучені кошти	102	4			24	-98	-4	0	24

Розглянемо динаміку прибутку, як головного показника, який показує ефективність діяльності та дозволяє оцінити здатність банку покривати витрати та забезпечувати стійке зростання в умовах конкурентного ринку (див.рис. 2.5)

Згідно рисунку 2.5 чистий прибуток, має найменше значення у 2020 році, доходи також зменшились це може бути результатом ряду факторів, серед основних причин можна назвати глобальну економічну кризу, спричинену пандемією COVID-19, зниження попиту на товари й послуги, а також перебої в ланцюгах постачання, проте у 2021 році ситуація почала покращуватися, відбулася поступова адаптація до нових умов та відновлення попиту, але в 2022 році виникли нові виклики-війна, які знову вплинули на прибуток банку, але за рахунок впровадження ефективних заходів, оптимізації витрат банку вдалося підвищити прибуток навіть у складних умовах, у 2023 році відбувається зростання прибутку на 25% проти 2022 року.

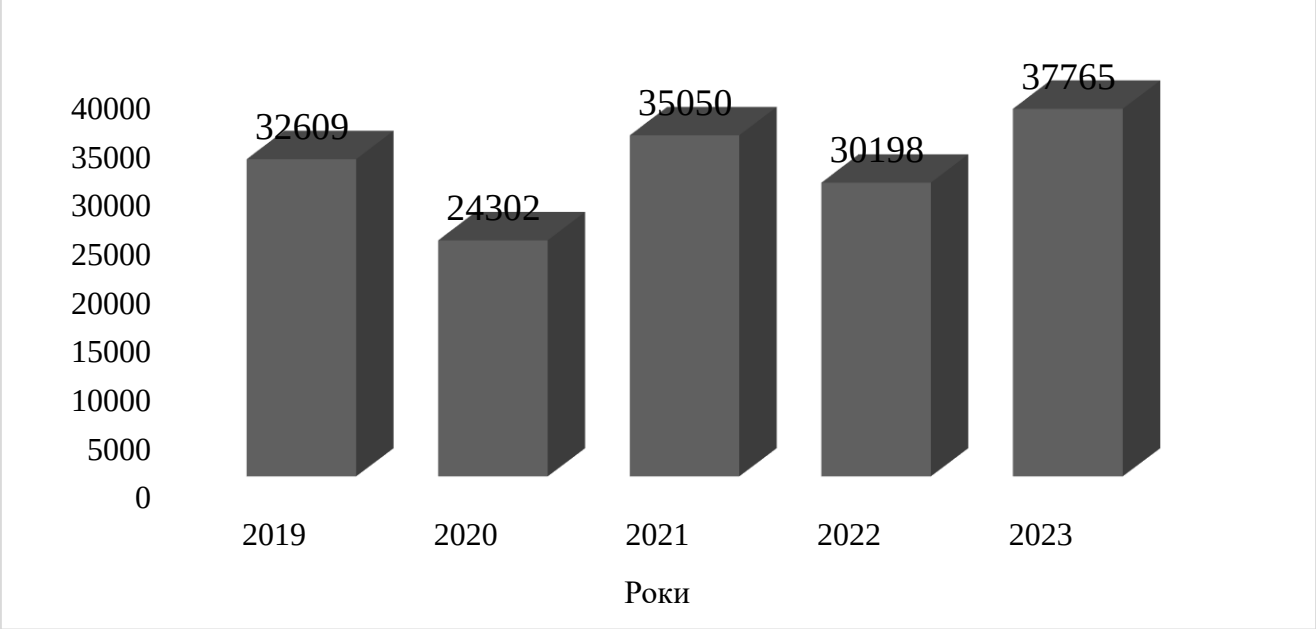

Рисунок 2.5-Динаміка прибутку АТ КБ «ПриватБанк» протягом 2019-2023 років, млн. грн

Водночас важливо більш детальніше розглянути визначний 2022 рік, який змінив повністю економіку України. Починаючи з 2020 року весь світ зазнав значних змін пов’язаних з найзначнішою подією цього року- пандемією COVID-19, яка привела до різкої рецесії світового масштабу. Банківський сектор зазнав помірно негативного впливу, більшість установ швидко переорієнтувались на роботу онлайн, через що доступність послуг не знизилась, завдяки стійкості операційних прибутків та відсутності значних кредитних втрат, дозволило банкам залишитися високоприбутковими, чисті комісійні доходи, в свою чергу, лише тимчасово знизилися на піку кризи. У 1 кварталі 2021 року у зв’язку з погіршенням коронавірусної ситуації стан економіки різко погіршився, проте вже у 4 кварталі відбулася адаптація всіх секторів до нових умов реальності. У 2021 році ПриватБанком було досягнуто історично найвищого прибутку у сумі 35,050 млрд. грн через швидкий приріст операційного доходу та скорочення відрахувань до резервів, відбулося активне кредитування населення, процентні доходи стрімко зростали, а процентні витрати залишалися помірними. Лише українська економіка

почала відновлюватися та ефективно працювати, як сталося найстрашніше-війна, яка спровокувала економічну кризу та стала неабияким викликом для всього світу. Відбулося фізичне руйнування виробничих потужностей та інфраструктури, порушення ланцюгів постачання, скорочення попиту, велика вимушена міграція населення, зростання безробіття, інфляції, зниження ВВП і багато інших викликів для країни. Розглянемо детальніше, як впорався АТ КБ «ПриватБанк» з труднощами на своєму шляху.

На початку запровадженням в Україні воєнного стану, Національним банком України було прийнято Постанову «Про роботу банківської системи в період запровадження воєнного стану» № 18 від 24 лютого 2022 року [46]. Після затвердження цього документа почався новий порядок діяльності фінансової системи в нових умовах (табл. 2.7).

Таблиця 2.7- Діяльність банківської системи в умовах війни [46]

Вид діяльності	План роботи
Банківська діяльність	- банки продовжують безперебійну роботу всіх відділень, за умови, що відсутня загроза життю та здоров`ю людей; - здійснювати безготівкові розрахунки без обмежень; - забезпечити наповнення банкоматів готівкою без обмежень; - банки повинні забезпечити вільний доступ клієнтів до сейфових скриньок; - розроблено механізм бланкового рефінансування банківських установ для підтримки їх ліквідності, його суть полягає у скасуванні обмежень рефінансування по сумі і по терміну; - призупинити здійснення випуску електронних грошей, поповнення електронних гаманців електронними грошима, розповсюдження електронних грошей; - обмежити зняття готівки з рахунку клієнта в обсязі 100 000 грн в день (не враховуючи виплати заробітної плати та соціальних виплат)
Кредитування	- дозволено банкам реалізовувати кредитні канікули; - дозволено банкам не враховувати прострочку за кредитами під час оцінювання кредитного ризику; - можна реструктуризувати кредити, пов’язані з фінансовими труднощами боржників, без визнання дефолту за такими кредитами
Валютний ринок	- тимчасово призупинив свою роботу, крім операцій продажу іноземної валюти клієнтами; - було зафіксовано офіційний курс валют та заборонено видачу іноземної валюти з рахунків клієнтів, крім тих підприємств, на які покладався обов’язок по виконанню мобілізаційних планів; - запроваджено мораторій на здійснення транскордонних валютних платежів

Вищенаведені умови запроваджені з метою, щоб забезпечити безперебійне та надійне функціонування фінансової системи України та об’єктів критичної інфраструктури в нових реаліях, а також посилити захист фінансового сектору та економіки, запобігти паніці на фінансовому ринку.

Розглянемо роботу АТ КБ «ПриватБанк» за IV квартали 2022 року, як важливий період сприйняття першого удару та протистояння з новими випробуваннями.

Таблиця 2.8 Показники фінансової діяльності АТ КБ «ПриватБанк» за IV квартали 2022 року, млн. грн

Показники	Квартали 2022 року				Абсолютне відхилення		
	I квартал 2022 року	II квартал 2022 року	III квартал 2022 року	IV квартал 2022 року	II квартал-I квартал	III квартал-II квартал	III квартал-IV квартал
Процентні доходи	8484	9020	11724	14458	536	2704	2734
Процентні витрати	-1212	-931	-836	-789	281	95	47
Чистий процентний дохід	7272	8089	10888	13669	817	2799	2781
Комісійні доходи	7257	6859	8764	10065	-398	1905	1301
Комісійні витрати	-3124	-2756	-3027	-3598	368	-271	-571
Чистий прибуток від операцій з іноземною валютою	1047	4505	4966	4137	3458	461	-829
Витрати на виплати працівникам	-2388	-2683	-1807	-3218	-295	876	-1411
Інші адміністративні та операційні витрати	-2376	-2182	-2578	-3337	194	-396	-759
Прибуток до оподаткування	3866	3174	9407	18225	-692	6233	8818
Прибуток	3715	2569	7555	16359	-1146	4986	8804

І квартал видався найбільш важким для банку, адже економічна ситуація в країні протягом року характеризується розгортанням наслідків воєнного стану, що перш за все виявляється в зростанні інфляційних процесів, падінні ВВП, тиску на валютний ринок. Війна призвела до порушення ланцюгів постачання, скорочення пропозиції окремих товарів, збільшення витрат бізнесу, фізичного руйнування виробничих потужностей та інфраструктури, а також тимчасової окупації окремих територій, проте найбільш неочікуваний удар по банку, був гідно витриманий, завдяки підтримці НБУ та довоєнних результатів банку. Як найбільший банк, ПриватБанк запровадив кредитні канікули, пільгові відсотки за кредитами на картках, знизили комісії за еквайринг та зняття готівки, а також комісії на більшість видів платежів, використання платіжної інфраструктури банку стало фактором виживання для бізнесу і опорою для громадян.

Ситуація для АТ КБ «ПриватБанк» стала критичною, через втрату певної кількості майна – відділень, терміналів тощо (рис.2.6), через тимчасову окупацію деяких територій та бойові дії, банк не має чіткого розуміння, в якому стані 80–90 із 1475 відділень, але незважаючи на це банк працює, де це можливо в обмежених умовах запроваджених для банківського сектору з метою забезпечення безперебійного та надійного функціонування фінансової системи. Банк провів аналіз потенційних витрат та пошкоджень виходячи з наявної інформації та сформував резерв під залишки готівкових коштів у відділеннях. Та попри все продовжував свою роботу з надання послуг як онлайн, так і у відділеннях. І квартал банк завершив з прибутком у сумі 3715 млн. грн , в першу чергу завдяки результатам довоєнних місяців.

У ІІ кварталі економічна активність почала пожвавлюватися, бізнес та населення поволі адаптувалися до нових умов діяльності, що сприяло відновленню виробничих процесів та зростанню споживчого попиту.

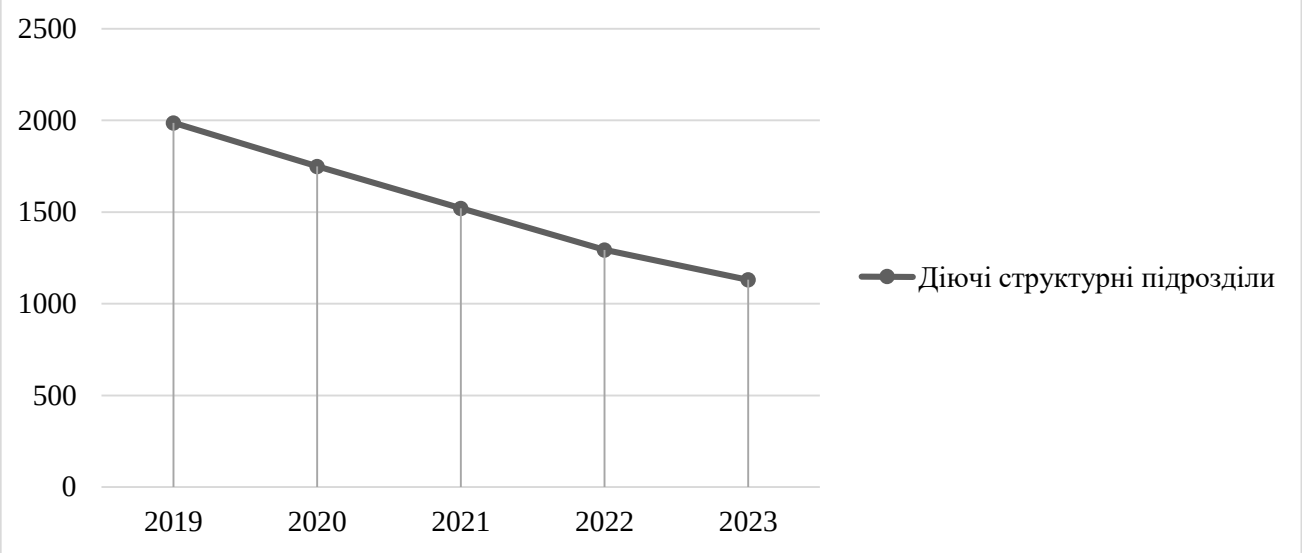

Рисунок 2.6- Діючі структурні підрозділи АТ КБ «ПриватБанк» протягом 2019-2023 років [47]

За аналізуючий квартал банк здійснив багато заходів на підтримку держави, клієнтів та співробітників (витрати на виплату працівникам збільшилися на 295 млн. грн в умовах воєнного стану), а саме:

- банк скасував комісії за перекази, пов'язані з волонтерською діяльністю;

- спростив перекази коштів на підтримку армії та на гуманітарну допомогу Міністерства соціальної політики. Перерахувати кошти можна з будь-якої точки світу без комісії через систему LiqPay;

- скасував комісії за SWIFT-платежі для фізичних осіб, які переказують валюту за кордону на придбання товарів критичного імпорту для ЗСУ та на лікування;

- банк інвестує кошти у військові ОВДП та зробив можливим придбати їх через мобільний додаток Приват24. Водночас прибуток у II кварталі зазнав зменшення на 1146 млн. грн.

Наступного кварталу банк продовжував стабільно свою роботу де це було можливо, його діяльність почала стабілізуватися і навіть вдалося покращити деякі показники в порівнянні з попереднім періодом, а саме процентні доходи почали

зростати (від початку року зросли на 3240 млн. грн), витрати зменшуватися(на 95 млн. грн), збільшення прибутку відбулося на 4986 млн. грн.

Вже в IV кварталі українська економіка зіштовхнулась з новими проблемами - перебої з електро-, теплопостачанням. Дефіцит електроенергії обумовив додаткове обмеження економічної активності в країні. Банк за рахунок дій НБУ зумів продовжити роботу, адаптуючи свою мережу до нових умов, а саме було створено проєкт Power Banking-периметр відділень, які були забезпечені усім необхідним для роботи під час відсутності електрики (канали зв'язку, банкоматами, готівка, додатковий персонал, касова техніка), що дозволило забезпечити безперебійну роботу банку та продовжувати обслуговувати клієнтів [48]. З самого початку керівництво банку ретельно управляє ризиками, має сформовані резерви під очікувані збитки внаслідок бойових дій та резерви для покриття зростаючих кредитних ризиків у зв'язку з воєнними умовами. Банк продовжує вдосконалювати та розвивати платіжну інфраструктуру, адже саме вона стала основним засобом функціонування бізнесу. За IV квартал ПриватБанк підвищив свої результати за такими показниками: процентні зросли на 2734 млн. грн, у 23% від попереднього кварталу, та комісійні доходи на 1301 млн. грн, але зменшення відбулося щодо прибутку від операцій з іноземною валютою на 17%, зросли витрати на виплату працівникам у 78%, адміністративні 29% та комісійні 19%- ці витрати пов'язані зі необхідністю забезпечення роботи відділень без перебоїв електрики. Загалом за останній квартал 2022 року банк отримав прибуток у сумі 16359 млн. грн, але наразі в умовах воєнного стану оцінити всі збитки практично не можливо, а їх чимало (оскільки втрачено значну кількість майна банку та в якому вони стані не відомо).

Навіть під час таких складних, неочікуваних факторів, з якими спіткнувся банк та вся банківська система в цілому у 2022 році- це зростання інфляції, підвищення облікової ставки, корекція офіційного курсу гривні до долара США на рівні 36,57 грн/дол. США, руйнування інфраструктури, економічна нестабільність,

зниження попиту на кредити, тощо- АТ КБ «ПриватБанк» зберігає стабільність та продовжує працювати.

2.2 Аналіз коливання валютного курсу та його вплив на фінансову стабільність банківської системи

Валютний курс- це ціна грошової одиниці однієї країни, яка виражена в грошовій одиниці іншої. Він виступає одним із ключових факторів підтримання макроекономічної стабільності, але за сучасних обставин під впливом значних внутрішніх та зовнішніх умов сам курс перебуває у постійній зміні викликаючи валютні коливання, які мають в свою чергу позитивний та негативний вплив на економіку країни [49].

Останні роки валютний ринок України зазнав багато змін через чутливість до політичних та економічних потрясінь, пов’язаних з пандемією, воєнним станом, запровадженням нових умов валютного регулювання, постійним їх корегуванням, тощо. У період коронавірусної хвороби COVID-19 банківська система України ефективно функціонувала навіть з обмежувальними заходами. Банки-одні з небагатьох установ, які продовжили працювати завдяки переходу на дистанційний сервіс, у зв’язку з цим скоротилися відділення банку, але збільшилась активність банківських операцій. НБУ дотримувався політики гнучкого курсоутворення на валютному ринку, було пом’якшено валютні обмеження, що дозволило на кінець 2021 року отримати 30,9 млрд. дол. США міжнародних резервів [47], які є важливим інструментом економічної політики для будь-якої країни.

Проте, війна 24 лютого 2022 року та запровадження Національним банком України постанови № 18 «Про роботу банківської системи в період запровадження воєнного стану» (табл. 2.7) змінили роботу валютного ринку повністю. З початком війни було зафіксовано курс 29,25 грн за 1 долар США, що допомогло забезпечити

функціонування фінансової системи, та з часом в умовах змін, які відбулися загалом в світовій економіці, офіційний курс гривні на 24 лютого не відповідає реаліям, поступово втрачає свою якість та не виправдовує очікування, а так як механізм фіксації курсу є стабілізатором економіки, забезпечує цінову та фінансову стабільність, виступає ключовим засобом виконання головних цілей центрального банку, то з 21 липня 2022 року НБУ скорегував офіційний курс гривні до долара США на 25% до 36,56 грн/дол з метою збереження стійкості фінансового ринку в умовах невизначеності. Ця фіксація надала змогу НБУ зберегти контроль над ціновою динамікою в Україні.

Розглянемо курс гривні (середній за період) щодо іноземних валют за 2019-2023 роки (рис. 2.7).

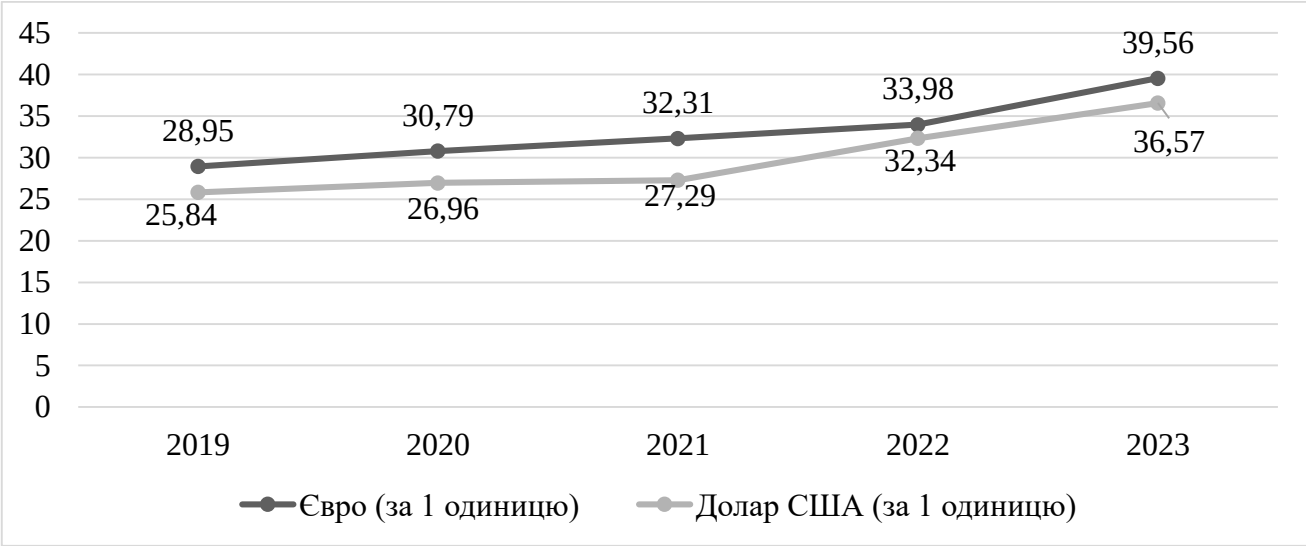

Рисунок 2.7 – Динаміка офіційного курсу гривні щодо іноземних валют [47]

За наведеними даними на рисунку 2.7 офіційний курс гривні до долара США у 2022 році показав значне зменшення до 5,05 грн на рік, проти 2021 року, у 2023 році хоча і відбулося падіння курсу, проте незначне лише на 4,23 грн в порівнянні зі змінами 2021- 2022 років, курс євро відповідно також зменшився протягом 2019-2023 років, у 2023 році спостерігається значне зменшення на 16%. Основна причина

такої нестабільності та зниження валютного курсу-військові дії в країні та ризики спричинені ними. Значна подія другого півріччя 2023 року- це перехід до режиму керованої гнучкості обмінного курсу з 3 жовтня 2023 року, за цього режиму офіційний курс визначатиметься на основі операцій на міжбанківському валютному ринку [45]. Новий режим допоможе посилити стійкість української економіки та валютного ринку, зменшуватиме ризики накопичення валютних дисбалансів, які можуть генерувати тривале утримання фінансового курсу, сприятиме кращій адаптації ринків до непередбачуваних внутрішніх та зовнішніх змін. При впровадженні гнучкості обмінного курсу валютний ринок залишився стійким-лише в перші дні керованої гнучкості курсу був підвищений попит на валюту, надалі баланс попиту та пропозиції покращився. Обсяг інтервенцій НБУ у 2022-2023 роках (рис.2.8) має негативну тенденцію до підвищення продажу валюти, тоді як у 2019-2020 роках спостерігалася зворотна ситуація, у 2021 році НБУ більше купував, ніж продавав, формуючи резерв, але вже у 2022 році з метою втримання валютного курсу та збереження фінансової стабільності спостерігається різке підвищення продажу дол. США на 25104,89 млн. дол США, тобто 1968%, у 2023 році продаж зріс на 9% в порівнянні з 2022 роком.

Водночас, перехід до режиму керованої гнучкості обмінного курсу вплинув на зменшення чистого продажу валюти НБУ на кінець 2023 року-сальдо інтервенцій стало меншим, вже у листопаді 06.11-10.11 продаж валютних інтервенцій пішли на спад до 389,10 дол. США (рис.2.9).

Це свідчить про поступову стабілізацію валютного ринку та адаптацію до нових умов регулювання. Така динаміка може бути ознакою відновлення рівноваги на валютному ринку, що сприяє стабільності національної валюти та економіки в цілому.

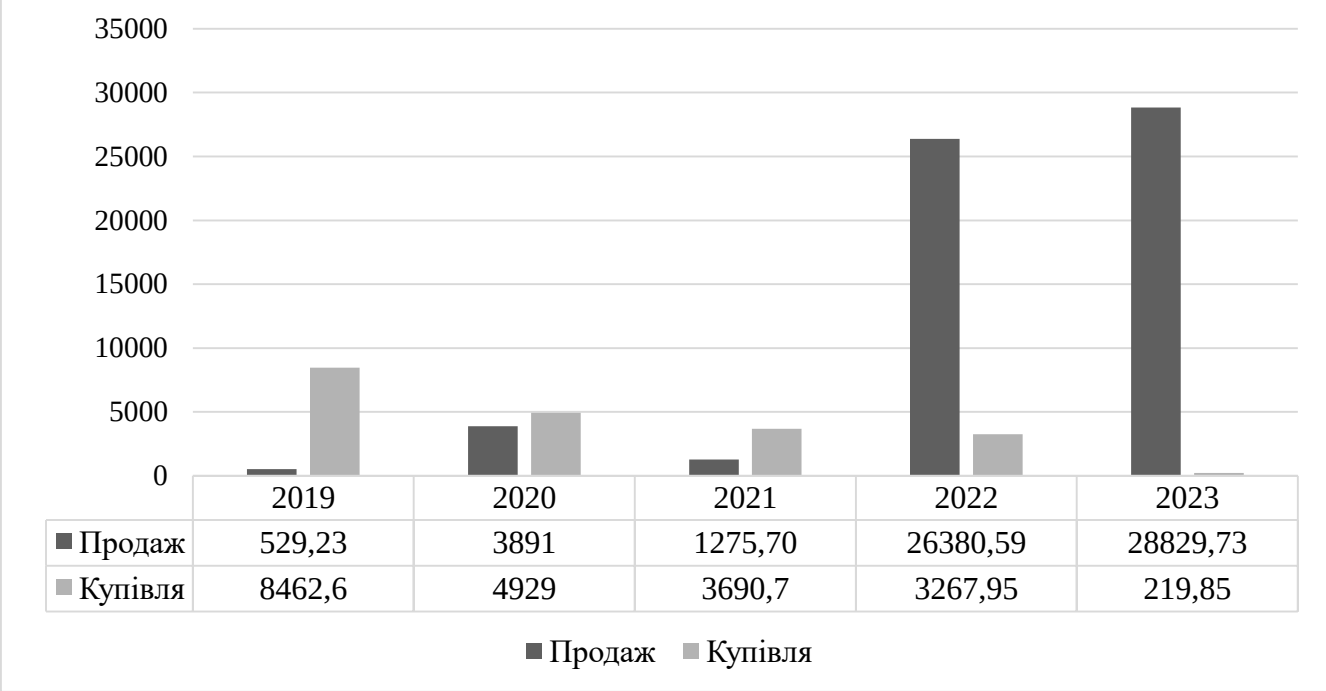

Рисунок 2.8-Динаміка обсягу валютних інтервенцій НБУ, млн. дол США [47]

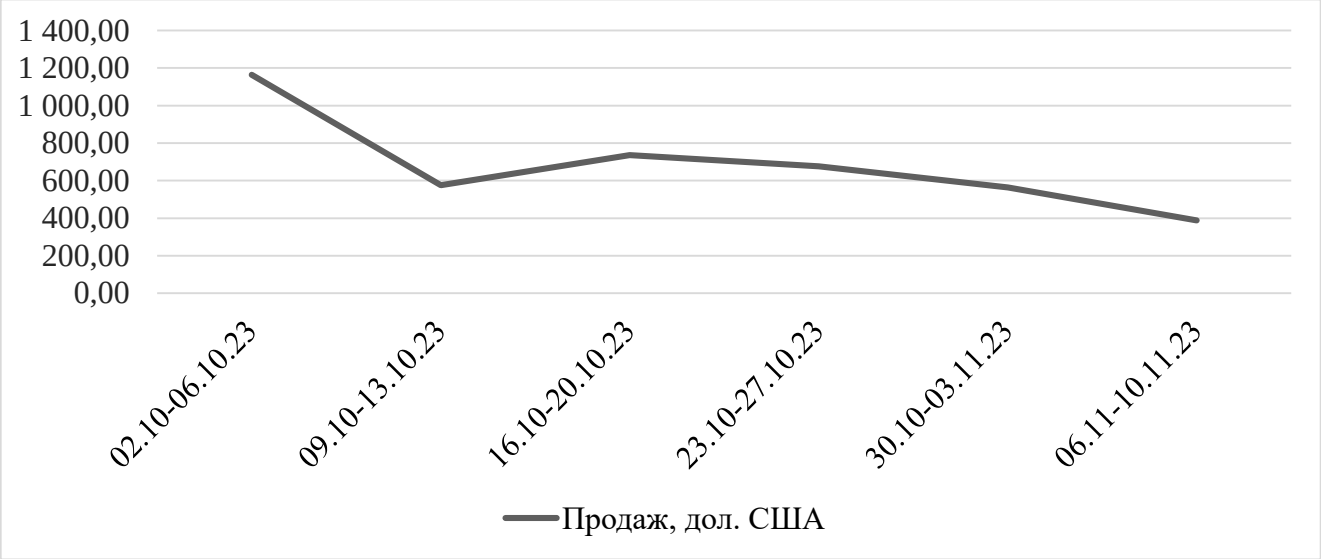

Рисунок 2.9–Валютні інтервенції НБУ за жовтень-листопад 2023 року [47]

Підтримувати курсову стійкість дають високі міжнародні резерви, динаміку за 2021-2023 роки, яких зображено на рисунку 2.10

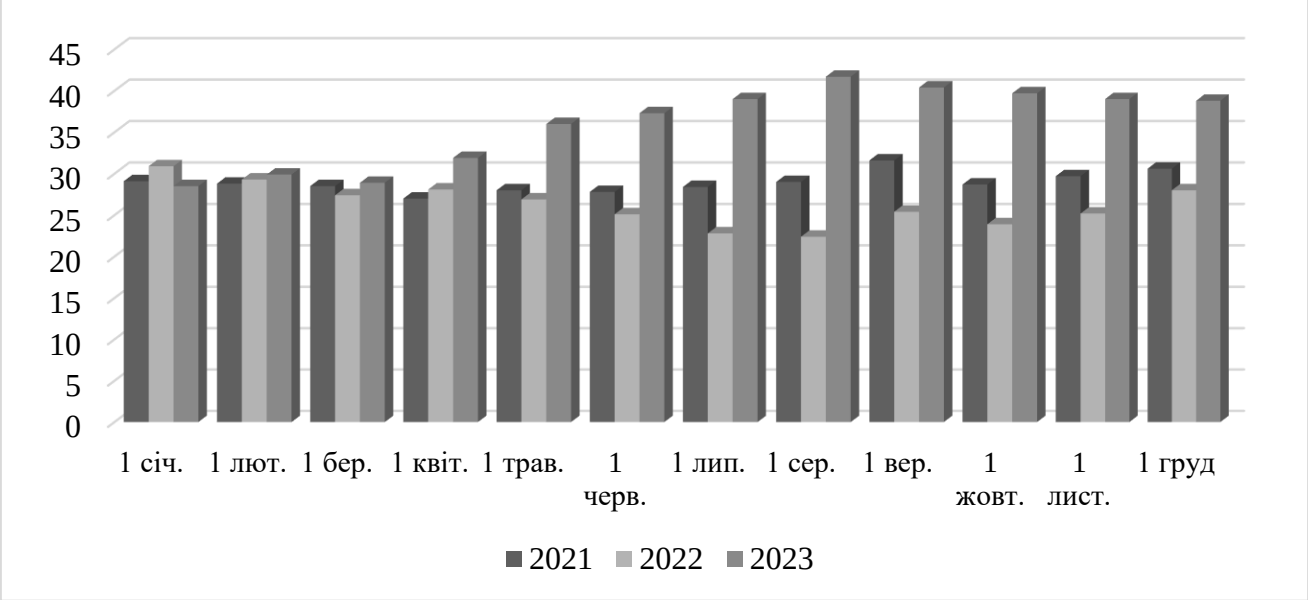

Рисунок 2.10 - Динаміка міжнародних резервів за 2021-2023 рр., млрд. дол США в еквіваленті [47]

За даними з рисунку 2.10. ми бачимо, що на 2023 рік припадає найбільше міжнародних резервів, вони суттєво зросли до історичних максимумів завдяки отриманій міжнародній допомозі. Це свідчить про те, що НБУ має достатній обсяг міжнародних резервів для забезпечення курсової стійкості в межах режиму керованої курсової гнучкості та забезпечить надання ліквідності банкам у разі необхідності.

Крім того, одним з показників який характеризує валютний ринок-це обсяг операцій банків з готівковою та безготівковою валютою на ньому (див. табл. 2.9).

За результатами аналізу операцій банків на валютному ринку, можемо сказати, що у 2022 році спостерігається їх зменшення, як з готівковою так і безготівковою валютою - це відбулося внаслідок запровадження політики НБУ щодо обмеження валютних операцій, а саме: безготівковою іноземною валютою бачимо зменшення на 75%, операції з готівкою продаж скоротився на 39,8%, тобто 873,1 млн. дол США, а купівля на 47,9%. У 2023 році ситуація покращилася, зокрема обсяг операцій банку з готівковою іноземною валютою: продаж зріс на 54,8

%, а купівля 38,8 %. Клієнти банків у 2023 році почали найбільше купувати безготівкову валюту, що на 25987,5 млн. дол США більше, ніж у 2022 році

Таблиця 2.9 – Обсяг операцій банків на валютному ринку України (без операцій НБУ) за 2021-2023 роки [47]

Операція банку	Роки			Абсолютне відхилення, млн. дол США		Відносне відхилення, %	
	2021	2022	2023	2022-2021	2023-2022	2022/2021	2023/2022
Із безготівковою іноземною валютою							
Купівля/ продаж	117 657,1	29164,2	13625,4	-88 492,9	-15538,8	-75,2	-53,3
	Із готівковою іноземною валютою						
Продаж	20297,8	12224,7	18926,5	-8073,1	6701,8	-39,8	54,8
Купівля	21512,5	11215,2	15564,4	-10297,3	4349,2	-47,9	38,8
	Обсяг операцій клієнтів банків з безготівковою іноземною валютою						
Продаж	94951,9	85573,8	103941	-9378,1	18366,9	-9,9	21,5
Купівля	96107,5	92459,7	118447	-3647,8	25987,5	-3,8	28,1

Загалом, варто відмітити, що в Україні достатньо часто переважають різкі коливання валютного курсу, в результаті високого рівня інфляції (рис.2.11). У 2022 році вона досягла рекордного високого рівня, але вже в 2023 році інфляційний тиск вдалося скоротити на 17% , зокрема запровадженню курсової стійкості, стабілізації валютного курсу діями НБУ, а також за допомогою зниження облікової ставки, як ключового інструменту впливу на інфляцію (рис.2.12, 2.13).

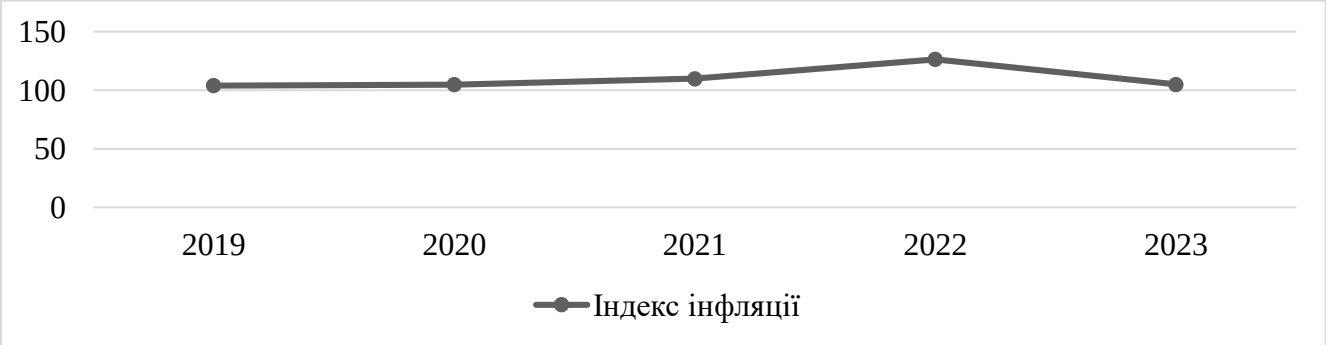

Рисунок 2.11 – Динаміка інфляції за 2019-2023 роки [50]

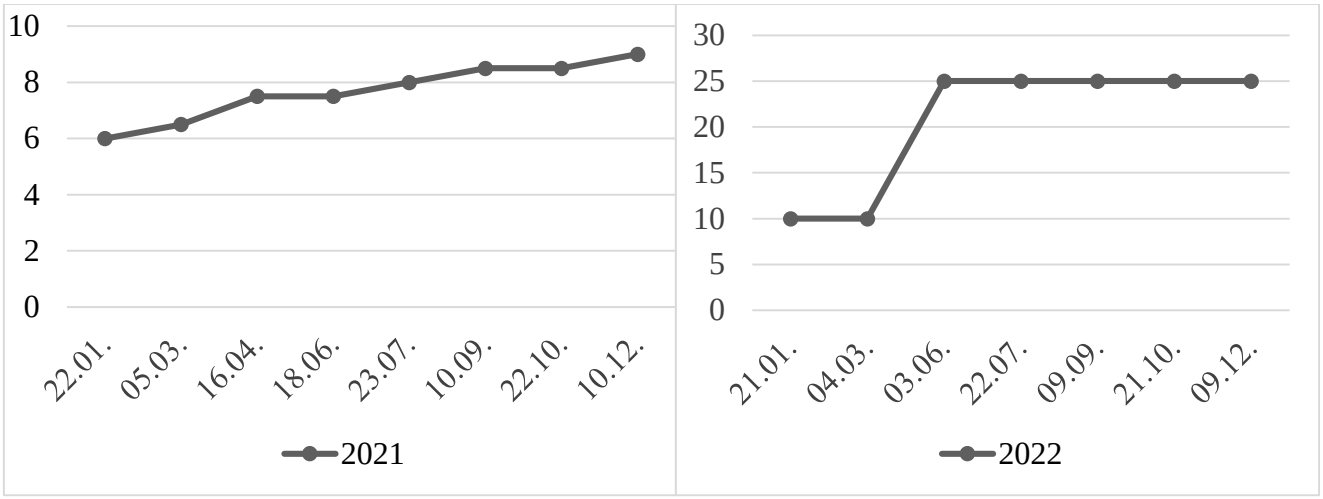

Рисунок 2.12– Облікова ставка Національного банку за 2021-2022 рр., % [47]

За 2021 рік спостерігається зростаюча динаміка облікової ставки НБУ, що зроблено з метою зниження інфляції на 2022 рік. В червні 2022 року ставку було різко збільшено з 10% до 25%, насамперед для захисту доходів та заощаджень громадян, зниження тиску на валютному ринку та з метою стримування інфляційних процесів.

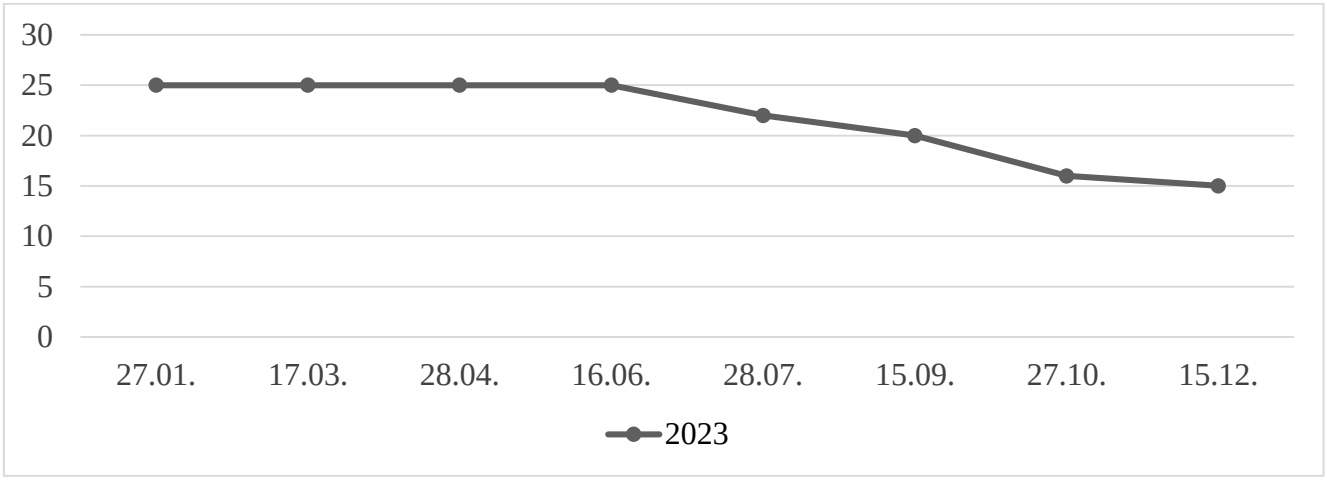

Рисунок 2.13 –Облікова ставка Національного банку за 2023 рр., % [47]

В середини 2023 р. облікова ставка, завдяки виваженим діям НБУ, була знижена, адже економіка країни пристосувалась до нових умов функціонування та

це допоможе сприяти підтримці відновлення економіки, надалі ставка також зменшувалась, бо адаптація до режиму керованої гнучкості обмінного курсу пройшла успішно.

Отже, дивлячись на вищенаведену інформацію, можемо зробити висновки, що з початком дії курсового режиму гривня зміцніла в готівковому та безготівковому сегментах, протягом 2023 року ринок адаптувався до умов функціонування, пожвавилась робота на міжбанківському ринку, зокрема обсяги операцій між банками суттєво зросли без участі НБУ, після скасування обмежень для банків на продаж ними готівкової іноземної валюти населенню сприяло подальшій мінімізації різниці між курсом на готівковому ринку та офіційним курсом. Поточні коливання курсу не створювали ризиків для фінансової стабільності банків. Загалом, можемо сказати, що запровадження керованої гнучкості було правильним рішенням, бо за допомогою цього НБУ покриває структурований дефіцит валюти на ринку та згладжує надмірні коливання курсу, а гривня може не лише послаблюватися (коли дефіцит збільшується), а й зміцнюватися (коли дефіцит зменшується).

2.3 Моніторинг стійкості банківської системи АТ КБ «ПРИВАТБАНК» та аналіз конкурентного середовища

Аналіз стійкості банківської системи є важливим критерієм при прийнятті стратегічних рішень на рівні всієї економіки, оскільки за допомогою нього можна оцінити здатність банку витримати всі економічні та фінансові ризики, а також роз’яснити чи зможе він забезпечити надійність, стабільність, захист, як для клієнтів так і для фінансової системи в цілому та наскільки ресурсного потенціалу банківської системи вистачить для покриття фінансовими ресурсами всіх галузей економіки [51].

Фінансова стійкість банку- найфундаментальніше поняття, що найкраще відображає проблеми та тенденції розвитку банківського сектору, спроможність банку своєчасно ефективно виконувати свої функції та підтримувати його розвиток. Головними об’єктами аналізу фінансової стійкості банку виступають: якість активів, капітал банку, показники ліквідності та платоспроможності, прибутковості банківської діяльності, тощо [52].

Кожного року банк розраховує фінансові індикатори по підсумку своєї роботи, які допомагають банку оцінювати свою діяльність або ризики, які виникли в ході роботи, дані показники допомагають оцінити надійність банківської установи, та завдяки дотриманню їх оптимальних значень, забезпечується стабільна діяльність та своєчасне виконання зобов'язань банку перед вкладниками.

Для оцінки фінансової стійкості АТ КБ «ПриватБанк» ми визначили коефіцієнт надійності, фінансового левериджу, мультиплікатора капіталу, автономії та співвідношення капіталу та активів (табл.2.10).

Таблиця 2.10-Коефіцієнтний аналіз фінансової стійкості АТ КБ «ПриватБанк» за 2019-2023 роки

Показники	Роки				
	2019	2020	2021	2022	2023
Коефіцієнт надійності, %	21,37%	16,02%	19,91%	11,97%	14,26%
Коефіцієнт фінансового левериджу	4,68	6,24	5,02	8,35	7,01
Коефіцієнт мультиплікатора капіталу	1,50	1,86	1,95	2,62	3,30
Коефіцієнт автономії	0,18	0,14	0,17	0,11	0,12
Коефіцієнт загальної платоспроможності	1,21	1,16	1,20	1,12	1,14
Коефіцієнт відношення статутного капіталу до власного капіталу	3,78	3,90	3,09	3,57	2,43

За аналізом вищенаведеної таблиці, коефіцієнт надійності є одним з найпопулярніших коефіцієнтів при визначенні фінансової стійкості банку,

характеризує залежність банку від залучених коштів, у Приватбанку цей показник протягом 2019-2023 років коливається, найбільше значення має у 2021 році, найменше у 2022 році, а в порівнянні з 2021 роком зменшення на цілих 8%, що є негативною тенденцією, проте у 2023 році показник зріс та залишається в оптимальних межах (більше 10%), тобто банк на 2023 рік підвищив свою надійність щодо забезпечення власними грошовими коштами, які може надавати в кредити. Нормативне значення коефіцієнту левериджу має становити в межах від 0 до 1 (характеризує співвідношення позикових та власних коштів) у аналізуючому банку протягом 5 років фіксується негативне значення, тобто за допомогою позикових коштів банк підвищує розмір прибутку на власний капітал, ти самим фінансове становище банку стає менш стійким. Наступний коефіцієнт мультиплікатора капіталу показує ступінь покриття активів акціонерним капіталом, протягом 2019-2023 років значення показника зросло, що свідчить про підвищення фінансового ризику, погіршення фінансової стійкості банку у майбутньому. Показник загальної платоспроможності відображає здатність своєчасно здійснювати розрахунки за всіма зобов’язаннями, відповідно у 2023 році показник зріс в порівнянні з 2022, але проти 2021 він зазнав суттєвого скорочення, рекомендоване значення показника в межах 1-3 (більш бажане 2-3), відповідно дане значення досягає цієї межі, має запас оборотних активів для погашення своїх поточних зобов'язань, проте надалі банку варто підвищити цей показник на рекомендованому рівні для забезпечення фінансової стабільності та уникнення ризику неплатоспроможності, а також одним з головних показників на базі якого можна визначити платоспроможність банку є коефіцієнт автономії- характеризує частку власного капіталу в загальній сумі всіх активів, за аналізом то спостерігається зниження показника у 2020, 2022 році в порівнянні з попередніми періодами, що свідчить про зменшення частки власного капіталу в структурі активів банку, через зниження прибутковості, у 2019, 2021 та 2023 роках цей показник має вищий рівень фінансування активів за рахунок власного капіталу, але досягти меж норм так і не вдалося (оптимальне значення не

менше 0,5), отже, за аналізуючий період маємо недостатній рівень власного капіталу для забезпечення стабільної діяльності банку. Коефіцієнт відношення статутного капіталу до власного з 2019 до 2021 року йшов на спад, лише в 2022 році зріс на 16% тобто статутний капітал мав значний вплив на структуру власного капіталу, банк повністю залежить від акціонерів. Негативним є те, що власний капітал не перевищує обсяги статутного капіталу протягом аналізуючого періоду, а отже вкладенні кошти лише підтримують життєдіяльність банку.

На основі даних з таблиці побудуємо стовпчасту діаграму, яка демонструє динаміку показників динаміку показників фінансової стійкості АТ КБ «ПриватБанк» за 2019-2023 роки (рис. 2.14).

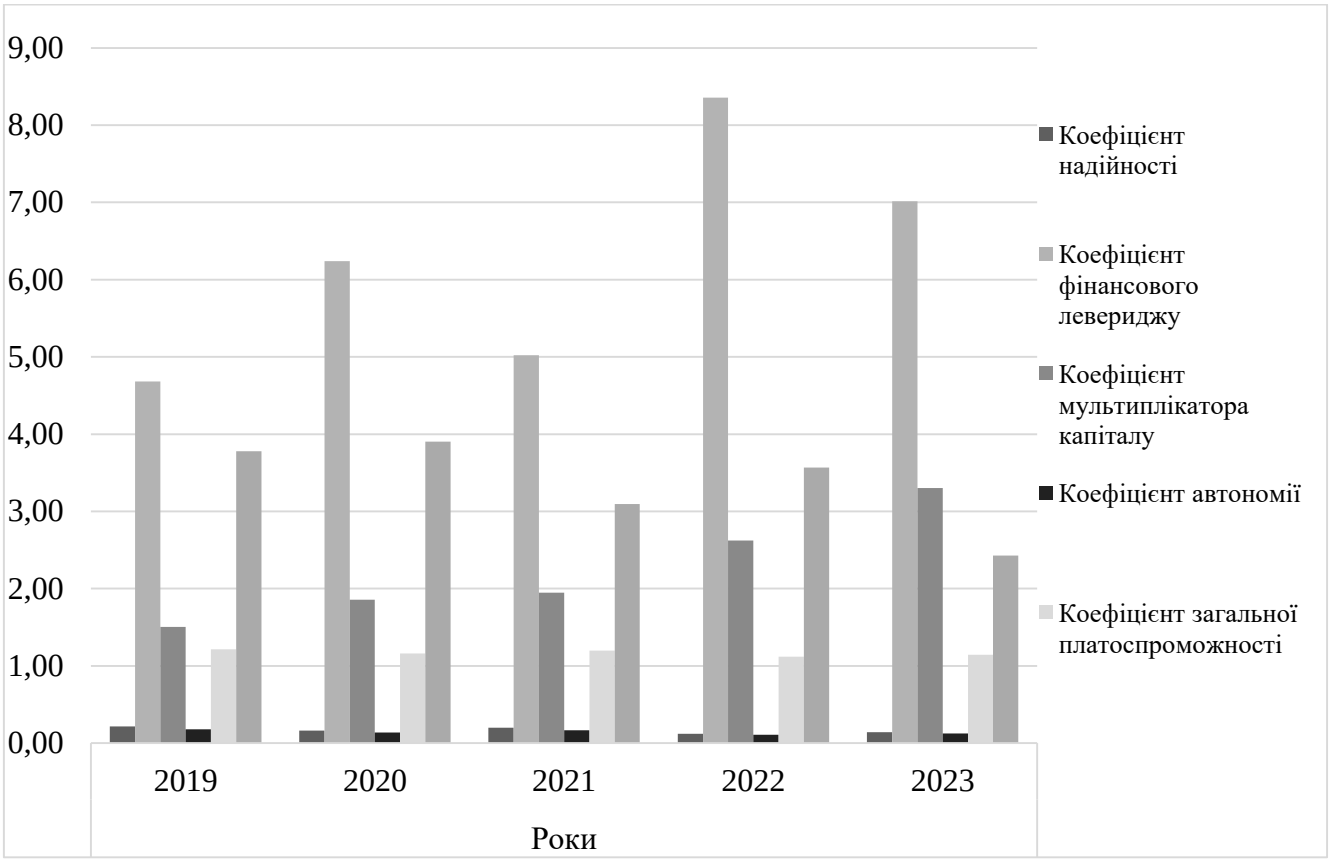

Рисунок 2.14 –Динаміка показників фінансової стійкості АТ КБ «ПриватБанк» за 2019-2023 роки

Для забезпечення фінансової стійкості банківської системи, захисту інтересів вкладників банку та збереження фінансової стабільності, Національним банком запроваджено економічні нормативи, які є ключовим елементом пруденційного регулювання банків в Україні [53]. За допомогою обов'язкових економічних нормативів можна не лише забезпечити відстеження стабільності ведення справ банку, а й стає можливими відстеження своєчасного виконання зобов'язань перед клієнтами, враховуючи, що банківська діяльність характеризується підвищеним ступенем ризику. Існуючі економічні нормативи банку, які встановим НБУ поділяються: нормативи капіталу, ліквідності, кредитного ризику та інвестування. Базою для їх розрахунку в основному виступає регулятивний капітал банку. До нормативу капіталу належить-норматив Н1, Н2, Н3, кредитного ризику-Н7, Н8, Н9, нормативи інвестування-Н11, Н12 та ліквідності-LCRвв та LCRів [54].

Розглянемо економічні нормативи та ліміти відкритої валютної позиції АТ КБ «ПриватБанк» (табл. 2.11).

Таблиця 2.11– Економічні нормативи АТ КБ «ПриватБанк» за 2021-2023 рр, тис. грн [55]

Економічні нормативи		Нормативне значення	Роки			Абсолютне відхилення	
			2021	2022	2023	2022-2021	2023-2022
1	2	3	4	5	6	7	8
Н1	Регулятивний капітал, тис грн.	не менше 200 млн. грн	40842924	54523488	64843346	13680564	10319858
Н2	Норматив достатності (адекватності) регулятивного капіталу,%	не менше 10%	18,33	23,78	21,75	5,5	-2,0
Н3	Норматив достатності основного капіталу,%	не менше 7%	9,17	11,9	10,88	2,7	-1,0

Продовження таблиці 2.11

1	2	3	4	5	6	7	8
Н7	Норматив максимального розміру кредитного ризику на одного контрагента,%	не більше 20%	8,01	6,37	5,47	-1,6	-0,9
Н8	Норматив великих кредитних ризиків,%	Не більше 8-кратного розміру регулятивного капіталу	0	0	0	0	0,0
Н9	Норматив максимального розміру кредитного ризику за операціями з пов'язаними з банком особами,%	не більше 20%	0,08	0	0	-0,1	0,0
Н11	Норматив інвестування в цінні папери окремо за кожною установою,%	не більше 15%	0,01	0	0	0	0
Н12	Норматив загальної суми інвестування,%	не більше 60%	0,02	0	0	0	0
LCR вв	Норматив коефіцієнта покриття ліквідністю за всіма валютами,%	не менше 100%	258,8487	311,0103	462,8319	52,2	151,8
LCRiв	Норматив коефіцієнта покриття ліквідністю в іноземній валюті,%	не менше 100%	200,3644	260,1445	266,0898	59,8	5,9
NSFR	Норматив коефіцієнта чистого стабільного фінансування, %	не менше 100%	156,5656	182,241	185,2109	25,7	3,0

За наведеними вище даними можемо зробити такі висновки, що більшість показників знаходяться в межах нормативних значень, навіть у складні 2022-2023 роки. Одним з найголовніших показників є -регулятивний капітал, призначений для покриття негативних наслідків спричинених дією різних ризиків та забезпечення фінансової стійкості банку, має позитивне значення протягом 2021-2023 років, так як не лише дотримано норму, а й перевищено у 2023 році у 324 рази, а також даний показник йде на зростання протягом 2019-2023 років, норматив достатності (адекватності) регулятивного капіталу, знаходиться в межах оптимального значення, проте в порівнянні з 2021 роком, він зріс у 2022 році на 30%, відповідно чим вище значення показника, тим більша частка ризику, що її беруть на себе власники банку і навпаки, чим нижче значення показника, тим більша частка ризику, що її приймають на себе кредитори банку, у 2023 році, як бачимо, показник зменшився, загалом нормативи капіталу для Приватбанку мають позитивне значення протягом 3 років.

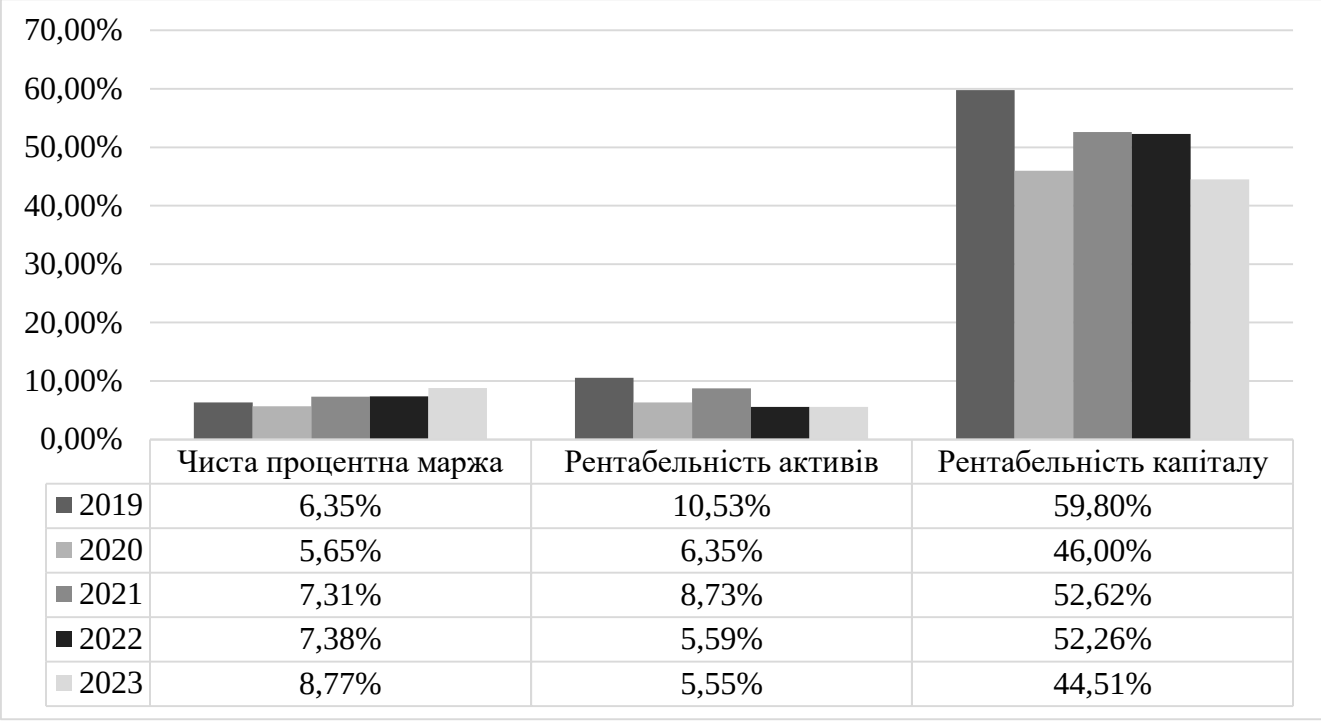
Нормативи кредитного ризику, такі як Н7, Н8 та Н9 показують, що банк може надавати кредити та здійснювати вкладення в цінні папери на 1 контрагента, але зокрема за індикатором Н9 загалом відсутні показники 2022-2023 роках, тобто банк не має права надавати кредити або інші форми фінансування своїм пов'язаним особам (керівники банку, акціонери тощо).

Нормативи інвестування Н11 та Н12 на 2022-2023 роки мають нульове значення, інвестиційної діяльності у відповідні роки взагалі не проводилось, проте нульове значення також може свідчити, що банк таким чином зберігає капітал і ліквідність для виконання своїх основних функцій, як прийом депозитів та надання кредитів.

Норматив ліквідності показує мінімально необхідний рівень ліквідності для покриття чистого відпливу грошових коштів, знаходиться в межах норми та перевищують її, такий високий рівень ліквідності за всіма валютами забезпечили зростання грошових коштів та висока довіра клієнтів до банку, а ось норматив

NSFR (коефіцієнт чистого стабільного фінансування) на 2023 рік в порівнянні з 2022 роком, показує зменшення мінімально необхідного рівня стабільного фінансування на 1 рік, який необхідний для забезпечення фінансування діяльності банку, проте рекомендоване значення перевищує.

Важливою частиною при визначенні фінансової стійкості банку є аналіз його прибутковості, при її визначенні найчастіше використовують такі показники: чиста процентна маржа, рентабельність активів та капіталу (рис. 2.15).

	Чиста процентна маржа	Рентабельність активів	Рентабельність капіталу
2019	6,35%	10,53%	59,80%
2020	5,65%	6,35%	46,00%
2021	7,31%	8,73%	52,62%
2022	7,38%	5,59%	52,26%
2023	8,77%	5,55%	44,51%

Рисунок 2.15 Динаміка показників прибутковості АТ КБ «ПриватБанк» за 2019-2023 роки

Досліджуванні значення є основними при оцінці конкурентоспроможності банку, чим вище дані показники, тим кращі результати діяльності. Рентабельність активів/ капіталу протягом 2019-2023 років йде на зменшення, причиною цьому є війна, адже прибутки банку значно скоротились, витрати зросли, умови функціонування на ринку змінились, а ось чиста процента маржа, яка є важливою

при оцінці ефективності діяльності банків та використовується для покриття витрат, відображає здатність генерувати доходи зі активів банку має тенденцію до зростання, зокрема на 1,39% відбулося збільшення у 2023 році в порівнянні з 2022 роком, що є позитивним сигналом.

Загалом, за нормативними показниками АТ КБ «Приватбанк» є доволі стійким з розгляду на сьогоднішні реалії, а ось коефіцієнтний аналіз основних показників показав відхилення деяких значень від оптимальних, що може свідчити про певні ризики в діяльності банку. Це спонукає фінансову установу до необхідності додаткового моніторингу діяльності для підтримки своєї стабільності та конкурентоспроможності в важких подіях сьогодення, бо тільки банк з високими конкурентними перевагами, який фокусується на задоволенні потреб клієнтів і використовує можливості для розвитку, може успішно функціонувати.

Шляхом порівняння суттєвих показників діяльності банків з порівнянними показниками банків-конкурентів оцінюється його конкурентоспроможність, за допомогою такого порівняння банки можуть виявити свої переваги та виправити наявні недоліки, таким чином так як АТ КБ «ПриватБанк» є системно важливим банком порівняємо його показники конкурентоспроможності з 2 аналогічними українськими банками-це АТ «Ощадбанк» та АТ «ОТП банк» за допомогою результатів їх діяльності, які викладено у фінансової звітності банків.

Для початку розглянемо активи банків, бо саме вони допомагають збільшувати прибутковість, зменшувати ризики та підтримувати стабільність в умовах ринкових змін (рис. 2.16).

Згідно рисунку 2.16 АТ КБ «ПриватБанк» має найбільшу частину активів серед аналізованих банків, що свідчить про його провідну позицію на ринку та значний вплив на фінансову систему країни. Це підкреслює його важливість для стабільності банківського сектора та економіки в цілому, оскільки великий обсяг активів дозволяє банку здійснювати масштабні операції, залучати більше клієнтів і відігравати ключову роль у фінансуванні економічних процесів.

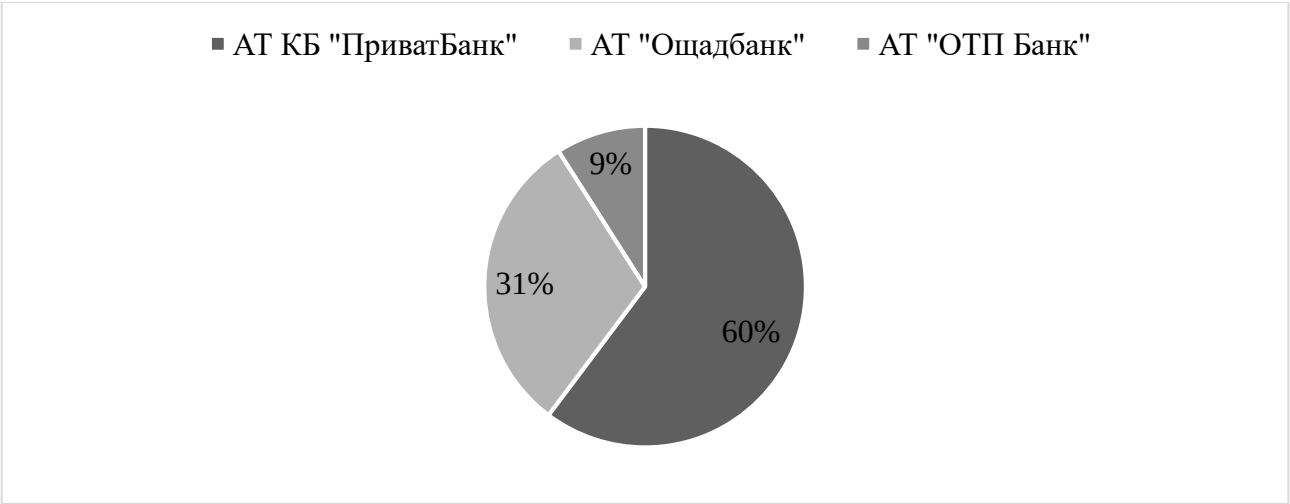

Рисунок 2.16-Активи банків за 2023 рік, % [44], [56], [57]

Розглянемо динаміку основних фінансових показників зазначених банків на банківському ринку (табл. 2.12).

Таблиця 2.12-Основні фінансові показники 3 системно важливих банків протягом 2019-2023 років, тис. грн

Банк	Роки				
	2019	2020	2021	2022	2023
	Чистий процентний дохід				
АТ КБ «ПриватБанк»	19667000	21602000	29317000	39918000	59622000
АТ «Ощадбанк»	5491640	7990807	13363196	14985992	18732370
АТ «ОТП Банк»	3439247	3576793	4641229	6806382	8640659
	Комісійні доходи				
АТ КБ «ПриватБанк»	24575000	27649000	35057000	32945000	41589000
АТ «Ощадбанк»	6438711	8043794	9802378	9386603	12025315
АТ «ОТП Банк»	1696120	1684106	1989949	1785441	1869768
	Чистий прибуток				
АТ КБ «ПриватБанк»	32609000	24302000	35050000	30198000	37765000
АТ «Ощадбанк»	255159	2776371	1054217	639803	5978260
АТ «ОТП Банк»	2536756	1733722	2745111	597106	3712307

Динаміка прибутку банків, як ключового показника фінансової стабільності зображено на рисунку 2.17

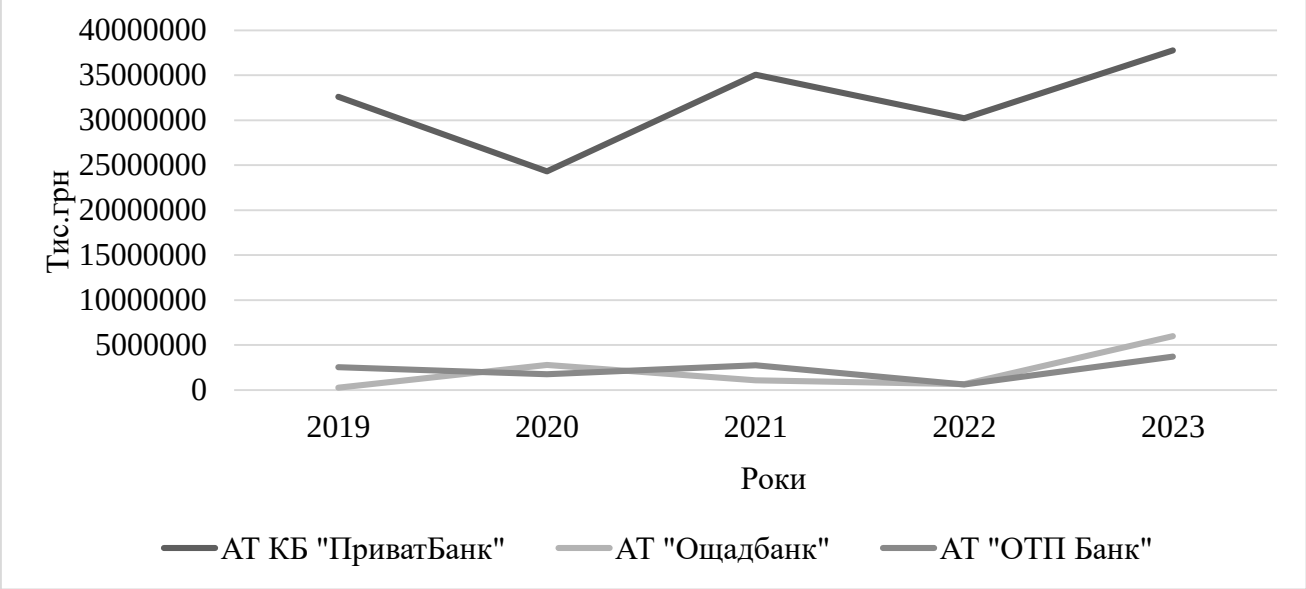
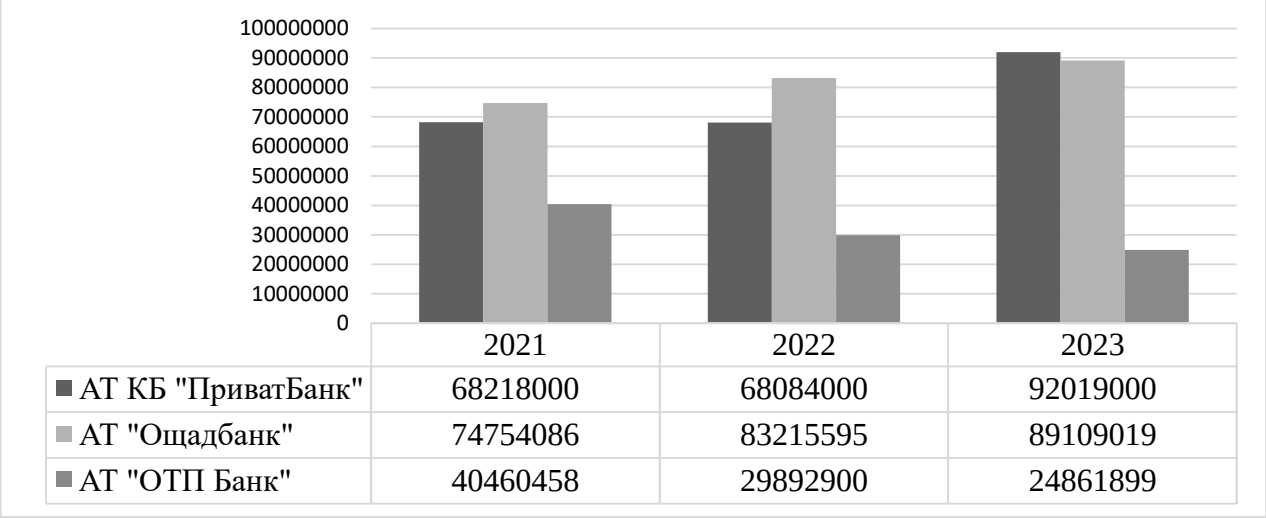

Рисунок 2.17-Динаміка чистого прибутку аналізованих банків протягом 2019-2023 років, тис. грн [44], [56], [57]

З рисунку 2.17, ми бачимо, що чистий прибуток ПриватБанку має найвище значення в порівнянні з іншими на , але водночас варто відмітити, що Ощадбанк та ОТП Банк на 2023 роки зуміли підвищити прибуток, незважаючи на складні економічні умови. В період 2019-2023 років всі банки продемонстрували позитивну динаміку щодо чистого процентного доходу, який має постійне підвищення, у той час ОТП Банк має найнижчі показники. Комісійні доходи мають зниження у 2022 році по 3 банкам у зв'язку зі зменшенням обсягів операцій, яке відбулося через ситуацію сформовану в середині країни.

Розглянемо кредитні операції-важливий механізм забезпечення фінансування бізнесу, надання позик фізичним особам та підприємствам та депозитні операції банків завдяки яким вони акумулюють фінансові ресурси, створюють можливості для збереження, примноження заощаджень Вони є основними інструментами фінансового ринку, які безпосередньо впливають на економічне зростання та стабільність фінансової системи (див. рис. 2.18, 2.19).

	2021	2022	2023
АТ КБ "ПриватБанк"	68218000	68084000	92019000
АТ "Ощадбанк"	74754086	83215595	89109019
АТ "ОТП Банк"	40460458	29892900	24861899

Рисунок 2.18 -Кредити та аванси клієнтів банків протягом 2021-2023 років, тис. грн [44], [56], [57]

За аналізом наданих кредитів найменше значення має ОТП банк, показники його кредитування протягом 2021-2023 років пішли на спад у 39%, що може свідчити про обмежену активність банку на кредитному ринку, а ось Ощадбанк має постійне зростання кредитів, у 2023 році його зріст відбувся на 7% проти 2022 року та кредитний портфель має найвищі показники у 2021 та 2022 роках, лише у 2023 поступається на 3% ПриватБанку.

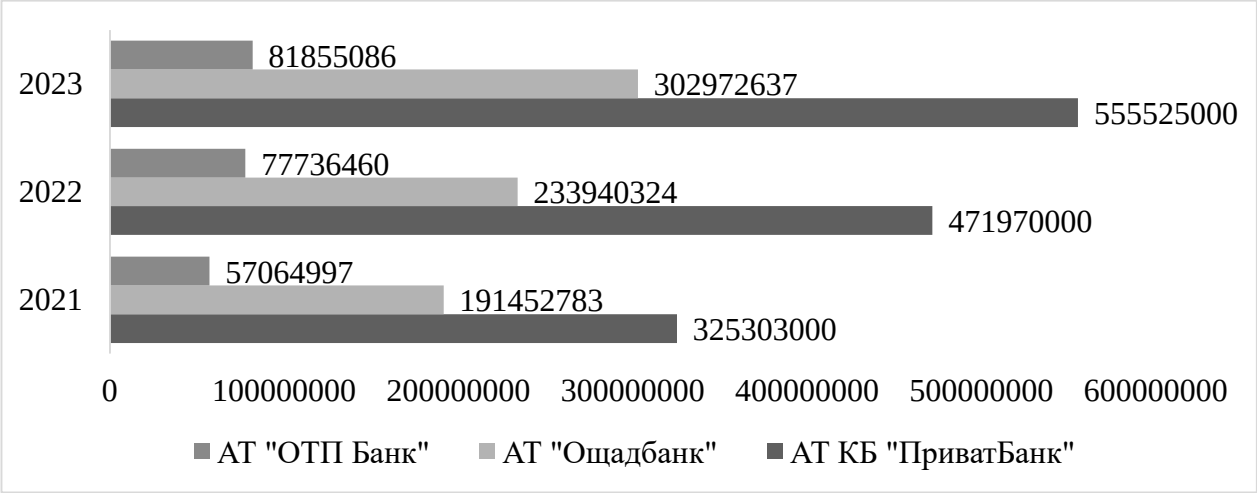

Рисунок 2.19- Депозити аналізованих банків протягом 2021-2023 років, тис. грн [44], [56], [57]

Загалом, на 2023 рік завдяки високій довірі громадян та підприємств до зазначених банків, стабілізації економічної ситуації в країні обсяг депозитів зріс. Найбільша кількість депозитів належить ПриватБанку, на 2023 рік вони становлять 555 млрд. грн, що на 18% більше, ніж у 2022 році, а отже рівень надійність установи залишається на високому рівні. Депозити Ощадбанку у 2023 році проти 2019 року зросли на 58%, а в порівнянні з 2022 роком на 29%, ОТП Банк збільшив депозитні операції на 5% у 2023 році в порівнянні з 2023 роком.

Доцільно оцінити нормативні показники банків, адже ці показники вказують на здатність банків виконувати свої зобов'язання, підтримувати належний рівень ліквідності та капіталу, а також керувати ризиками, що, в свою чергу, визначає їхню позицію на ринку та довіру з боку клієнтів і партнерів (табл.2.13).

За наведеними даними з таблиці 2.13 можемо зробити такі висновки, що більшість показників банків відповідають нормативним значенням. Основний регулятивний капітал, призначений для поглинання збитків, спричинених ризиками, має найбільше значення в ПриватБанку порівняно з іншими банками, що свідчить про його високу здатність протистояти потенційним фінансовим втратам. Норматив достатності регулятивного капіталу ОТП банку перевищує показник Ощадбанку на 20,04% та Приватбанку на 14,86%, тобто ОТП має більш стабільну ситуацію щодо розрахунків за своїми зобов’язаннями в порівнянні з конкурентами. Норматив достатності основного капіталу також має найвище значення в ОТП Банку порівняно з іншими банками. Коефіцієнти ліквітності: LCRвв-у Приватбанку перевищує відповідний показник Ощадбанку на 182,55%, а ОТП Банку на 204,96%, а LCRів-коефіцієнт покриття ліквідності в іноземній валюті є найвищим у Ощадбанку, на 48,52% більше Приват та 12,42% ОТП. Надійну базу фінансування (показує коефіцієнт NSFR) має ОТП Банк, оскільки його показник перевищує аналогічний коефіцієнт ПриватБанку на 52% та Ощадбанку 37,78%.

Таблиця 2.13 -Економічні нормативи банків 2023 року [44], [56], [57]

Норматив	Оптимальне значення	Найменування банку		
		АТ КБ «ПриватБанк»	АТ «Ощадбанк»	АТ «ОТП Банк»
Н1 - регулятивний капітал	не менше 200 млн.грн	64 843 346	27 646 436	14 189 431
Н2 - норматив достатності (адекватності) регулятивного капіталу	не менше 20%	21,75	16,57	36,61
Н3 - норматив достатності основного капіталу	не менше 7%	10,88	8,30	18,49
Н8 - норматив великих кредитних ризиків	не більше 8-кратного розміру регулятивного капіталу	0,00	54,91	0,00
Н9 - норматив максимального розміру кредитного ризику за операціями з пов'язаними з банком особами	не більше 25%	0,00	0,08	0,16
LCRвв - норматив коефіцієнта покриття ліквідністю за всіма валютами	не менше 100%	462,8319	280,2822	257,8735
LCRів - норматив коефіцієнта покриття ліквідності в іноземній валюті	не менше 100%	266,0898	314,6141	302,1892
NSFR - норматив коефіцієнта чистого стабільного фінансування	не менше 100%	185,2109	199,4815	237,2654

Загалом, аналізуючи банки, згідно до нормативів, можемо сказати, що вони дотримуються регулятивних вимог та мають запас ресурсів для стабільної фінансової діяльності. Така відповідність нормативам більшості оціночних банків вказує на те, що вони здатні стабільно функціонувати та забезпечувати конкурентоспроможність на ринку Наступний один з найважливіших показників банку, який забезпечує стабілізаційний ефект розвитку банку та загального економічного розвитку країни- це показник прибутковості (табл.2.14).

Коли показник рентабельність капіталу має значення показника не менше 15%, тоді банк працює ефективно, згідно таблиці 2.14, АТ КБ «ПриватБанк» має задовільне значення показника протягом 5 років, але станом на 2023 рік відбулося його зменшення у 15% проти 2019 року, АТ «Ощадбанк» за 3 роки (2019, 2021-2022 роки) не досягав оптимального показника, проте на 2023 рік відбулося покращення ефективності використання капіталу банком, коефіцієнт становив 20,81 %, ОТП Банк у 2022 році також мав від'ємне значення у 10% від оптимального показника, проте на 2023 рік ситуація покращилась, та банк вийшов на позитивний рівень рентабельності.

Таблиця 2.14-Показники прибутковість українських банків протягом 2019-2023 років, %

Показники	АТ КБ «ПриватБанк»				
	2019	2020	2021	2022	2023
Чиста процентна маржа	6,35%	5,65%	7,31%	7,38%	8,77%
Рентабельність активів	10,53%	6,35%	8,73%	5,59%	5,55%
Рентабельність капіталу	59,80%	46,00%	52,62%	52,26%	44,51%
	АТ «Ощадбанк»				
Чиста процентна маржа	2,21%	3,42%	5,69%	5,56%	5,40%
Рентабельність активів	0,10%	1,19%	0,45%	0,24%	1,72%
Рентабельність капіталу	1,30%	12,65%	4,82%	2,88%	20,81%
	АТ «ОТП Банк»				
Чиста процентна маржа	7,68%	6,07%	6,65%	7,48%	8,47%
Рентабельність активів	5,66%	2,94%	3,93%	0,66%	3,64%
Рентабельність капіталу	32,63%	18,11%	24,82%	5,13%	23,47%

Рентабельність активів банків протягом років коливається, то зростає, то навпаки. У Ощадбанку аналогічна ситуація до рентабельності капіталу, тобто

протягом 3 років активи банку використовувалися неефективно, у 2023 році зростання відбулося на 1,48%, проти 2022 р. Також ОТП Банк у 2022 році значення показника не досягає необхідного значення (має бути не менше 1%), але попередні 3 роки демонструють гарні результати діяльності та у 2023 році відбувається зростання на 2,98%. У Приватбанк, на відмінно від попередніх банків, у 2023 році спостерігається зменшення показника, однак лише на 0,4% та має в порівнянні з іншими банками в аналогічних роках найвищі значення показника. Чиста процентна маржа, показник, який є важливим при оцінці ефективності діяльності банків за 5 років зросла в Приват на 2,42%, ОТП банку на 0,79%, в Ощадбанку на найбільший відсоток 3,20%.

Варто відмітити, що щоквартально Мінфін проводить оцінку стійкості банків підбиваючи результати оцінки стійкості для окремих банків, аналіз відбувається на підставі інформації з офіційних та відкритих джерел. Згідно цього аналізу АТ КБ «ПриватБанк» входить в п’ятірку найстійкіших банків (див. табл. 2.15).

Таблиця 2.15 -Рейтинг стійкості банків за підсумками 4 кварталу 2023 року[58]

№ рейтингу	Банк	Загальний рейтинг (бали)	Стресо-стійкість (бали)	Лояльність вкладників (бали)
1	Укрсиббанк	4,53	4,24	4,9
2	Райффайзен банк	4,05	4,8	4,33
3	Креді Агріколь банк	4,29	4,27	4,2
4	Кредобанк	4,14	4,05	4,4
5	ПриватБанк	4,09	3,45	4,6
6	ОТП банк	4,05	4,24	3,9

Таким чином, за наведеними даними АТ КБ «ПриватБанк» має як позитивні, так і негативні показники своєї діяльності, які необхідно вдосконалювати. Проте в порівнянні з іншими системно важливими банками має ряд переваг, в чистому прибутку, зростаючих доходах, кредитному портфелі, рівні довіри клієнтів. Ці

фактори сприяють його конкурентоспроможності на фінансовому ринку, дозволяючи банку підтримувати високу якість обслуговування клієнтів та розширювати спектр фінансових послуг.

Висновки до 2 розділу

Акціонерне товариство комерційний банк «ПриватБанк» є банком №1 в Україні, є системно важливим фінансовим інститутом з розширеною мережею філій та відділень як в Україні, так і за її межами.

За аналізом показників балансу банку: активи протягом 2019-2023 років збільшились, як і зобов'язання банку, капітал банку мав скорочення у 2022 році на 8826 млн. грн, тобто 13%, проти 2021 року, у 2023 році зростання відбулося на 47% 27057 млн. грн.

Прибуток, як головний результат діяльності банку, протягом аналізованого періоду зазнав коливань, що було зумовлено як змінами на фінансових ринках, так і впливом внутрішніх факторів, незважаючи на це 2023 році був завершений з чистим прибутком у сумі 37765 млн. грн, що на 25% більше ніж у 2022 році. Процентні доходи з 2020 року мають тенденцію до збільшення, комісійні у 2022 році зменшились через зменшення попиту на банківські послуги, проте у 2023 році за допомогою підтримки банком своїх клієнтів ситуація покращилась. Чистий прибуток від операцій з іноземною валютою зазнав скорочення у 2023 році на 31% у сумі 4481 млн. грн.

Попри складні обставини, які склалися у 2022 році банк гідно впорався з викликами, забезпечуючи безперебійне надання послуг своїм клієнтам, продовжував сплачувати податки до бюджету. Завдяки стійкій інфраструктурі, ефективному управлінню та підтримці цифрових сервісів банк продовжував виконувати свої фінансові зобов'язання, адаптувавши свої операції до нових реалій.

За 4 квартали 2022 року, 365 днів випробувань банк зумів досягти прибутку, вдалося не лише зберегти, але й суттєво зміцнити позиції на ринку.

За аналізом стійкості Приватбанку показав як і позитивні результати, так і негативні, зокрема має незадовільне значення коефіцієнту левериджу, що свідчить про високий рівень залученого капіталу порівняно з власними коштами. Також було виявлено низьке значення коефіцієнта автономії, що вказує на залежність банку від зовнішніх джерел фінансування та потребує подальшого вдосконалення для забезпечення більшої фінансової незалежності та стійкості.

За показниками економічних нормативів АТ КБ »ПриватБанк» слід вважати фінансово стійким банком у 2021-2023 роках. Аналіз порівняльної характеристики основних показників з аналогічними значеннями 2 системно важливих банків АТ «Ощадбанк» та АТ «ОТП Банк» показали, що Приватбанк є є лідером у багатьох ключових фінансових аспектах, зокрема має найбільший розмір активів, найвищий дохід, а також найбільшу кількість депозитів.

Крім того, дослідження коливання валютного курсу та його вплив на фінансову стабільність банківської системи показало, що різкі зміни обмінного курсу можуть суттєво впливати на ліквідність та платоспроможність банків, тому восени 2023 року НБУ було запроваджено рішення переходу до режиму керованої гнучкості обмінного курсу для того щоб забезпечити більш стабільні умови для фінансових установ, підвищити стійкість української економіки та валютного ринку, сприяння їх кращій адаптації до внутрішніх і зовнішніх негативні чинників, зменшувати ризики накопичення валютних дисбалансів, які можуть виникати внаслідок тривалого утримання фіксованого курсу.

3 УДОСКОНАЛЕННЯ РОЗВИТКУ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ» НА ОСНОВІ АТ КБ «ПРИВАТБАНК»

3.1 Цифровізація банківського сектору

На сьогодні ми спостерігаємо дуже швидкі темпи технологічного розвитку у всіх секторах економіки країни, банківська система цьому не виняток. В роки стрімкого розвитку інформаційних технологій, банківська справа зазнає значних революційних перетворень. Сьогодні більшість банків скеровують свою діяльність на якісне обслуговування своїх клієнтів, завдяки наданням банківських послуг за допомогою цифровізації.

Цифровізація банківського сектору - є процесом перетворення, який здійснюється під впливом новітніх інформаційно-комунікаційних технологій, змінює підходи та способи до надання фінансових послуг [59]. Цифровізація допомагає на більш сучасному, простішому та швидшому рівні здійснювати спілкування з клієнтами, бо вона суттєво змінює бізнес-моделі банків, технології, трансформує зміст банківських продуктів, включає створення цифрових каналів обслуговування та автоматизацію банківських процесів, відкриває цілий світ можливостей не лише для клієнтів, а й для самих банків [60].

Одними з першочергових напрямів державної політики визначених у Стратегії національної безпеки України є розвиток цифрових технологій, цифрової трансформації, підвищення цифрової грамотності та безпеки, покращення національної інформаційної інфраструктури. Пріоритети, що були визначені, лягли в основу Стратегії розвитку фінансового сектору України до 2025 року-це зокрема реалізація, яких покладено на забезпечення фінансової стабільності, підвищення рівня фінансової обізнаності, розвитку фінансових ринків та інновацій. Інноваційний розвиток, у свою чергу, охоплює розвиток фінансових та цифрових

технологій, цифрову трансформацію економіки, формує архітектуру фінансового ринку в цілому [61].

Основними пріоритетами політики НБУ в галузі цифровізації банківської діяльності є: - дослідження потенціалу випуску цифрової валюти центрального банку – е-гривні-електронна форма цифрової грошової одиниці України, яка буде доповнювати готівкову та безготівкову форму гривні та забезпечить підвищення довіри до національної валюти, зростання прозорості рахунків [62];

- забезпечення розвитку проектного програмування, використання штучного інтелекту цифрових технологій, автоматизації та роботизації. Для досягнення цих цілей планується: залучити інвестиції шляхом розроблення та затвердження програми фінансування розвитку інвестиційних стартапів, впровадити в експлуатацію ІТ-платформи задля захисту прав користувачів фінансових послуг та регулювання ринкової поведінки, створити платформу для аналізу ризиків на основі операцій, що проводяться через інформаційні системи Нацбанку та об'єктів нагляду й аналізу інформації [63];
- розвиток онлайн-сервісів фінансових послуг та системи віддаленої ідентифікації BankID НБУ;
- розвиток і впровадження хмарних технологій, ІТ-інфраструктури та електронного документообігу;
- забезпечити подальше переведення документів в електронний формат-загалом розширюючи використання безпаперових технологій [64].

Вищенаведені завдання в секторі цифровізації банківської системи визначені в Стратегії Національного банку до 2025 року, яка у зв’язку з подіями сучасності, припинила дію, проте важливість цифровізації залишається пріоритетною, і, як тільки умови стабілізуються, реалізація цих завдань буде відновлена з урахуванням нових викликів та потреб ринку.

Саме завдяки діджиталізації банківської діяльності сприяє відкритості, доступності, прозорості, оперативності впровадження заходів, а також зрозумілості

та простоті державної політики [65]. Використання при ліцензуванні, реєстрації та звітності банків електронної документації значно спрощують регуляторні процедури та взаємодію з учасниками фінансового ринку, а також покращують результативність фінансових операцій та рівень обслуговування клієнтів, забезпечують прозорість та перешкоджають корупції. А за допомогою цифрових ІТ-технологій, споживачі можуть підвищувати ефективність управління заощадженнями та мінімізувати фінансові ризики завдяки тому, що у них є можливість вільно збирати, обробляти та використовувати публічну інформацію.

Сучасні технології не стоять на місці, а постійно розвиваються, так і споживачі шукають цифрові підходи для більш зручного, швидкого та ефективного вирішення своїх потреб, банки мають в свою чергу також встигати за змінами ринку та вимогами клієнтів, впроваджувати нові технології аби залишатися конкурентоспроможними на ринку, підвищувати якість своїх послуг та довіру клієнтів [66].

Процес діджиталізації створює нові можливості для банків та покращує задоволеність клієнтів. Впровадження сучасних технологій дозволяє банкам надавати більш швидкі, зручні та доступні послуги, що відповідають вимогам сучасного ринку, крім того це покращує ефективність роботи, забезпечує зростанню прибутків, оптимальне використання ресурсів та зменшення витрат, як результат вихід банку на новий рівень зміцнюючи свої позиції на ринку.

Розглянемо переваги цифрової трансформації банківських і фінансових послуг для банків зокрема (рисунок 3.1).

Клієнти, як основні користувачі банківських послуг з запровадженням цифровізації банківських послуг також мають ряд переваг (рисунок 3.2), завдяки яким вони отримують зручний доступ до фінансових операцій в будь-який час і з будь-якого місця, підвищену швидкість обслуговування, економію часу.

Рисунок 3.1-Основні переваги цифровізації для банку [67]

Рисунок 3.2-Переваги цифровізації банківського сектору для клієнтів [68]

Дослідницький АТ КБ «ПриватБанк» є одним з найбільш інноваційних банків України, який в своїй роботі використовує найсучасніші фінансові технології, має власний потужний центр проектів. Найвідомішою його інновацією є найпопулярніший в Україні інтернет-банкінг «Приват24»- це додаток, який дозволяє клієнтам виконувати фінансові операції, керувати рахунками, оплачувати послуги та здійснювати перекази грошей у будь-який час і з будь-якого місця, до того ж це ще є безпечно, оскільки дані, які передається в банк шифруються, через що він також має найбільшу кількість користувачів серед українців [69]. Ефективність даної інновації залишається довгий період часу на високому рівні, адже з кожним роком виходять нові оновлення, які привертають увагу ще більшої кількості користувачів. Розглянемо спектр послуг, які представлені в додатку Приват24 (див. рис. 3.3).

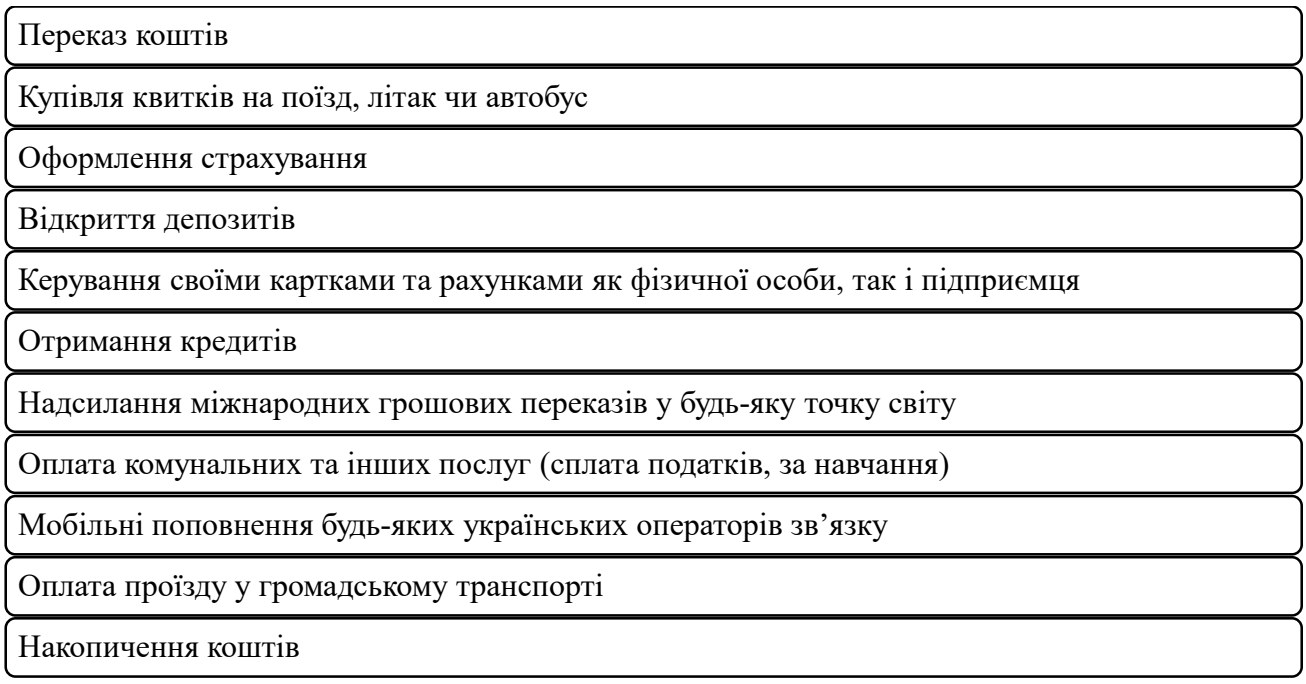

Рисунок 3.3-Головні операції Приват24 [69]

Отже, саме завдяки, зручності, широкому функціоналу послуг доступних у додатку, швидкості здійснення транзакцій, забезпечення надійності та безпеці

даних, а також простий у користуванні дизайн робить Приват24 одним з найпопулярніших мобільних банківських додатків в Україні.

Так, окрім Приват24, ПриватБанк пропонує широкий спектр інших послуг:

- POS-термінали-співпраця банку з підприємствами, завдяки якій вони можуть самостійно проводити платежі клієнтів за різні послуги з їхніх карток на рахунок підприємства;
- кнопка PrivatPay -спосіб здійснення оплати для власників карток ПриватБанку та користувачів додатку Приват24. Дозволяє швидко, зручно та в безпечний спосіб зробити оплату з будь-якого пристрою за допомогою єдиної кнопки, більше не потрібно довго вводити дані картки;
- мобільний додаток «Мої вклади»- завдяки цьому інноваційному рішенні, всі операції за депозитами, які раніше можна було зробити лише в банку, тепер доступні в мобільному пристрої;
- FacePay24 (уперше в Україні, запроваджено у вересні 2019 року) - безконтактний, досить зручний сервіс, адже дозволяє клієнтам здійснювати оплату за допомогою розпізнавання обличчя. Це знімає необхідність мати при собі готівку, картку або навіть телефон. Працює скрізь де встановлені POS-термінал на Android;
- Digital Skins-зміна дизайн карток в телефоні, до ПриватБанку жоден банк світу не пропонував змінювати дизайн віртуальних карток-наразі у Приват24 у колекції понад 100 обкладинок, всі вони є безкоштовними.
- «чайові» Cashless (також вперше в Україні впровадження) – відвідувачі ресторанів, кафе можуть залишати безготівкові «чайові»;
- сервіс накопичень «Скарбничка» – дає можливість клієнту «непомітно» накопичувати кошти, до того ж користувачі самостійно можуть обирати умови, способи поповнення та змінювати їх за своїм бажанням.
- сучасне рішення від банку-додаток LiqPay- завдяки йому бізнеси можуть легко приймати онлайн-платежі від клієнтів за товари та послуги через веб-

сайти, мобільні додатки чи QR-коди, забезпечуючи швидкі та безпечні транзакції з мінімальними зусиллями з боку користувача. Крім того, навіть по QR-коду можна зняти кошти з банкомату без картки, бо у коді зашифровано номер мобільного телефону, який прив'язаний до електронного гаманця;

- Google Pay- безконтактний спосіб оплати, за наявності модуля NFC, з ним не потрібно брати з собою фізичну картку або готівку для здійснення оплати. За допомогою такої системи платіж здійснюється в рази швидше та зручніше.

Інноваційні впровадження банків надають їм нові можливості щодо розвитку, однак зі швидкістю змін технологій необхідно постійно вдосконалювати свої процеси аби надалі залишатися лідерами на ринку [70]. ПриватБанку, як одному з найпрогресивніших банків України, досить складно пропонувати нові продукти і технологічні рішення, оскільки він активно використовує передові технології та ставить високу планку для впровадження інновацій. Проте у зв'язку з сьогоднішніми умовами функціонування ринку, банк змушений шукати нові підходи до вдосконалення своїх послуг, аби в першу чергу задовольняти потреби клієнтів в такі важкі часи та залишатися на лідируючих позиціях.

Пропонуємо основні пропозиції щодо покращення діяльності АТ КБ «ПриватБанк» та для досягнення високих результатів: 1) У зв'язку з великою кількістю шахрайських дій та атак на банківську систему, варто впровадити більш досконалі механізми безпеки, захисту даних клієнтів. Справді, далеко не кожен банк може похвалитися надійним захистом, багато хто просто недооцінює рівень загроз та можливі наслідки кібератак, що підвищує їхню вразливість і створює реальну небезпеку.

Пропозиції щодо захисту цифрового банкінгу: - в першу чергу використовувати сучасні технології та інструменти щодо вчасного виявлення загрози, що надалі дозволяє швидко виправити несправності, для того щоб система працювала без перебоїв;

- стабільно проводити щомісяця перевірку стану безпеки цифрового банкінгу з метою виявлення слабких місць та чи не порушено цілісність системи, що можуть бути використані хакерами для подальших дій;

- запровадити найновіші розробки для найнадійнішого захисту мережі банківських послуг;

- впровадити в роботу багаторівневу аутентифікацію, яка у разі шахрайської атаки чи спроби зламати систему, крадіжки коштів клієнта буде блокувати дані дії та попереджати користувачів, персонал банку, активуватиме додаткові заходи безпеки. Це дозволить оперативно реагувати на загрози, мінімізувати можливість витоку даних.

Клієнти мають бути впевнені в захисті своїх даних, та надійності банківської установи тому банк повинен активно впроваджувати надійні системи безпеки, гарантувати користувачам конфіденційність їхньої інформації, фінансових операцій, бо це є не лише ключовими факторами довіри, а й елементами, які сприяють зростанню клієнтської бази, зміцненню репутації банку на конкурентному ринку.

2) Ринкові умови, ліквідність, кредитні операції, фінансові інструменти, тощо-перераховані чинники є лише частиною джерел ризиків з якими стискаються банки, тому доцільно впровадити ефективне управління ризиками. Необхідно: - регулярно аналізувати ризики, для ефективного їх контролю та в свою чергу це дозволить оперативно виявити можливі загрози та сприяти вчасному їх усуненню;

- створювати план дій у випадку кризових ситуацій, навіть в умовах сьогодення, важливо оцінити можливі ризики від розвитку ситуації, включаючи резервні стратегії на рівні банку та в окремих підрозділах це допоможе у випадку несприятливої ситуації швидко відреагувати на ризик та зазнати мінімальних наслідків та втрат;

- для виявлення потенційних загроз та вдосконалення процедур управління ризиками запровадити постійний аудит та перевірки внутрішнього контролю. Це

також допоможе сприяти забезпеченню відповідності нормативним вимогам, зменшити ризики при небажаним ситуаціям.

3) Збільшувати клієнтську базу, бо чим більше клієнтів матиме банк, тим більше можливостей для зростання доходів, депозитів і кредитів, що позитивно вплине на його ліквідність і фінансову стабільність. З цього випливає також ще одна взаємопов'язана пропозиція щодо продовжувати впроваджувати інноваційні технології- це можуть бути власні технологічні рішення, які привернуть увагу споживачів, щодо наявних послуг та продуктів, підвищувати їх якість та рівень обслуговування. Запровадити мотиваційні програми серед клієнтів, наприклад, програма «Приведи друга» та отримай бонуси або знижки на банківські послуги, спеціальні пропозиції на кредити та депозити, Також додатково можна використовувати різні акції, знижки, тощо. Такі програми стимулюють клієнтів залучати нових користувачів та підвищують лояльність існуючих клієнтів.

4) Розширення мережі відділень банків за кордоном-дозволить фінансовій установі підвищити свою присутність на міжнародному ринку, покращити перспективи щодо міжнародних операцій, залучити нових клієнтів, розширити спектр фінансових послуг та збільшити репутацію банку, тощо. Однак розширення мережі банку, також супроводжується низкою ризиків, викликів та труднощів, а саме: це значні витрати на відкриття та утримання філії (банку), труднощі в забезпеченні ефективної комунікації між віддаленими філіями та центральним офісом, оснащення кваліфікованим персоналом, а також потребою дотримуватися місцевих законів і нормативних актів. Для здійснення такого напрямку розширення потрібно застосовувати різноманітні стратегії, зокрема: - відкривати нові відділення лише за рахунок власних коштів, незалежно від зовнішніх джерел фінансування;

- партнерські відносини передбачають укладення угод між банками та іншими фінансовими установами, що вже мають клієнтську мережу в конкретному регіоні. Використовуючи цю стратегію, банк може збільшити свої територіальні кордони без потреби відкривати додаткові відділення;

В залежності від цілей, умов ринку, економічної ситуації в країні, фінансових можливостей банку залежить стратегія розвитку. Важливим є крок до відкриття мережі за кордоном, тому він має бути ретельно проаналізованим, враховуючи всі переваги, ризики та потенційні наслідки для фінансової стабільності банку аби таке розширення було обгрунтованим та сприяло позитивним результатам для банку.

Наведені заходи націлені на потреби клієнтів, забезпечення їх високоякісними послугами, водночас вони також допоможуть банку вийти на новий рівень та підвищити свою конкурентоспроможність. При успішному провадженні даних пропозицій має зрости кількість споживачів послуг, підвищитися їх довіра до банків, покращитися фінансові результати за рахунок мінімізації ррризиків та загалом зміцнитися репутація банку на ринку, що сприятиме його подальшому розвитку та розширенню.

3.2 Шляхи підвищення рівня розвитку банківської системи

Основою економічної інфраструктури, що сприяє стабільності та підвищенню ефективності фінансових операцій у ринковій економіці України є банківська система. Її основними завданнями є забезпечення міжбанківських операцій, кредитування, залучення та збереження фінансових ресурсів, крім того вона сприяє підтримці малого та середнього бізнесу, інвестиціям в розвиток інфраструктури.

Події 2022 року спричинили серйозну економічну та фінансову кризу в Україні. Перший квартал 2022 року став періодом серйозних втрат, неочікуваних змін та економічних шоків, які суттєво вплинули на фінансову стабільність банків, підприємств, країни. Проте, за допомогою виважених дій НБУ, уряду, за рахунок підтримки міжнародних партнерів, вдалося витримати цей складний період та поступово стабілізувати макроекономічну ситуацію. Банки продовжують

працювати де це можливо та виконувати свої прямі зобов'язання, але в цілому банківська система зазнала змін, оскільки певні фактори викликали перетворення в банківській інфраструктурі, які впливають на безпеку фінансового ринку. Попереду країну чекає не простий шлях-відновлення. Це, зокрема, стосується відбудови інфраструктури, залученню грошових коштів, інвестицій, реалізація великих проектів, створення умов для стійкого розвитку. У період відновлення країни особливо важливим є потенціал банківського сектору, який є основою для підтримки фінансової стабільності банківської системи України. Вирішальну роль щодо сталого зростання національної економіки та її перспектив у післявоєнному відновленні має стан, динаміка та розвиток банківської системи. Важливим елементом фінансової підтримки економічного відродження, накопичення і перерозподілу капіталу, фінансування проектів, зміцнення всієї економіки виступає саме банківський сектор. Розглянемо детальніше основні завдання необхідні для стабільного та продуктивного відновлення країни.

На сьогодні найбільш важливим завданням для подальшого відновлення банківського сектору є вирішення проблеми непрацюючих кредитів (рисунок 3.4).

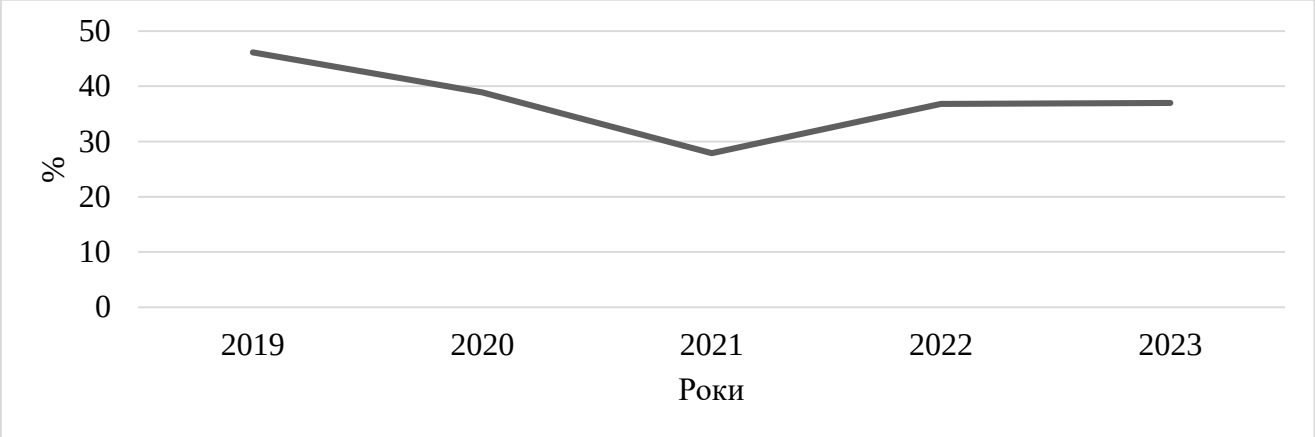

Рисунок 3.4-Динаміка частки непрацюючих кредитів банків протягом 2019-2023 років ,% [45]

Згідно рисунку 3.4 до війни відбувалося зменшення частки непрацюючих кредитів, але вона переломила цю тенденцію, через наслідки спричинені нею: зниження доходів, руйнування активів, зниження спроможності обслуговувати кредити, знижують якість кредитних портфелів банків, так у 2022 році відбулося зростання на 8,9% непрацюючих кредитів в порівнянні з 2021 роком. Відповідно необхідно почати вживати заходи для поліпшення ситуації, вже зараз готуватися до інвентаризації банківських активів, щоб швидко після закінчення війни розпочати процес рекапіталізації, посилити здійснення своєчасної оцінки банками кредитного ризику, це є основою для збільшення їхньої інвестиційної привабливості та стійкості в майбутньому.

В умовах сьогодення, таких як: складні процеси економічного становлення та розвитку нашої державності певними недоліками та вразливими місцями можуть скористатися різні суб'єкти для незаконного збагачення, тому особлива увага від органів державної влади має належати саме питанню підвищення рівня безпеки банківського сектору, бо це в свою чергу має вагомий вплив на стабільність всієї країни. Надійність банківської системи є ключем до ефективного функціонування фінансових ринків, підтримці економічної активності та безперебійного грошового обігу. Через проблеми банківського сектору, а саме системні ризики, висока частка непрацюючих кредитів, недостатня капіталізація банків, відтік депозитів всі ці чинники можуть привезти до зниження кредитної активності банків та зниження довіри користувачів до банківських установ, у висновку привезти до уповільнення економічного зростання, тому наразі також одним з пріоритетних завдань держави через ефективний банківських нагляд, поліпшення регуляторних вимог є забезпечити банківську безпеку, яка дозволить зменшити потенційні загрози для фінансової системи.

Для мінімізації ризиків спричинених війною необхідно проводити ефективне управління проблемними активами, вдосконалювати процедури оцінки кредитоспроможності позичальників, впроваджувати дієві інструменти контролю

ризиків, це також допоможе сформувати основу для кредитування економічних секторів, їх відновлення.

Важливим елементом відновлення банківського сектору є співпраця з Міжнародним валютним фондом, Світовим банком, Міжнародним банком реконструкції та розвитку, та іншими міжнародними фінансовими інституціями для залучення міжнародної фінансової допомоги, отримання грантів, технічної допомоги, інвестицій на підтримку банківської системи.

Важливо, не зупинятися на впровадженні інноваційних технологій та цифрової трансформації у банківську сферу це є критично важливим для підвищення ефективності та конкурентоспроможності банків у післявоєнний період.

Наступне завдання-це збереження та підвищення довіри вкладників, користувачів банківських послуг, підтримка ліквідності.

Для того щоб незалежати від боргового фінансування, почати розвивати ліквідні та ефективні внутрішні ринки капіталу, це допоможе забезпечити збалансованість та стікійсть фінансового сектору

Але також для відновлення необхідно буде багато коштів, їх доведеться мобілізувати з внутрішніх та зовншніх ринків для фінансування проектів, це необхідно буде здійснити оперативно, проте без загрози для фінансової стабільності, відповідно з цього твердження випливає, що треба забезпечити правильний баланс, пов’язаними з надмірним боргом (нестабільністю) на фінансових ринках. Важливо знайти оптимальні рішення, які дозволять залучити необхідні інвестиції, зберігаючи при цьому фінансову стійкість країни.

Для того щоб незалежати від боргового фінансування, почати розвивати ліквідні та ефективні внутрішні ринки капіталу, це допоможе забезпечити збалансованість та стікійсть фінансового сектору.

Отже, банківська система показала, що може адаптуватися до нових викликів та продовжувати стабільно функціонувати, але одночасно з тим тривала

нестабільність та нові перешкоди можуть суттєво вплинути на її стійкість, тому важливо виробити виважену стратегію щодо можливих ризиків та змін умов функціонування ринку. Варто, вже наразі починати працювати над планом відновлення, адже своєчасні заходи можуть допомогти уникнути подальших негативних наслідків.

3.3 Стратегічні вектори розвитку АТ КБ «ПриватБанк»

Найбільший державний банк АТ КБ «ПриватБанк», який надає широкий спектр послуг. Активно розвивається, вдосконалюється, з кожним роком впроваджуючи все нові технології. ПриватБанк орієнтується на сучасні потреби клієнтів, забезпечуючи зручні та інноваційні фінансові рішення, які роблять банківське обслуговування швидшим, доступнішим і надійнішим. Основна мета Приватбанку-бути надійним помічником не лише для фізичних та юридичних осіб, а й загалом підтримувати розвиток економіки держави. Прагне бути найкращим роботодавцем та банком серед клієнтів, інвестиційно-привабливою компанією, а також прикладом соціально-відповідального бізнесу.

Сьогоднішні стратегічні вектори банку мають бути зосереджені на зміцнення позицій на ринку (рис.3.5).

В умовах невизначеності банк має розробляти на різних сегментах ринку різноманітні стратегії діяльності, найкращою буде та, що призведе до досягнення стратегічної цілі з найменшим ризиком та максимально підвищить ефективність діяльності банку.

Кредит є важливим джерелом додаткового фінансування розвитку малого та середнього бізнесу в країні, бо він дає можливість підприємствам інвестувати в розширення виробництва, модернізацію обладнання, освоєння нових ринків та підвищення конкурентоспроможності. Завдяки доступу до кредитних ресурсів,

малий і середній бізнес може швидше реалізовувати інноваційні проєкти, збільшувати робочі місця та сприяти економічному зростанню країни.

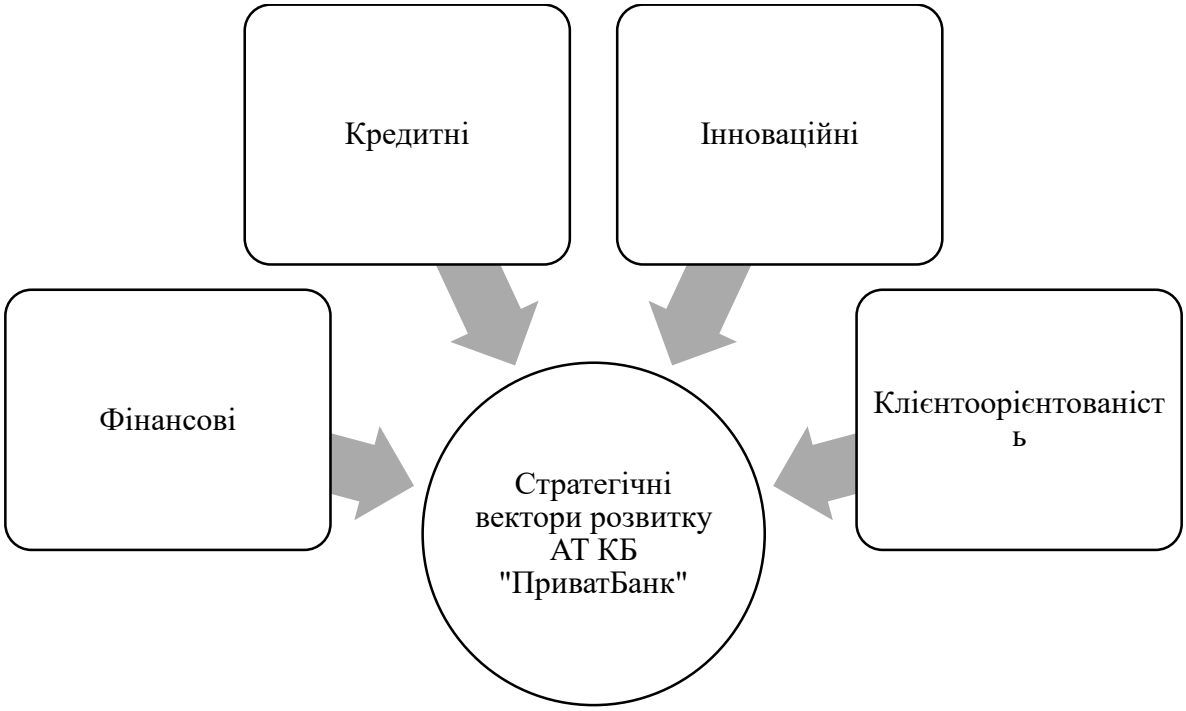

Рисунок 3.5-Основні стратегічні вектори розвитку АТ КБ «ПриватБанк»

Пріоритетами щодо кредитної стратегії є:

- забезпечити високу якість кредитів, який дозволятиме отримувати адекватний процентний прибуток незалежно від ситуації в країні;
- сприяти оптимальному співвідношенню між прибутковістю та ризиком, вартість кредиту має відповідати прогнозному ступеню ризику;
- зниження відсоткових ставок за різними видами кредитів, це має бути детально обдуманий крок, бо ставки мають бути досить привабливими, щоб зацікавити клієнтів, але водночас їх зменшення має відповідати ринковим умовам і не спричиняти створення несприятливих умов для банку;
- за допомогою матриці кредитних рішень здійснювати постійний моніторинг та прогнозування кредитного ризику, бо вона є необхідною для

забезпечення контролю за змінами у масштабах кредитування, що впливають на якість кредитного портфеля, для вчасного реагування на проблему з боку банку;

- розробити ефективну стратегію щодо зниження можливих втрат банку від кредитної діяльності;
- покращити практику кредитного андеррайтингу.

Стратегічно важливим є розвиток кредитної діяльності для банку, оскільки це сприяє зміцненню його позицій на ринку та забезпечує стабільний дохід, дозволяє банку ефективно розміщувати капітал, підвищувати фінансову стійкість. Керівництво банку разом з відповідальними відділами мають розробити загальну стратегію розвитку кредитної діяльності, розробляти і вдосконалювати кредитні продукти, проводить аналіз кредитоспроможності клієнтів і формувати пропозиції, розробляє стратегії для зниження ймовірності не платежів, здійснювати детальний аналіз кредитних ризиків та займається оптимізацією фінансових потоків і капіталу, щоб ефективно розміщувати кредити та зберігати фінансову стійкість.

1) Важливою стратегією в загальній концепції розвитку спрямованою на досягнення поставлених перспективних цілей, яка охоплює формування та ефективне використання фінансово-ресурсного потенціалу є фінансова стратегія банку.

Пріоритетність фінансової стратегії банку зумовлена тим, що фінансова діяльність є основним напрямом роботи всіх банківських установ. Основна мета її полягає в забезпеченні для банку оптимального на даний момент співвідношення між рівнем ліквідності, плановою рентабельністю, визначеною власниками, та рівнем надійності, прийнятним для клієнтів.

Основними стратегічними завданнями, можемо виділити:

- для збалансування показників ліквідності, прибутковості та надійності банку необхідно зробити прогнозоване та результативне розміщення коштів;

- як спосіб максимізації прибутку та його ефективного використання запровадити інструменти фінансового планування, щоб в майбутньому уникнути ситуації, коли банки мають через неузгодженні дії зайві витрати;
- банк має врегулювати рівень непрацюючих активів і послідовно скоротити їх частку для покращення їх вартості та ліквідності;
- сприяти збільшенню власних коштів банку для збільшення ресурсної бази та, звичайно, його інвестиційних можливостей. Це може стати важливим поштовхом до стимулювання інтеграційних процесів та залучення іноземних інвесторів;
- впровадити стратегію стабілізації, яка є визначною для збалансування напрямів діяльності банку, а саме забезпечить уникнення ймовірних загроз, адаптацію до змін, зниження ризиковості, тобто у випадку непередбачуваних подій (зростання витрат, зменшення продажів, тощо) у банку буде дана стратегія для збереження рівноваги;
- максимізація прибутку шляхом ефективно управління активами і пасивами, оптимізації витрат та доходів, а також активне використання інноваційних фінансових продуктів.

Загалом, головним в даній фінансовій стратегії забезпечення сталого зростання банку через ефективне управління фінансовими ресурсами, оптимізацію доходів та витрат, а також завдяки максимізації прибутку. Важливим аспектом є збереження фінансової стабільності та зниження ризиків, що дозволяє банку бути гнучким і адаптивним до змін на ринку.

2) Інноваційність не менш важлива стратегія, від її ефективного впровадження залежить успішність реалізації бізнес-моделі та завоювання конкурентних місць на ринку. Приватбанк показав себе, як один з найбільш інноваційних банків, тому щодо його стратегії розвитку, важливо забезпечити збереження своїх лідируючих позицій, вдосконалюватися щодо безперебійної роботи серверів, здійснювати аналіз ринку для дослідження конкурентів та

тенденцій ринку та водночас детально аналізувати різні ризики пов’язаних з інноваційною діяльністю, розробляти стратегії щодо їх зниження.

З огляду на сучасність, запровадити зовсім нові фінансові послуги, наприклад:

- адаптувати платіжну систему під використання криптовалют, як засіб платежу, у зв’язку з зростанням популярності на них;
- використання штучного інтелекту в області мережевого обслуговування клієнтів банку.

На сучасному етапі розвитку для забезпечення конкурентоспроможності, стійкості та фінансвого успіху в довготривалій перспективі можуть банківські установи, які впроваджують інноваційні банківські продукти та технології

3) Клієнти-головні користувачі послуг, цінність банку за для яких створюються нові інноваційні технології, без створення повноцінного діалогу з ними, неможливо досягти успіху банку. Однією з ціллю Приватбанку є- орієнтація на потреби клієнтів, в результаті чого вони постійно покращують свої продукти й сервіси, відповідаючи на найвимогливіші потреби клієнтів. Тому однією з стратегії розвитку є клієнтоорієнтованість, вона завжди важлива в діяльності банку, адже на ринку конкуренції, коли у фінансових продуктах мінімальні суттєві відмінності, а їх вартість однакова, саме від вибору клієнта залежить результативність та успіх банку. Від тоді, їх вибір стає дуже цінною інвестицію, яка визначає вартість і ефективність діяльності банківської установи. Мета даної стратегії-в сучасних умовах поглиблених кризових процесів в банківські системі та зростанні недовіри серед суспільства, забезпечити високу якість послуг та обслуговування, задля задоволення вимог клієнтів. Впровадження клієнтоорієнтованого підходу можливе за умови розробки ефективної стратегії, яка об'єднує перспективні цілі та оптимальні методи їх досягнення, забезпечуючи конкурентні переваги через створення персоналізованих пропозицій продуктів.

ПриватБанк досить популярний банк серед клієнтів, але необхідно постійно збільшувати цю кількість та сприяти збереженню вже існуючих, тому для досягнення цієї стратегії необхідно: - постійно здійснювати аналіз проблем обслуговування клієнтів з метою постійного удосконалювання та підвищення якості сервісу;

- проводити роботу з персоналом банку щодо підвищення якості обслуговування клієнтів, зокрема, навчання ефективним комунікаційним навичкам, вмінню оперативно вирішувати проблеми та забезпечувати індивідуальний підхід до кожного клієнта. Це сприяє створенню позитивного досвіду взаємодії та підвищує рівень задоволеності клієнтів послугами банку;
- планування бізнес-процесів клієнтського обслуговування та обсягів продажів;
- розробка мотиваційної програми для клієнтів;
- відповідно до споживчих запитів забезпечити адаптацію внутрішніх бізнес процесів;
- пошук шляхів ефективного задоволення потреб клієнтів.

За допомогою даних завдань банк зможе збільшити свій прибуток, забезпечити баланс між інтересами банку та потребами клієнтів, отримати стійкі конкурентні переваги на ринку. Такі активні, відповідальні, гнучкі відносини з клієнтом, шляхом постійного вивчення тенденції ринку та поведінки, потреб клієнтів зможуть вивести банк на новий рівень.

Висновки до 3 розділу

1. Цифровізація банківського сектору слугує сучасним трендом щодо розвитку банківського сектору, яка забезпечує підвищення якості фінансових послуг, їх доступність для суспільства, а також сприяє швидкості проведення

банківських операцій зменшенню витрат на обслуговування клієнтів та швидкості проведення банківських операцій.

2. АТ КБ «ПриватБанк» найвідоміший банк завдяки своїм інноваційним провадженнями-це інтернет-банкінг «Приват24», POS-термінали, кнопка PrivatPay, мобільний додаток «Мої вклади», Digital Skins, сервіс накопичень «Скарбничка»-інновації, які не лише спрощують доступ до фінансових послуг, але й роблять їх більш зручними та швидкими, завдяки їм банк займає лідируючи позиції на ринку.

3. Запропоновано основні пропозиції щодо покращення діяльності АТ КБ «ПриватБанк», які допоможуть підвищити рівень обслуговування клієнті, забезпечать захист їх даних та банку загалом, допоможуть ефективно управляти ризиками та розширити мережу своєї діяльності.

4. Незважаючи на незвичайні труднощі для банківської системи, вона має перспективи відновлення та сталого розвитку-це є важливим завдання, яке вимагає всебічного підходу, суттєвих зусиль та міжнародної допомоги. Для початку необхідно здійснити низку першочергових завдань, таких як: підвищення рівня безпеки банківського сектору, здійснення оздоровлення кредитних портфелів, залучення грошових коштів, тощо. Забезпечення стабільності та інноваційності стане кроком на шляху до економічного відновлення.

5. Розглянуто стратегію розвитку АТ КБ «ПриватБанк» у таких важливих векторах стратегічного розвитку як: інноваційність, клієнтоорентованість, кредитна та фінансові стратегії.

ВИСНОВКИ

У кваліфікаційній роботі розглянуто теоритичне узагальнення щодо банківської системи, визначено її структуру, основні функції, принципи функціонування.

Під банківською системою розуміють особливу економічну та організаційно-правову систему, яка забезпечує ефективне функціонування грошового ринку та загалом економіки. У формуванні ключових відносин між учасниками грошового ринку, саме вона відіграє важливу роль, оскільки банки є важливою складовою економічної структури щодо управління руху фінансових потоків. Вони становлять фундамент кредитної системи держави, акумулюючи більшу частину її фінансових ресурсів. Банківська система є сферою, де найбільш динамічно та активно проявляються всі позитивні та негативні процеси, які відбуваються в економіці.

В роботі ми дослідили один з найбільших, найтехнологічніших та інноваційних банків-Акціонерне товариство комерційний банк «Приватбанк». Унікальні інфраструктурні рішення і банківські додатки є серцем банку. Інформаційні технології були і є найбільшим його пріоритетом. Станом на 31 грудня 2023 року у Приватбанку функціонує 1132 підрозділи в Україні. Проведений комплексний аналіз фінансової звітності банку за 2019-2023 роки показав:

1) Стабільне зростання активів банку протягом 5 років, у 2023 році в впорівнянні з 2019 роком зріс відбувся на 370285 млн. грн, що свідчить про ефективну стратегію управління активами;

2) Зобов’язання банку за 2023 рік зросли на 23%, проти 2022 року, відповідно обсяг залучених депозитів клієнтів зріс;

3) Статутний капітал протягом 5 років залишився без змін. Сформовані резервні фонди банку протягом 2019-2023 роки зросли, у 2023 році резерв сформовано сумі 12 959 млн. грн, що на 1510 млн. грн більше, ніж у 2022 році;

4) Прибуток, як ключовий показник фінансової стабільності та ефективності зазнав зменшення у 2020 та 2022 роках, проте у 2023 році спостерігається його зріст у 25%.

Важливим питанням стало дослідження 2022 року, періоду значних викликів, випробовувань та труднощів з якими зіткнувся банк. Чисельні несприятливі чинники, такі як зростання кредитного ризику, хакерські атаки на систему, курсова нестабільність, зростання інфляції, руйнування інфраструктури, скорочення попиту, перебої з електропостачанням, її дефіцит, який ще більше обмежив економічну активність, тощо, навіть за таких умов банк продовжував працювати.

За IV квартали роботи він продемонстрував гарні результати, де зумів не тільки зберегти фінансову стабільність, а й забезпечити зростання ключових показників. Зокрема процентний дохід виріс на 5974 млн.грн, комісійний на 39% витрати процентні скоротились на 423 млн.грн, комісійні зросли на 474 млн. грн, чистий прибуток на IV квартал становив 16359 млн.грн, що на 12644 млн.грн більше ніж в I кварталі. За 2022 рік банк запровадив кредитні канікули, знизив комісій на більшість видів платежів, здійснив пільгові відсотки за кредитами на картках, не зупиняв інновації, навіть в умовах війни, для того щоб забезпечити безперервну роботу серверів, продовжував здійснювати кредитування малого та середнього бізнесу. Банк робив усе, щоб забезпечити доступність та надійність фінансових послуг в умовах війни, відключень електроенергії, а саме забезпечував банкомати готівкою, кредитував підприємства, відкривав відділення, які працювали безперервно, підтримував клієнтів. Навіть у складних умовах банк продовжує стабільно працювати.

Невід’ємним та важливим етапом фінансового моніторингу є оцінка фінансової стійкості банку. Фінансова стабільність окремого банку безпосередньо

впливає на загальний рівень стабільності банківської системи. Коефіцієнтний аналіз ПриватБанку показав, що на 2023 рік в порівнянні з 2022 роком значення показника надійності зросло на 2%, але проти 2019 року зменшилось в 7%, тобто у зв’язку з економічною ситуацією стійкість банку погіршилися, ніж в довоєнних роках, але банк поступово почав пристосовуватися до нових умов, що звідчить зростання показника у 2023 році. Значення коефіцієнту левериджу протягом 5 років фіксується негативне, тобто фінансове становище банку стає менш стійким по відношенню до зобов’язань перед кредиторами та інвесторами, що може свідчити про зростання ризиків неплатоспроможності або залежності від зовнішнього фінансування. Показник загальної платоспроможності у 2023 році показав зріс в порівнянні з 2022 у 2%, відповідно банк має запас оборотних активів для погашення своїх поточних зобов'язань, проте надалі йому варто підвищити цей показник для уникнення ризику неплатоспроможності. Коефіцієнт автономії не відповідає нормативному показнику, за оптимального значення не менше 0,5, тобто значна частина активів фінансується за рахунок зобов'язань, а не власного капіталу.

Аналіз економічних нормативів банку є ключовим інструментом для оцінки фінансової стабільності, платоспроможності та рівня ризиків банку. Він дозволяє визначити, наскільки банк відповідає встановленим регулятором вимогам, які спрямовані на забезпечення стабільності банківської системи та захист інтересів вкладників і кредиторів. Економічні нормативи Приватбанку знаходяться в межах нормативних значень, навіть у складні 2022-2023 роки.

Оцінка конкурентоспроможності досліджуючого банку в порівнянні з аналогічними показниками банків-конкурентів, показало, що ПриватБанк є конкурентоспроможним. Має переваги щодо частки активів, чистого прибутку, кредитних та депозитних операцій.

В роботі також досліджено вплив на банківську систему коливання валютного курсу. Здійснено аналіз змін основних показників, за допомогою яких можна відобразити стан валютного ринку-це курс гривні до іноземних валют,

обсягу інтервенції національного банку України, динаміка обсягу операцій банків на валютному ринку із безготівковою та готівковою іноземною валютою, обсяг міжнародних резервів. Виявлено основні тенденції функціонування валютного ринку та описано заходи валютного регулювання, які для стабілізації ринку впроваджував центральний банк. Особливу увагу приділено запровадженню режиму керованої гнучкості, який спрямований на поступове пом'якшення валютних обмежень, та за допомогою нього НБУ зможе активніше послаблювати обмеження на рух капіталу та в майбутньому курс стане більш гнучким і зможе виконувати функцію обмежувача від зовнішніх негативних чинників.

В роботі розглянуто цифровізацію банківського сектору- як один з визначальних чинників сучасного розвитку банківської системи. Оцінено інвестиційні впровадження АТ КБ «ПриватБанк».

Сформовано пропозиції щодо покращення діяльності Приватбанку, які допоможуть підвищити конкурентоспроможність на ринку, збільшити клієнтів, досягти високих результатів в роботі та збільшити прибуток.

Визначено 4 основні стратегії розвитку банку, це: фінансова, кредитна, інноваційна та клієнтоорієнтовна стратегії. За допомогою розроблених стретегічних векторів розвитку, банк зможе на випадок непередбачуваних ситуацій, погіршення середовища функціонування забезпечити мінімізацію ризиків, втрат та швидкому реагуванню, адаптації на зміни.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Кузнецова С.А., Болгар Т.М., Пестовська З.С. Банківська система: навчальний посібник: Київ. Видавництво «Центр учбової літератури», 2014. 400 с.

2. Швець Н.Р., Ткачук І.Я. Оцінка тенденцій розвитку банківської системи України на сучасному етапі. Innovative solutions in modern science. Дубаї, 2017. №1(10). С. 1-9. URL: https://naukajournal.org/index.php/ISMSD/article/viewFile/1087/1209 (дата звернення: 01.08.2024).

3. Брегеда О.А., Савлук С.М. Тенденції розвитку світової та вітчизняної банківських систем. *Науково-теоретичний та практичний журнал*. Фінанси України. Київ, 2010. №4(173). С.27-34. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Fu_2010_4_4 (дата звернення: 01.08.2024).

4. Золотарьова О.В., Галаганов В.О. Сучасний стан та перспективи розвитку банківської системи України. *Проблеми економіки та політичної економії.* Дніпро,2017. №1. С 83-98. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pepe_2017_1_5 (дата звернення: 01.08.2024).

5. Гриценко Л.Л., Онопрієнко Є.Ю. Банківська система України: сучасний стан і напрямки розвитку. *Національна академія управління*. 2010. №10. С.111-116. URL: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/56004/7/Gritsenko_capitalization2.pdf (дата звернення: 02.08.2024).

6. Іващук О. В. Антикризові механізми відновлення стійкості банківської системи в умовах глобальної нестабільності. *Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України*. Львів, 2018. Вип. 5 (133). С. 141-146.

7. Тимошик Н., Крилова О., Мирошниченко Ю., Кириченко К., В. Мирончук. Дилеми та шляхи вирішення функціонування банківської системи

України в умовах воєнного стану. *Збірник наукових праць: Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії і практики.* Київ, 2022. №5 (46). С. 40-53. URL: https://fkd.net.ua/index.php/fkd/article/view/3905 (дата звернення: 03.08.2024).

8. Діденко С. В умовах воєнного стану: функціонування фінансового сектору сьогодні. ua. news. 2022. URL: https://ua.news/ua/money/v-uslovyyah-voennogo-polozhenyya-funktsyonyrovanye-fynansovogo-sektora-segodnya (дата звернення: 03.08.2024).

9. Котік Б.С., Смолінська С.Д. Функціонування банківського сектору України в період воєнного стану. Науковий журнал «Молодий вчений». Одеса, 2023. №10 (122). С. 213–217.

10. Король М. М., Співак В. О., Куліковська І. В. Сучасний стан показників української банківської системи. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія:«Міжнародні економічні відносини та світове господарство».* 2023. № 47. С. 41–47.

11. Савелко Т.В. Поняття та ознаки банку як головного елемента банківської системи. *Інвестиції: практика та досвід. Економічна наука.* 2011, №21. С. 32-35. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/21_2011/10.pdf (дата звернення: 01.09.2024).

12. Мордань Є. Ю. Визначення сутності поняття «банківська система» та її елементів як об'єктів державного регулювання. *Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського. Економічні науки.* Миколаїв, 2016, №2 (7). С. 29-38. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvmduce_2016_2_7 (дата звернення: 01.09.2024).

13. Поченчук Г.М. Розвиток банківської системи України: обмеження та можливості. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки».* Херсон, 2015. Вип.5, частина 3. С.9-12. URL: http://www.ej.kherson.ua/journal/economic_15/3/3.pdf (дата звернення: 01.09.2024).

14. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 7 груд. 2000 р. № 2121. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14

15. Ситник Н.С., Стасишин А.В., Блащук-Девяткіна Н.З., Петик Л.О. Банківська система. Навчальний посібник. Львів. ЛНУ імені Івана Франка, 2020. С.580.

16. Барна М.Ю., Рущишин Н.М. Банківська система країни: елементи, функції та потенціал у забезпечення економічного зростання. *Науковий журнал «Наукові горизонти» Поліського національного університету*. Житомир, 2020.Том 23, №10. С. 54-67.

17. Банківська система: підручник./Крупка М. та ін. 2-ге видання, доповн. і переробл. Львів: ЛНУ ім. Івана Франка., 2023. С. 524.

18. Рекіянов С.О. Сутність банківської системи України та її функції в сучасних умовах. *Наукові праці Луганського інституту МАУП*. 2013. Випуск 2(37). С. 77–83. URL:https://journals.maup.com.ua/journal/37_2013/15.pdf (дата звернення: 03.09.2024).

19. J. Begenau., T. Landvoigt. Financial Regulation in a Quantitative Model of the Modern Banking System. The Review of Economic studies, Oxford university press, 2022. Volume 89(4). P. 1748-1784. URL: https://doi.org/10.1093/restud/rdab088

20. Копилюк О.І. Принципи побудови, функції та завдання регіональної банківської системи. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2012, №3. С.176-181. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/frvu_2012_3_40 (дата звернення: 04.09.2024).

21. Банківська система: навчальний посібник./Катан Л.І та ін. за ред. Мазур І.М. Дніпро «Пороги», 2017. С.444.

22. Дорошенко Н.О., Віскарєва Е.О. Роль банківської системи у відновленні економіки країни. *Наук.журн. «Молодий вчений». Серія «Економічні науки».*2023, 8(120). С. 60-65. URL: https://doi.org/10.32839/2304-5809/2023-8-120-13 (дата звернення: 05.09.2024).

23. Мельник С. І., Шевченко Н. В., Висоцька І. Б. Банківська система: навчальний посібник. Львів, 2023. С. 184.

24. Швець В.Я, Єфремова Н.Ф, Чічкань О.І. Банківська система, сутність,принципи побудови тафункції. Гроші та кредит. URL: https://pidru4niki.com/85968/finansi/bankivska_sistema_sutnist_printsipi_pobudovi_funktsiyi#google_vignette (дата звернення: 05.09.2024).

25. Прокопенко Н. С., Мирончук В.М., Шепель І.В. Принципи функціонування банківської системи України в умовах війни. *Економіка та суспільство*. 2022, №41. URL: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-41-33 (дата звернення: 05.09.2024).

26. Холодна Ю.Є., Рац О.М. Банківська система: навчальний посібник ХНЕУ. Харків, 2013. С. 316.

27. Волкова В.В., Волкова Н.І., Добровольський О.І. Банківська система: навчально-методичний посібник. Вінниця, 2019. С.168.

28. Кириленко В. Банківська система: суть та перспективи її розвитку в Україні. Журнал «Європейської економіки». Тернопіль, 2010, Том 9, №3. С. 353-375.

29. Гатаулліна Е.І., Клименко М. А. Особливості сучасної структури банківської системи України. *Економіка та суспільство*. 2022. Випуск 37. URL: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-37-27 (дата звернення: 08.09.2024)

30. Сеницц П.М. Сутність банківських систем: типологізація, класифікація і роль в економіці. *Збірник наукових праць: Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України. Проблеми інтеграції України у світовий фінансовий простір.* Львів, 2013, Випуск 1 (99). С. 246-252.

31. Шпачук В.В. Система державного управління банківською системою. *Інвестиції: практика та досвід. Механізм державного управління.* 2011, №6. С. 61-64. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/6_2011/17.pdf (дата звернення: 10.09.2024).

32. Радова Н.В. Передумови забезпечення конкурентоспроможності банків України. *Економіка і суспільство*.2017, Випуск 8. С. 659-663. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/8_ukr/110.pdf (дата звернення: 11.09.2024).

33. Гладинець Н.Ю., Петрина В.В. Конкурентоспроможність комерційного банку: теоретичні аспекти та підходи до визначення. *Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського*. Миколаїв, 2015, Випуск 4. С. 814-818. URL: http://global-national.in.ua/archive/4-2015/172.pdf (дата звернення: 11.09.2024).

34. Люзняк М.Е. Конкурентоспроможність банку на регіональному рівні: дис. … канд. екон. наук: 08.00.08/ Укр. акад. банківс. справи НБУ. Суми, 2010. 185 с.

35. Литовченко М.О., Татьяніна С.М. Сутність та значення конкурентоспроможності банку. *Гроші, фінанси та кредит*. 2019, Випуск 35. С. 427-431. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2019/35_2019_ukr/69.pdf (дата звернення: 11.09.2024).

36. Pradeep Dwivedi, Jawaher Ibrahim Alabdooli,· Rajeev Dwivedi. Role of FinTech Adoption for Competitiveness and Performance of the Bank: A Study of Banking Industry in UAE. *International Journal of Global Business and Competitiveness*.2019, Volume 16. P. 130-138. URL: https://link.springer.com/article/10.1007/s42943-021-00033-9 (дата звернення: 11.09.2024).

37. Болдуєв М.В., Болдуєва О.В., Лищенко О.Г. Фактори оцінювання міжнародної конкурентоспроможності банків. *Ефективна економіка.* 2024. №6. . URL: http://doi.org/10.32702/2307-2105.2024.6.3 (дата звернення: 11.09.2024).

38. Філіппов В.Ю., Корсікова О.О. Шляхи підвищення конкурентоспроможності банківських установ. *Науковий журнал: «Економіка: реалії часу».* Одеса. 2023, №2 (66). С. 60-65. URL: https://economics.net.ua/files/archive/2023/No2/60.pdf (дата звернення: 11.09.2024).

39. Торяник Ж.І., Копилець В.І. Методичні підходи до оцінювання конкурентоспроможності банку та банківських послуг. *Економіка та суспільство*. 2018, Випуск 19. С. 1189-1196. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/19_ukr/178.pdf (дата звернення: 15.09.2024).

40. Крухмаль О.В., Барановська О.А. Конкурентоспроможність банку та банківського продукту: фактори впливу та оцінка. *Ефективна економіка.* 2014. №5. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3023 (дата звернення: 13.09.2024).

41. Статут АТ КБ «ПриватБанк», зареєстрований державним реєстратором 10.04.2023. URL: https://static.privatbank.ua/files/statut_11042023.pdf

42. Господарський кодекс України від 2003 р. №436-IV. Відомості Верховної Ради України (ВВР). 2003. № 18, № 19-20, № 21-22. Ст. 144. (редакція від 03.09.2024). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text

43. Цивільний кодекс України: Закон України від 2019 р. №435-IV. Відомості Верховної Ради України (ВВР). 2003. №№ 40-44. Ст. 356. (редакція від 03.09.2024). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text

44. Річний звіт АТ КБ «ПриватБанк» за 2023 рік. Офіційний сайт АТ КБ «ПриватБанк». URL: https://privatbank.ua/about/finansovaja-otchetnost

45. Статистична звітність АТ КБ «ПриватБанк». Нормативи капіталу та їх складових. Офіційний сайт АТ КБ «ПриватБанк». URL: https://privatbank.ua/statystychna-zvitnist

46. Про роботу банківської системи в період запровадження воєнного стану: Постанова правління Національного банку України від 24 лютого 2022 року №18. URL: https://bank.gov.ua/ua/legislation/Resolution_24022022_18

47. Офіційний сайт Національного банку України. URL: https://bank.gov.ua/

48. Офіційний сайт Національного банку України. За ініціативи Національного банку створена спільна банківська мережа POWER BANKING, яка працюватиме навіть в умовах блекауту. URL: https://bank.gov.ua/ua/news/all/za-

initsiativi-natsionalnogo-banku-stvorena-spilna-bankivska-mereja-power-banking-yaka-pratsyuvatime-navit-v-umovah-blekautu

49. Цільник О.Я., Євдощенко С.В. Валютний курс, котирування валют, їх суть та значення для економіки України. Теорія модернізації в контексті сучасної світової науки: зб. наук. праць матеріалів ІІІ Міжнародної наук. конф. Вінниця, 2024. С. 11-13.

50. Офіційний сайт Мінфін. Індекс інфляції в Україні 2024. URL: https://index.minfin.com.ua/ua/economy/index/inflation/

51. Шмиголь Н.М., Касянок М.А. Управління фінансово-економічною стійкістю комерційного банку в умовах економічної конкуренції. *Економіка та управління підприємствами.* 2018, Випуск 19. С. 379-384. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2018/19_2018_ukr/65.pdf (дата звернення: 20.09.2024).

52. Peterson K. Ozili., Paul Terhemba Iorember. Financial stability and sustainable development. *International journal of finance&economics.* 2023,Volume29, Issue3. P. 2620-2646. URL: https://doi.org/10.1002/ijfe.2803 (дата звернення: 20.09.2024).

53. Про схвалення методики розрахунку економічних нормативів регулювання діяльності банків в Україні: Рішення правління Національного банку України від 15 груд. 2017 року, № vr803500-17. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/vr803500-17#Text (дата звернення: 20.09.2024).

54. Економічні нормативи регулювання діяльності банків. Ліквідність та платоспроможність банку. Бібліотека Букліб: веб-сайт. URL: https://buklib.net/books/33816/ (дата звернення: 20.09.2024).

55. Статистична звітність АТ КБ «ПриватБанк». Економічні нормативи та ліміти відкритої валютної позиції, розрахунок яких передбачено Інструкцією №368. Офіційний сайт АТ КБ «ПриватБанк». URL: https://privatbank.ua/statystychna-zvitnist

56. Офіційний сайт АТ «Ощадбанк». Фінансова звітність. URL: https://www.oschadbank.ua/finansova-zvitnist

57. Офіційний сайт АТ «ОТП Банк». Фінансова звітність. URL: https://www.otpbank.com.ua/about/informations/annual-reports/

58. Офіційний сайт Мінфін. Рейтинг стійкості банків за підсумками 4 квартала 2023 року. URL: https://minfin.com.ua/ua/banks/rating/?date=2024-01-01 (дата звернення: 25.09.2024).

59. Кретов Д.Ю., Міндова О.І. Цифровізація банківського сектору України: сучасний стан та перспективи розвитку. *Сталий розвиток економіки*. 2024, №2(49). URL: https://doi.org/10.32782/2308-1988/2024-49-35 (дата звернення: 25.09.2024).

60. Balkan B. Impacts of Digitalization on Banks and Banking. *Bozkuş Kahyaoğlu, S. (eds) The Impact of Artificial Intelligence on Governance, Economics and Finance*. Springer, Singapore, 2021, Volume I https://doi.org/10.1007/978-981-33-6811-8_3 (дата звернення: 25.09.2024).

61. Копилова О.В., Пічугіна Ю.В., Гончар К.О. Діджиталізація банківського сектору України-виклики та перспективи. *Економіка та суспільство*. 2023, Випуск 50. URL:https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-50-47 (дата звернення: 01.10.2024).

62. Грицай С.О. Перспективи та тенденції появи CBDC в Україні: проект «Е-гривня». Юридичний науковий журнал Запорізького національного університету. Запоріжжя, 2024, №1. С.354-358. URL: http://www.lsej.org.ua/1_2024/82.pdf (дата звернення: 01.10.2024).

63. Береславська О.І. Трансформація банківських послуг в умовах цифровізації. *Економіка та суспільство*. 2024, Випуск 60. URL: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-60-99 дата звернення: 01.10.2024).

64. Королюк Т.О. Цифровізація банківського сектору в Україні. *Сучасні тенденції розвитку фінансових та інноваційно-інвестиційних процесів в Україні:* матеріали VI Міжн.наук.-практ. конф. 2023. Вінниця. С. 375-377.

65. Abdalmajeed Alsmadi Ayman., Mohd Al_hazimeh Amer, Ali Al-Afeef Mohammad, Walid Al-Smadi Arkan. Banking Services Transformation and Financial Technology Role. *Information Sciences Letters.*2023, Volume 12. Issue 1. P.315-320. URL: https://www.researchgate.net/profile/ (дата звернення: 05.10.2024).

66. Семенюк А.І., Калнауз Д.В. Перспективи розвитку цифрового банкінгу. *Трансформація фінансової системиУкраїни: тенденції та перспективи розвитку.* Матеріали VII Всеук. наук.–прак. конф. Миколаїв, 2023. С. 73-75.

67. Teaganne Finn, Amanda Downie. What is digital transformation in banking and financial services? Веб-сайт. URL: https://www.ibm.com/think/topics/digital-transformation-banking (дата звернення: 01.10.2024).

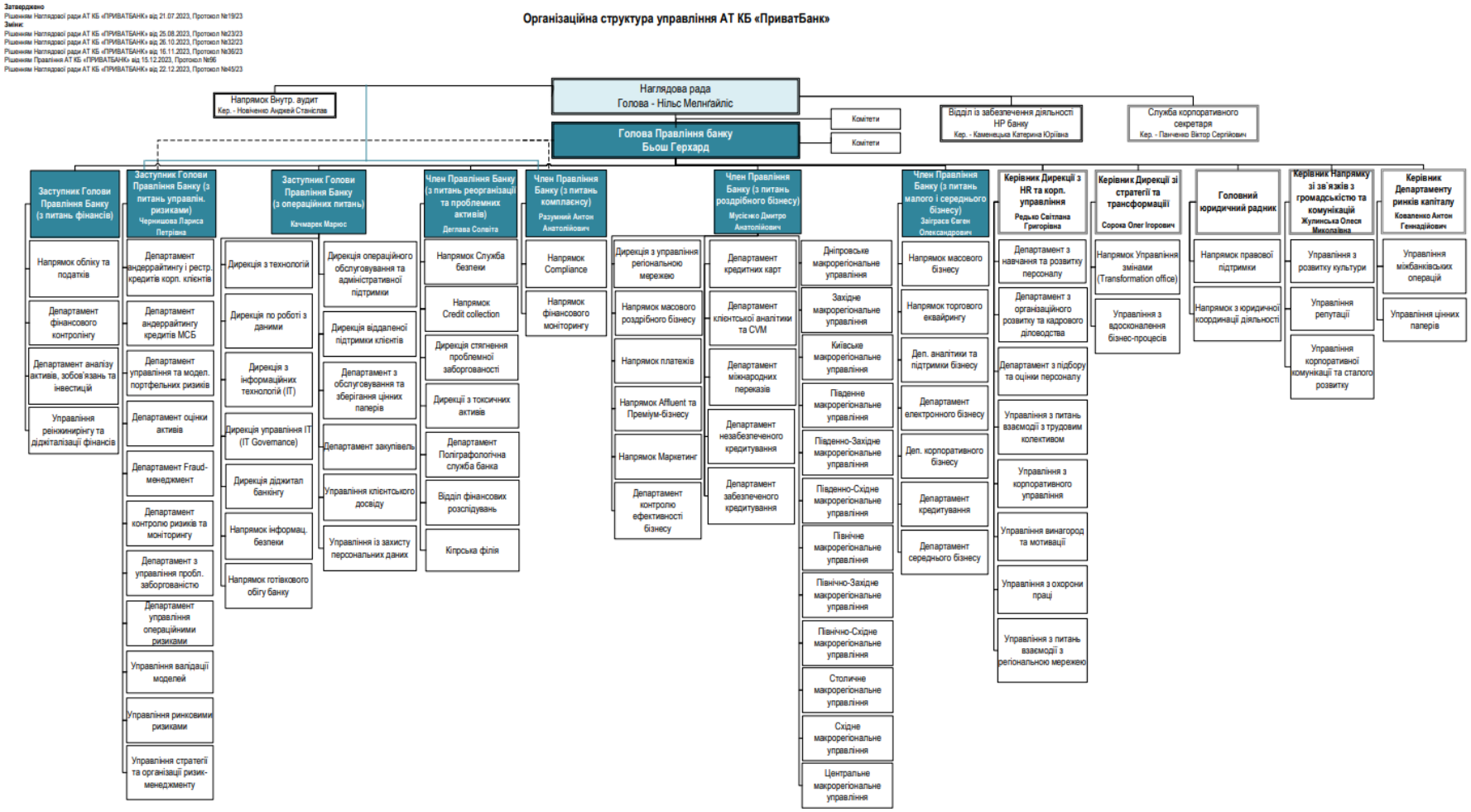
68. Лойко В.В., Руденко В.С. Впровадження інноваційних продуктів у банках як чинник забезпечення соціальної безпеки. 2020. URL: https://www.researchgate.net (дата звернення: 11.10.2024).

69. Офіційний сайт АТ КБ «ПриватБанк». Приват24. URL: https://privatbank.ua/udalenniy-banking/privat24

70. Forbes. How Digital Banking is Transforming Traditional Banking. URL: https://www.forbes.com/sites/forbesbusinesscouncil/2021/12/29/digital-transformation-in-bankinghow-to-make-the-change/?sh=5e8acf706999

ДОДАТОК А

Організаційна структура управління АТ КБ «ПриватБанк»

ДОДАТОК Б

Баланс (Окремий звіт про фінансовий стан) АТ КБ «Приватбанк» за 2019 р., млн. грн

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ПРИВАТБАНК"
Окремий звіт про фінансовий стан

У мільйонах українських гривень	Прим.	31 грудня 2019	31 грудня 2018
АКТИВИ			
Грошові кошти та їх еквіваленти та обов'язкові резерви	6	45 894	27 360
Заборгованість банків	7	27 118	-
Кредити та аванси клієнтам	8	59 544	50 140
Інвестиційні цінні папери:			
- за справедливою вартістю через прибуток чи збиток	9	84 680	86 244
- за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	9	66 602	79 299
- за амортизованою собівартістю	9	875	14 538
Поточні податкові активи		2 257	184
Інвестиції в дочірні та асоційовану компанію/Інвестиції в дочірні компанії		155	30
Інвестиційна нерухомість		3 379	3 340
Активи з права користування	10	1 716	-
Основні засоби та нематеріальні активи	11	4 764	3 793
Інші фінансові активи	12	2 210	2 743
Інші активи	13	9 285	8 899
Майно, що перейшло у власність банку як заставодержателя		1 244	1 361
Активи, утримувані для продажу	14	-	117
ВСЬОГО АКТИВІВ		**309 723**	**278 048**
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ			
Заборгованість перед НБУ	15	7 721	9 817
Заборгованість перед банками та іншими фінансовими організаціями		201	195
Кошти клієнтів	16	240 621	231 055
Зобов'язання орендаря з лізингу	32	1 748	-
Відстрочене зобов'язання з податку на прибуток	24	121	136
Інші фінансові зобов'язання	17	1 522	2 249
Резерви та нефінансові зобов'язання	18	3 260	3 132
ВСЬОГО ЗОБОВ'ЯЗАНЬ		**255 194**	**246 584**
КАПІТАЛ			
Акціонерний капітал	19	206 060	206 060
Емісійний дохід	19	23	23
Резерв переоцінки будівель	11	614	687
Нереалізований збиток від інвестиційних цінних паперів		(1 274)	(3 303)
Результат від операцій з акціонером		12 174	12 174
Загальні резерви та інші фонди	19	6 850	6 211
Накопичений дефіцит		(169 918)	(190 388)
ВСЬОГО КАПІТАЛУ		**54 529**	**31 464**
ВСЬОГО ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ТА КАПІТАЛУ		**309 723**	**278 048**

Продовження Додатку Б

Окремий звіт про прибуток чи збиток АТ КБ «ПриватБанк» за 2019 рік, млн. грн

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ПРИВАТБАНК"
Окремий звіт про прибуток чи збиток та інший сукупний дохід

У мільйонах українських гривень	Прим.	2019 рік	2018 рік
Процентні доходи	20	33 841	30 754
Процентні витрати	20	(14 174)	(14 002)
Чистий процентний дохід		**19 667**	**16 752**
Відрахування до резерву на зменшення корисності	21	(4)	(6 089)
Чисті процентні доходи після вирахування резерву на зменшення корисності		**19 663**	**10 663**
Доходи за виплатами та комісійними	22	24 575	19 590
Витрати за виплатами та комісійними	22	(6 386)	(4 402)
Прибутки мінус збитки від операцій з іноземною валютою та своп-контрактів		2 589	1 983
Прибутки мінус збитки від переоцінки іноземної валюти		6 510	1 145
Прибутки мінус збитки від реалізації інвестиційних цінних паперів за справедливою вартістю через інший сукупний дохід		8	3
Збитки мінус прибутки від переоцінки інвестиційних цінних паперів за справедливою вартістю через прибуток чи збиток		(1 526)	(3 085)
Прибутки/(збитки) від оцінки будівель та інвестиційної нерухомості		4	(553)
Зменшення корисності майна, що перейшло у власність банку як заставодержателя		(134)	(13)
Відновлення зменшення корисності асоційованої компанії		8	-
Адміністративні та інші операційні витрати	23	(14 815)	(13 988)
Інші чисті доходи		2 113	1 446
Прибуток до оподаткування		**32 609**	**12 789**
Кредит з податку на прибуток	24	-	9
Чистий прибуток за рік		**32 609**	**12 798**
Інші сукупні доходи/(витрати):			
Статті, які будуть у подальшому рекласифіковані у прибуток чи збиток:			
Фінансові інструменти, що визнаються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід:			
- Нереалізований прибуток/(збиток) від переоцінки		2 037	(1 872)
- Прибуток, що рекласифіковано до складу прибутків чи збитків		(8)	(3)
- Зміни у резерві під очікувані кредитні збитки		-	-
- Податковий ефект		-	-
Статті, які не будуть рекласифіковані у прибуток чи збиток:			
Будівлі:			
- Переоцінка будівель		(70)	2
- Податковий ефект		15	(1)
Інші сукупні доходи/(витрати)		**1 974**	**(1 874)**
ВСЬОГО СУКУПНИХ ДОХОДІВ ЗА РІК		**34 583**	**10 924**
Базисний та скоригований дохід на акцію щодо прибутку, який належить акціонеру Банку (у гривнях на акцію)	19	**44,31**	**17,39**

Продовження Додатку Б

Баланс (Окремий звіт про фінансовий стан) АТ КБ «Приватбанк» за 2020 р., млн. грн

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ПРИВАТБАНК"
Окремий звіт про фінансовий стан станом за 31 грудня 2020 року

У мільйонах українських гривень	Прим.	31 грудня 2020	31 грудня 2019
АКТИВИ			
Грошові кошти та їх еквіваленти та обов'язкові резерви	6	49 911	45 894
Заборгованість банків	7	25 059	27 118
Кредити та аванси клієнтам	8	55 021	59 544
Інвестиційні цінні папери:			
- за справедливою вартістю через прибуток чи збиток	9	100 750	84 680
- за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	9	119 196	66 602
- за амортизованою собівартістю	9	1 715	875
Поточні податкові активи	22	6 660	2 257
Інвестиції в дочірні та асоційовану компанію		30	155
Інвестиційна нерухомість		2 933	3 379
Активи з права користування	10	1 748	1 716
Основні засоби та нематеріальні активи	11	5 894	4 764
Інші фінансові активи	12	3 448	2 210
Інші активи	13	8 900	9 285
Майно, що перейшло у власність банку як заставодержателя		1 228	1 244
Активи, утримувані для продажу		32	-
ВСЬОГО АКТИВІВ		**382 525**	**309 723**
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ			
Заборгованість перед НБУ		-	7 721
Заборгованість перед банками та іншими фінансовими організаціями		2	201
Кошти клієнтів	14	312 708	240 621
Зобов'язання орендаря з лізингу	31	1 855	1 748
Відстрочене зобов'язання з податку на прибуток	22	146	121
Інші фінансові зобов'язання	15	2 907	1 522
Резерви та нефінансові зобов'язання	16	12 082	3 260
ВСЬОГО ЗОБОВ'ЯЗАНЬ		**329 700**	**255 194**
КАПІТАЛ			
Акціонерний капітал	17	206 060	206 060
Емісійний дохід	17	23	23
Резерв переоцінки будівель	11	689	614
Нереалізований збиток від інвестиційних цінних паперів	9	(2 937)	(1 274)
Результат від операцій з акціонером		12 174	12 174
Загальні резерви та інші фонди	17	8 481	6 850
Накопичений дефіцит		(171 665)	(169 918)
ВСЬОГО КАПІТАЛУ		**52 825**	**54 529**
ВСЬОГО ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ТА КАПІТАЛУ		**382 525**	**309 723**

Продовження Додатку Б

Окремий звіт про прибуток чи збиток АТ КБ «ПриватБанк» за 2020 рік, млн. грн

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ПРИВАТБАНК"

Окремий звіт про прибуток чи збиток та інший сукупний дохід за рік, що закінчився 31 грудня 2020 року

У мільйонах українських гривень	Прим.	2020 рік	2019 рік
Процентні доходи	18	33 563	33 841
Процентні витрати	18	(11 961)	(14 174)
Чистий процентний дохід		**21 602**	**19 667**
Відрахування до резерву на зменшення корисності	19	(1 771)	(4)
Чисті процентні доходи після вирахування резерву на зменшення корисності		**19 831**	**19 663**
Доходи за виплатами та комісійними	20	27 649	24 575
Витрати за виплатами та комісійними	20	(8 888)	(6 386)
Прибутки мінус збитки від операцій з іноземною валютою та своп-контрактів		3 103	2 589
(Збитки мінус прибутки)/прибутки мінус збитки від переоцінки іноземної валюти		(7 460)	6 510
Прибутки мінус збитки від реалізації інвестиційних цінних паперів за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	9	8	8
Прибутки мінус збитки/(збитки мінус прибутки) від переоцінки інвестиційних цінних паперів за справедливою вартістю через прибуток чи збиток	9	16 045	(1 526)
Витрати щодо резерву під юридичні ризики	16	(8 577)	(387)
Збитки/(прибутки) від уцінки будівель (що перевищують дооцінку) та переоцінки інвестиційної нерухомості		(256)	4
Зменшення корисності майна, що перейшло у власність банку як заставодержателя		(119)	(134)
(Зменшення корисності)/відновлення зменшення корисності інвестиції в асоційовану компанію		(124)	8
Адміністративні та інші операційні витрати	21	(18 006)	(14 428)
Інші чисті доходи		1 090	2 113
Прибуток до оподаткування		**24 296**	**32 609**
Кредит з податку на прибуток	22	6	-
Чистий прибуток за рік		**24 302**	**32 609**
Інші сукупні доходи/(витрати):			
Статті, які будуть у подальшому рекласифіковані у прибуток чи збиток:			
Фінансові інструменти, що визнаються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід:			
- Нереалізований (збиток)/прибуток від переоцінки		(1 649)	2 037
- Прибуток, що рекласифіковано до складу прибутків чи збитків		(8)	(8)
- Податковий ефект		(6)	-
Статті, які не будуть рекласифіковані у прибуток чи збиток:			
Будівлі:			
- Переоцінка будівель		139	(70)
- Податковий ефект		(25)	15
Інші сукупні (витрати)/доходи		**(1 549)**	**1 974**
ВСЬОГО СУКУПНИХ ДОХОДІВ ЗА РІК		**22 753**	**34 583**

Продовження Додатку Б

Баланс (Окремий звіт про фінансовий стан) АТ КБ «Приватбанк» за 2021 р., млн. грн

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ПРИВАТБАНК"
Окремий звіт про фінансовий стан станом за 31 грудня 2021 року

У мільйонах українських гривень	Прим.	31 грудня 2021	31 грудня 2020 (як рекласифіковано)	31 грудня 2019 (як рекласифіковано)
АКТИВИ				
Грошові кошти та їх еквіваленти	6	52 835	49 911	45 894
Кредити та аванси банкам	7	26 243	25 059	27 118
Кредити та аванси клієнтам	8	68 218	55 021	59 544
Інвестиційні цінні папери в т.ч.:		222 277	221 661	152 157
- за справедливою вартістю через прибуток чи збиток	9	93 096	100 750	84 680
- за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	9	129 074	119 196	66 602
- за амортизованою собівартістю	9	107	1 715	875
Поточні податкові активи	21	9 978	6 660	2 257
Інвестиції в дочірні підприємства, спільні підприємства та асоційовані підприємства		30	30	155
Інвестиційна нерухомість		1 989	2 933	3 379
Нематеріальні активи за винятком гудвілу	10	1 288	953	648
Основні засоби	10	6 074	6 689	5 832
Інші фінансові активи	11	2 644	3 448	2 210
Інші нефінансові активи	12	9 713	10 128	10 529
Непоточні активи або групи вибуття, класифіковані як утримувані для продажу або як утримувані для виплати власникам		7	32	-
Загальна сума активів		**401 296**	**382 525**	**309 723**
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ				
Інші залучені кошти		-	-	7 721
Кошти банків		3	2	201
Кошти клієнтів	13	325 303	312 708	240 621
Відстрочені податкові зобов'язання	21	159	146	121
Інші фінансові зобов'язання	14	3 770	4 059	2 639
Забезпечення у т.ч.:	15	3 651	10 687	2 363
- резерви за кредитними зобов'язаннями та контрактами фінансової гарантії		373	329	290
- інше забезпечення		3 278	10 358	2 073
Інші нефінансові зобов'язання	15	1 795	2 098	1 528
Загальна сума зобов'язань		**334 681**	**329 700**	**255 194**
ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ				
Статутний капітал	16	206 060	206 060	206 060
Емісійний дохід	16	23	23	23
Результат від операцій з акціонером		12 174	12 174	12 174
Інші резерви	9, 10	(4 091)	(2 248)	(660)
Резервні та інші фонди банку	16	9 696	8 481	6 850
Накопичений дефіцит		(157 247)	(171 665)	(169 918)
Загальна сума власного капіталу		**66 615**	**52 825**	**54 529**
Загальна сума власного капіталу та зобов'язань		**401 296**	**382 525**	**309 723**

Продовження Додатку Б

Окремий звіт про прибуток чи збиток АТ КБ «ПриватБанк» за 2021 рік, млн. грн

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ПРИВАТБАНК"
Окремий звіт про прибуток або збиток за рік, що закінчився 31 грудня 2021 року

У мільйонах українських гривень	Прим.	2021 рік	2020 рік (як рекласифіковано)
Процентні доходи в т.ч.:		35 854	33 563
- процентний дохід, обчислений із застосуванням методу ефективного відсотка	17	30 870	28 547
- інші процентні доходи	17	4 984	5 016
Процентні витрати	17	(6 537)	(11 961)
Чистий процентний дохід		**29 317**	**21 602**
Прибуток від зменшення корисності та сторнування збитку від зменшення корисності (збиток від зменшення корисності), визначені згідно з МСФЗ 9	18	(856)	(1 809)
Чисті процентні доходи після вирахування резерву на зменшення корисності		**28 461**	**19 793**
Комісійні доходи	19	35 057	27 649
Комісійні витрати	19	(11 840)	(8 888)
Чистий прибуток (збиток) від операцій з іноземною валютою		3 226	3 103
Чистий прибуток (збиток) від переоцінки іноземної валюти		1 017	(7 460)
Чистий прибуток (збиток) від операцій з борговими фінансовими інструментами, які обліковуються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	9	32	8
Чистий прибуток (збиток) від операцій з фінансовими інструментами за справедливою вартістю через прибуток або збиток	9	(7 666)	16 045
Чистий прибуток (збиток) від переоцінки об'єктів інвестиційної нерухомості		(873)	(256)
Витрати на виплати працівникам		(8 904)	(8 192)
Амортизаційні витрати		(2 183)	(1 791)
Частка прибутку (збитку) асоційованих підприємств та спільних підприємств, облік яких ведеться за методом участі в капіталі		-	(124)
Інші адміністративні та операційні витрати в т.ч.:		(2 348)	(16 681)
- розформування (витрати на створення) резерву під юридичні ризики	15, 20	6 464	(8 539)
- адміністративні та операційні витрати	20	(8 812)	(8 142)
Інші доходи		1 286	1 200
Інші прибутки (збитки) - збиток від модифікації фінансових активів		(111)	(104)
Доходи (витрати), які виникають під час первісного визнання фінансових активів за процентною ставкою, вищою або нижчою, ніж ринкова		(164)	(6)
Прибуток (збиток), що виникає від припинення визнання фінансових активів, оцінених за амортизованою собівартістю		77	-
Прибуток до оподаткування		**35 067**	**24 296**
Витрати на сплату податку (доходи від повернення податку)	21	(17)	6
Прибуток за рік		**35 050**	**24 302**
Інший сукупний дохід			
Статті, які будуть у подальшому рекласифіковані у прибуток чи збиток:			
Фінансові інструменти, що визнаються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід:			
- Прибутки (збитки) від фінансових активів, оцінених за справедливою вартістю через інший сукупний дохід, до оподаткування		(1 758)	(1 649)
- Коригування перекласифікації фінансових активів, оцінених за справедливою вартістю через інший сукупний дохід, до оподаткування		(32)	(8)
- Податок на прибуток, що відноситься до фінансових активів, що оцінюються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід у складі іншого сукупного доходу		(2)	(6)
Статті, які не будуть рекласифіковані у прибуток чи збиток:			
Будівлі та земля:			
- Інший сукупний дохід, до оподаткування, прибутки (збитки) від переоцінки		(32)	139
- Податок на прибуток, що відноситься до змін у дооцінці у складі іншого сукупного доходу		6	(25)
Загальна сума іншого сукупного доходу		**(1 818)**	**(1 549)**
Загальна сума сукупного доходу		**33 232**	**22 753**

Продовження Додатку Б

Баланс (Окремий звіт про фінансовий стан) АТ КБ «Приватбанк» за 2022 р., млн. грн

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ПРИВАТБАНК"
Окремий звіт про фінансовий стан станом за 31 грудня 2022 року

У мільйонах українських гривень	Прим.	31 грудня 2022	31 грудня 2021
АКТИВИ			
Грошові кошти та їх еквіваленти	6	96 380	52 835
Кредити та аванси банкам	7	103 837	26 243
Кредити та аванси клієнтам	8	68 084	68 218
Інвестиційні цінні папери в т.ч.:		239 752	222 277
- за справедливою вартістю через прибуток чи збиток	9	95 716	93 096
- за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	9	143 920	129 074
- за амортизованою собівартістю	9	116	107
Поточні податкові активи	25	9 079	9 978
Відстрочені податкові активи	25	1 100	-
Інвестиції в дочірні підприємства, спільні підприємства та асоційовані підприємства		30	30
Інвестиційна нерухомість	10	2 155	1 989
Нематеріальні активи за винятком гудвілу	11	1 389	1 288
Основні засоби	11	5 228	6 074
Інші фінансові активи	12	4 309	2 644
Інші нефінансові активи	13	9 189	9 713
Непоточні активи або групи вибуття, класифіковані як утримувані для продажу або як утримувані для виплати власникам		64	7
Загальна сума активів		**540 596**	**401 296**
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ			
Кошти банків		-	3
Кошти клієнтів	14	471 970	325 303
Інші залучені кошти	15	128	-
Відстрочені податкові зобов'язання	25	-	159
Інші фінансові зобов'язання	16	2 634	3 770
Забезпечення у т.ч.:	17	5 804	3 651
- резерви за кредитними зобов'язаннями та контрактами фінансової гарантії		1 280	373
- інше забезпечення		4 524	3 278
Інші нефінансові зобов'язання	18	2 271	1 795
Загальна сума зобов'язань		**482 807**	**334 681**
ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ			
Статутний капітал	19	206 060	206 060
Емісійний дохід	19	23	23
Результат від операцій з акціонером		12 174	12 174
Інші резерви	9, 11	(15 168)	(4 091)
Резервні та інші фонди банку	19	11 449	9 696
Накопичений дефіцит		(156 749)	(157 247)
Загальна сума власного капіталу		**57 789**	**66 615**
Загальна сума власного капіталу та зобов'язань		**540 596**	**401 296**

Продовження Додатку Б

Окремий звіт про прибуток чи збиток АТ КБ «ПриватБанк» за 2022 рік, млн. грн

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ПРИВАТБАНК"
Окремий звіт про прибуток або збиток за рік, що закінчився 31 грудня 2022 року

У мільйонах українських гривень	Прим.	2022 рік	2021 рік
Процентні доходи в т.ч.:		43 686	35 854
- процентний дохід, обчислений із застосуванням методу ефективного відсотка	20	38 905	30 870
- інші процентні доходи	20	4 781	4 984
Процентні витрати	20	(3 768)	(6 537)
Чистий процентний дохід		**39 918**	**29 317**
Прибуток від зменшення корисності та сторнування збитку від зменшення корисності (збиток від зменшення корисності), визначені згідно з МСФЗ 9	21	(15 396)	(856)
Чисті процентні доходи після вирахування резерву на зменшення корисності		**24 522**	**28 461**
Комісійні доходи	22	32 945	35 057
Комісійні витрати	22	(12 505)	(11 840)
Чистий прибуток (збиток) від операцій з іноземною валютою		14 655	3 226
Чистий прибуток (збиток) від переоцінки іноземної валюти		(7 760)	1 017
Чистий прибуток (збиток) від операцій з борговими фінансовими інструментами, які обліковуються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	9	119	32
Чистий прибуток (збиток) від операцій з фінансовими інструментами за справедливою вартістю через прибуток або збиток	9	2 608	(7 666)
Чистий прибуток (збиток) від переоцінки об'єктів інвестиційної нерухомості		267	(873)
Витрати на виплати працівникам		(10 096)	(8 904)
Амортизаційні витрати	11	(1 970)	(2 183)
Інші адміністративні та операційні витрати в т.ч.:	23	(10 473)	(2 348)
- розформування (витрати на створення) резерву під юридичні ризики	17, 23	(885)	6 464
- адміністративні та операційні витрати	23	(9 588)	(8 812)
Інші доходи	24	2 815	1 286
Інші прибутки (збитки) - збиток від модифікації фінансових активів		(458)	(111)
Доходи (витрати), які виникають під час первісного визнання фінансових активів за процентною ставкою, вищою або нижчою, ніж ринкова		(1)	(164)
Прибуток (збиток), що виникає від припинення визнання фінансових активів, оцінених за амортизованою собівартістю		4	77
Прибуток до оподаткування		**34 672**	**35 067**
(Витрати на сплату податку) доходи від повернення податку	25	(4 474)	(17)
Прибуток за рік		**30 198**	**35 050**
Інший сукупний дохід			
Статті, які будуть у подальшому рекласифіковані у прибуток чи збиток:			
Фінансові інструменти що визнаються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід:			
- Прибутки (збитки) від фінансових активів, оцінених за справедливою вартістю через інший сукупний дохід, до оподаткування		(14 139)	(1 758)
- Коригування перекласифікації фінансових активів, оцінених за справедливою вартістю через інший сукупний дохід, до оподаткування		(119)	(32)
- Зміни у резерві під очікувані кредитні збитки		3 453	-
- Податок на прибуток, що відноситься до фінансових активів, що оцінюються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід у складі іншого сукупного доходу		(207)	(2)
Статті, які не будуть рекласифіковані у прибуток чи збиток:			
Будівлі та земля:			
- Інший сукупний дохід, до оподаткування, прибутки (збитки) від переоцінки		34	(32)
- Податок на прибуток, що відноситься до змін у дооцінці у складі іншого сукупного доходу		(6)	6
Загальна сума іншого сукупного доходу		**(10 984)**	**(1 818)**
Загальна сума сукупного доходу		**19 214**	**33 232**

Продовження Додатку Б

Баланс (Окремий звіт про фінансовий стан) АТ КБ «Приватбанк» за 2023 р., млн. грн

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ПРИВАТБАНК"
Окремий звіт про фінансовий стан станом за 31 грудня 2023 року

У мільйонах українських гривень	Прим.	31 грудня 2023	31 грудня 2022 (як перераховано)
АКТИВИ			
Грошові кошти та їх еквіваленти	6	152 282	94 191
Кредити та аванси банкам	7	134 237	103 837
Кредити та аванси клієнтам	8	92 019	68 084
Інвестиційні цінні папери в т.ч.:		271 847	239 752
- за справедливою вартістю через прибуток чи збиток	9	100 376	95 716
- за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	9	171 471	143 920
- за амортизованою собівартістю	9	-	116
Поточні податкові активи	25	4	9 079
Інвестиційна нерухомість	10	2 340	2 155
Основні засоби	11	5 127	5 228
Нематеріальні активи за винятком гудвілу	11	1 563	1 389
Відстрочені податкові активи	25	1 952	1 100
Інвестиції в дочірні підприємства, спільні підприємства та асоційовані підприємства		30	30
Інші фінансові активи	12	9 493	6 498
Інші нефінансові активи	13	9 094	9 189
Непоточні активи або групи вибуття, класифіковані як утримувані для продажу або як утримувані для виплати власникам		20	64
Загальна сума активів		**680 008**	**540 596**
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ			
Кошти клієнтів	14	555 525	471 970
Інші залучені кошти	15	2 630	128
Поточні податкові зобов'язання	25	25 790	-
Інші фінансові зобов'язання	16	3 038	2 634
Забезпечення у т.ч.:	17	5 438	5 804
- резерви за кредитними зобов'язаннями та контрактами фінансової гарантії		1 111	1 280
- інше забезпечення		4 327	4 524
Інші нефінансові зобов'язання	18	2 741	2 271
Загальна сума зобов'язань		**595 162**	**482 807**
ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ			
Статутний капітал	19	206 060	206 060
Емісійний дохід		23	23
Інші резерви	9, 11	(1 741)	(15 168)
Результат від операцій з акціонером		12 174	12 174
Резервні та інші фонди банку	19	12 959	11 449
Накопичений дефіцит		(144 629)	(156 749)
Загальна сума власного капіталу		**84 846**	**57 789**
Загальна сума власного капіталу та зобов'язань		**680 008**	**540 596**

Продовження Додатку Б

Окремий звіт про прибуток чи збиток АТ КБ «ПриватБанк» за 2023 рік, млн. грн

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ПРИВАТБАНК"
Окремий звіт про прибуток або збиток за рік, що закінчився 31 грудня 2023 року

У мільйонах українських гривень	Прим.	2023 рік	2022 рік
Процентні доходи в т.ч.:		66 238	43 686
- процентний дохід, обчислений із застосуванням методу ефективного відсотка	20	61 614	38 905
- інші процентні доходи	20	4 624	4 781
Процентні витрати	20	(6 616)	(3 768)
Чистий процентний дохід		**59 622**	**39 918**
Прибуток від зменшення корисності та сторнування збитку від зменшення корисності (збиток від зменшення корисності), визначені згідно з МСФЗ 9	21	(4 588)	(15 396)
Чисті процентні доходи після вирахування резерву на зменшення корисності		**55 034**	**24 522**
Комісійні доходи	22	41 589	32 945
Комісійні витрати	22	(17 150)	(12 505)
Чистий прибуток (збиток) від операцій з іноземною валютою		10 174	14 655
Чистий прибуток (збиток) від переоцінки іноземної валюти		(1 076)	(7 760)
Чистий прибуток (збиток) від операцій з борговими фінансовими інструментами, які обліковуються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	9	1 266	119
Чистий прибуток (збиток) від операцій з фінансовими інструментами за справедливою вартістю через прибуток або збиток	9	4 648	2 608
Чистий прибуток (збиток) від переоцінки об'єктів інвестиційної нерухомості		185	267
Витрати на виплати працівникам		(10 552)	(10 096)
Амортизаційні витрати	11	(2 175)	(1 970)
Інші адміністративні та операційні витрати в т.ч.:	23	(10 946)	(10 473)
- розформування (витрати на створення) резерву під юридичні ризики	17, 23	194	(885)
- адміністративні та операційні витрати	23	(11 140)	(9 588)
Інші доходи	24	2 173	2 815
Інші прибутки (збитки) - збиток від модифікації фінансових активів		(407)	(458)
Доходи (витрати), які виникають під час первісного визнання фінансових активів за процентною ставкою, вищою або нижчою, ніж ринкова		(1)	(1)
Прибуток (збиток), що виникає від припинення визнання фінансових активів, оцінених за амортизованою собівартістю		4	4
Прибуток до оподаткування		**72 766**	**34 672**
(Витрати на сплату податку) доходи від повернення податку	25	(35 001)	(4 474)
Прибуток за рік		**37 765**	**30 198**
Інший сукупний дохід			
Статті, які будуть у подальшому рекласифіковані у прибуток чи збиток:			
Фінансові інструменти що визнаються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід:			
- Прибутки (збитки) від фінансових активів, оцінених за справедливою вартістю через інший сукупний дохід, до оподаткування	9	7 904	(14 139)
- Коригування перекласифікації фінансових активів, оцінених за справедливою вартістю через інший сукупний дохід, до оподаткування		(1 266)	(119)
- Зміни у резерві під очікувані кредитні збитки	9	6 562	3 453
- Податок на прибуток, що відноситься до фінансових активів, що оцінюються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід у складі іншого сукупного доходу	25	215	(207)
Статті, які не будуть рекласифіковані у прибуток чи збиток:			
Будівлі та земля:			
- Інший сукупний дохід, до оподаткування, прибутки (збитки) від переоцінки	11	65	34
- Податок на прибуток, що відноситься до змін у дооцінці у складі іншого сукупного доходу	25	(30)	(6)
Загальна сума іншого сукупного доходу		**13 450**	**(10 984)**
Загальна сума сукупного доходу		**51 215**	**19 214**

Декларація

академічної доброчесності

здобувача ступеня вищої освіти ЗНУ

Я, Василенко Діана Олександрівна, студентка 2 курсу, денної форми навчання, економічного факультету, спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок», освітня програма «Фінанси і кредит», адреса електронної пошти dianavasylenko73@ukr.net,

– підтверджую, що написана мною кваліфікаційна робота на тему «Формування стратегічних векторів розвитку банківської системи України на основі АТ КБ «ПриватБанк» відповідає вимогам академічної доброчесності та не містить порушень, що визначені у ст. 42 Закону України «Про освіту», зі змістом яких ознайомлена;

– заявляю, що надана мною для перевірки електронна версія роботи є ідентичною її друкованій версії;

– згодна на перевірку моєї роботи на відповідність критеріям академічної доброчесності у будь-який спосіб, у тому числі за допомогою інтернет-системи, а також на архівування моєї роботи в базі даних цієї системи.

_____	_____	_____
(дата)	(підпис)	(ініціали, прізвище)
_____	_____	_____
(дата)	(підпис)	(ініціали, прізвище)